

MASTERSCRIPTIE PRIVAATRECHT, OPEN UNIVERSITEIT,
SCRIPTIEBEGELEIDER: A.L.H. ERNES

Het begrip ‘deelgeschil’ in de deelgeschilprocedure

Een analytisch onderzoek van rechtspraak
omtrent de toelating tot de
deelgeschilprocedure

Annet Huizinga
mei 2013

Studentnummer: 837273093

E: annethuizinga@home.nl

Inhoud

Inleiding.....	1
Aanleiding voor het onderzoek.....	1
Doelstelling en probleemstelling	2
Onderzoeksmethode en opzet.....	2
Hoofdstuk 1 Aanleiding voor de Wet deelgeschillen	4
1.1 Inleiding.....	4
1.2 Initiatieven ter verbetering.....	5
1.2.1 Gedragscodes.....	5
1.2.2 Andere initiatieven.....	6
1.3 Naar een buitengerechtelijk beroep op de rechter	6
1.3.1 Artikel De Groot	7
1.3.2 Fundamentele herbezinning van het burgerlijk procesrecht.....	7
1.4 Initiatieven en ontwikkelingen in het buitenland	9
1.5 Totstandkoming van de wet	9
1.6 Samenvatting	10
Hoofdstuk 2 Doel van de Wet deelgeschillen	11
2.1 Inleiding.....	11
2.2 Belangen bij versnelde en vereenvoudigde afhandeling.....	11
2.2.1 Slachtoffer en verzekeraar.....	11
2.2.2 Rechterlijke macht	12
2.3 Oorzaken lange duur schaderegelingstraject	13
2.4 Wijze van afhandeling letselschadezaken.....	13
2.5 Verschillen met bestaande instrumenten.....	14
2.6 Doel van de Wet deelgeschillen.....	15
2.7 Samenvatting	15
Hoofdstuk 3 Kenmerken van de Wet deelgeschillen	17

3.1 Inleiding.....	17
3.2 De soort procedure	17
3.3 Inhoud van het verzoekschrift	17
3.3.1 Aard en vermoedelijk beloop van de vordering.....	18
3.3.2 Omschrijving van het deelgeschil.....	18
3.3.3 Zakelijk overzicht inhoud en verloop van de onderhandelingen.....	18
3.4 Wie kan het verzoek indienen?.....	19
3.4.1 Gezamenlijk en afzonderlijk	19
3.4.2 Uitbreiding kring verzoekers	19
3.4.3 Uitsluiting kring verzoekers.....	19
3.5 Welke rechter is bevoegd?.....	20
3.5.1 Sectorcompetentie.....	20
3.5.2 Relatieve competentie	21
3.6 Verloop van de procedure	22
3.6.1 Procesvertegenwoordiging	22
3.6.2 Mondelinge behandeling en comparitie.....	23
3.6.3 Bewijs	23
3.7 In beginsel geen hoger beroep	24
3.7.1 Doorbreking uitsluiting van rechtsmiddelen.....	24
3.7.2 Bindende kracht beslissing deelgeschilrechter.....	24
3.8 Kostenregeling	25
3.8.1 Voorwaarden voor vergoeding	26
3.8.2 (Niet) van kleur verschieten van kosten	26
3.9 Samenvatting	26
Hoofdstuk 4 De toegangspoort tot de deelgeschilprocedure: artikel 1019w Rv.....	28
4.1 Inleiding.....	28
4.2 Wat is een deelgeschil.....	28
4.2.1 Materiële en procedurele geschillen	29
4.2.2 Bijdrage aan vaststellingsovereenkomst.....	30
4.2.3 Proportionaliteitstoets.....	31

4.3 Afwijzing verzoek	31
4.4 Samenvatting	32
Hoofdstuk 5 De praktijk in 2012: uitspraken in deelgeschilprocedures	34
5.1 Inleiding.....	34
5.2 Het onderzoek.....	34
5.3 Het aantal uitspraken.....	35
5.4 Expliciete beoordeling.....	37
5.5 Samenvatting	38
Hoofdstuk 6 Reikwijdte van de deelgeschilprocedure: welke onderwerpen kunnen aan de orde komen?.....	39
6.1 Inleiding.....	39
6.2 Toepassingsbereik.....	39
6.3 Waar gaan de deelgeschillen over?	40
6.4 Afwijzingen voor behandeling via deelgeschilprocedure	41
6.5 Deskundigenoordeel	43
6.6 Verschillen en overeenkomsten tussen de rechtbanken.....	45
6.7 Samenvatting	45
Hoofdstuk 7 Kan de beslissing bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst?.....	46
7.1 Inleiding.....	46
7.2 Afwijzingen voor behandeling via deelgeschilprocedure	47
7.3 Onderhandelingsfase	47
7.4 Onderhandelingsbereidheid	48
7.5 Beslissing op voorgelegde deelgeschil is tevens einde algehele geschil.....	49
7.6 Aantal voorgelegde en aantal nog resterende geschilpunten	49
7.7 Verschillen en overeenkomsten tussen de rechtbanken.....	50
7.8 Samenvatting	51
Hoofdstuk 8 De proportionaliteitstoets: is nadere bewijsvoering mogelijk in een deelgeschil?	52
8.1 Inleiding.....	52
8.2 Afwijzingen voor behandeling via de deelgeschilprocedure	53
8.3 Nadere bewijslevering	53

8.4 Geen deelgeschil, wel instructies van deelgeschilrechter	55
8.5 Verschillen en overeenkomsten tussen de rechtbanken.....	56
8.6 Samenvatting	57
Hoofdstuk 9 Mogelijkheden voor een beleidsrichtlijn?	58
9.1 Inleiding.....	58
9.2 Vaste lijn in de rechtspraak?	58
9.2.1 Toepassingsbereik.....	59
9.2.2 Deskundigenoordeel	59
9.2.3 Bijdrage vaststellingsovereenkomst	59
9.2.4 Proportionaliteitstoets: nadere bewijslevering	60
9.3 Mogelijkheid van een beleidsrichtlijn?	61
9.4 Wenselijkheid van een beleidsrichtlijn?.....	62
9.5 Samenvatting	62
Conclusie	64
Wat voorafging.....	64
Lijn in de rechtspraak.....	64
Oriëntatiepunten van de rechtspraak.....	65
Suggesties voor aanvullingen.....	65
Meer duidelijkheid	66
LITERATUURLIJST.....	67
Geraadpleegde websites.....	72
Kamerstukken	72
JURISPRUDENTIELIJST	73
BIJLAGE I.....	78
Aantallen deelgeschiluitspraken in 2012 per arrondissement	78
BIJLAGE II.....	80
Stroomschema afwijzingen deelgeschillen 2012	80

Inleiding

Een ongeluk zit in een klein hoekje en is snel gebeurd. Dit laatste geldt niet voor het schadeafwikkelingstraject dat op een ongeval kan volgen. Dit is in veel gevallen een ingewikkeld, langdurig, belastend en kostbaar traject. Hierbij kunnen uiteenlopende en complexe vragen tussen partijen rijzen over onder andere bijvoorbeeld aansprakelijkheid, causaliteit, interpretatie van deskundigenrapporten en uitgangspunten voor de schadeberekening.

Aanleiding voor het onderzoek

In de maatschappij en de politiek bestaat al lange tijd in brede kring de wens om tot vereenvoudiging en versnelling van de buitengerechtelijke afhandeling van letsel- en overlijdensschade te komen.¹ Reeds sinds het rapport van de Stichting De Ombudsman in 2003 'Letelschaderegeling: onderhandelen met het mes op tafel of een zoektocht naar de redelijkheid' zijn vele initiatieven ontplooid om tot een betere en vooral ook snellere afhandeling van het letselshadetraject te komen. Een van die initiatieven is van de wetgever. Deze heeft, geïnspireerd op de publicatie van De Groot die de problematiek als rechter in de praktijk tegenkwam, een eenvoudige en snelle toegang tot de rechter gecreëerd met een nieuw instrument: de deelgeschilprocedure.² Het doel van de regeling is een snellere en eenvoudigere afwikkeling van letselshadereclams mogelijk te maken door het bieden van een laagdrempelige toegang tot de rechter. Daarnaast wil de deelgeschilprocedure de rechtsontwikkeling stimuleren, zodat in toekomstige zaken daarvan (buiten)gerechtelijk kan worden geprofiteerd.³

De deelgeschilregeling heeft haar beslag gekregen in de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, hierna ook wel Wet deelgeschillen genoemd. De wet is opgenomen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) in Boek 3, titel 17, in de artikelen 1019w t/m 1019cc. Per 1 juli 2010 is de deelgeschilregeling in werking getreden. Via deze procedure geeft de rechter een beslissing inzake het aan hem voorgelegde deelgeschil, zodat een patstelling wordt doorbroken en partijen weer verder kunnen onderhandelen, met als doel tot een vaststellingsovereenkomst te komen.

In de Wet deelgeschillen wordt een zeer ruime definitie van het begrip 'deelgeschil' gegeven en de vraag of een zaak zich al dan niet leent voor toepassing via de deelgeschilprocedure wordt grotendeels aan de rechter overgelaten.⁴ De rechter heeft daarbij een ruime beoordelingsvrijheid. In de literatuur is zelfs als kritiekpunt gesteld dat zowel het begrip 'deelgeschil' in artikel 1019w Rv

¹ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 1.

² De Groot 2005, p. 122 – 127.

³ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 3.

⁴ Artikel 1019w jo. 1019z Rv.

als de afwijzingsgrond van artikel 1019z Rv te ruim is geformuleerd. Hierdoor ontstaat onduidelijkheid voor partijen wanneer een verzoek als deelgeschil kan worden aangemerkt.⁵

Doelstelling en probleemstelling

Zoals verwacht kan worden bij een geheel nieuw procesrechtelijk instrument, levert de deelgeschilregeling diverse vragen op voor de praktijk. Gezien de ruime omschrijving die de wet en de memorie van toelichting geven, is het logisch dat veel van die vragen zich afspelen op het terrein van de afbakening van het begrip 'deelgeschil'. Belangrijk is derhalve dat de ervaringen uit de praktijk zoveel mogelijk worden gedeeld, bijvoorbeeld door de uitspraken in deelgeschillen uitgebreid te publiceren en door in wetenschappelijke publicaties aandacht te besteden aan analyses en verdere gedachtevorming ten aanzien van de deelgeschilregeling.⁶ Met deze scriptie wil ik hieraan een bijdrage leveren.

Ik doe dit door te onderzoeken wat de verschillen en overeenkomsten tussen de arrondissementen zijn in de rechterlijke beoordeling van de vraag of een geschil zich leent voor een (verdere) inhoudelijke behandeling via de deelgeschilprocedure. Op grond van een analyse van de gepubliceerde deelgeschiluitspraken in 2012 wil ik vervolgens onderzoeken of het mogelijk is een beleidsrichtlijn voor de rechtspraak op te stellen. Door beantwoording van deze vraag wordt inzicht verkregen in de mate van materiële rechtseenheid in de interpretatie van de Wet deelgeschillen op het punt van geschiktheid van een zaak voor behandeling in de deelgeschilprocedure. De duidelijkheid die ik hiermee wil creëren heeft als gevolg dat de deelgeschilprocedure alleen wordt ingezet voor die gevallen waarvoor ze is bedoeld. Het is van belang om op deze manier onnodige belasting van de rechterlijke macht te voorkomen maar tegelijkertijd moet de waarborg tot toegang op een onafhankelijke rechter in stand blijven. Dit betekent dat de rechter enerzijds kritisch zal moeten toetsen of de aan hem voorgelegde zaak voldoet aan de criteria om het doel van de Wet deelgeschillen, i.e. efficiëntie en eenvoud, te bereiken, anderzijds moet de rechter oppassen dat hij niet te kritisch wordt en de versterking van de positie van het slachtoffer uit het oog verliest door de toegang tot de procedure c.q. de rechter teveel te beperken. De bedoeling van de Wet is namelijk dat deze een ruim toepassingsbereik heeft, zodat de positie van het individuele slachtoffer tegenover de veelal machtige, rijke verzekeraars versterkt wordt.⁷ In deze zin past het onderzoek in deze tijd waarin veel aandacht voor het slachtoffer is; de positie van het slachtoffer is een belangrijk thema, niet alleen in het strafrecht maar ook in het privaatrecht en met name in het letselschaderecht.

Onderzoeksmethode en opzet

Deze scriptie is tot stand gekomen op basis van literatuur- en documentenonderzoek alsmede jurisprudentieonderzoek en bestaat grofweg uit drie delen. De hoofdstukken 1 tot en met 4

⁵ Van Klinken 2011, p. 101.

⁶ De Groot 2010, p. 164.

⁷ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 4.

vormen het eerste deel. Hierin geef ik het theoretisch kader van de Wet deelgeschillen weer dat tot stand is gekomen op grond van literatuuronderzoek. Achtereenvolgens komen aan de orde de aanleiding voor de deelgeschilprocedure (hoofdstuk 1), het doel van de wet (hoofdstuk 2), de belangrijkste kenmerken van de deelgeschilregeling (hoofdstuk 3) en de wettelijke omschrijving van het begrip 'deelgeschil' (hoofdstuk 4).

De hoofdstukken 5 tot en met 8 kunnen worden beschouwd als het tweede deel van de scriptie. Hierin behandel ik de invulling door de praktijk van het begrip 'deelgeschil': hoe beoordeelt de rechter wat een deelgeschil is en wat niet? Aangezien de probleemstelling zich specifiek richt op de afbakening van het deelgeschilbegrip zullen onderwerpen als bevoegdheid, kostenbegrotingen, rechtsmiddelen en doorlooptijden niet worden behandeld. Bovendien betreft het onderzoek, gezien de beperkte omvang van de scriptie, alleen de uitspraken in 2012. Het tweede deel van de scriptie begint met een beschrijving van de aanpak van het onderzoek en een aantal algemene bevindingen (hoofdstuk 5). Per arrondissement heb ik onderzocht wat de voorwaarden zijn voor toelating tot een verdere inhoudelijke behandeling van een aan de rechter voorgelegd geschil. Deze kunnen grofweg in drie subvragen worden gesplitst. Ten eerste welke onderwerpen lenen zich voor behandeling? (hoofdstuk 6) Ten tweede wat is de bijdrage van de rechterlijke beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke regeling? (hoofdstuk 7) Ten derde hoe verhoudt de investering in tijd, geld en moeite zich ten opzichte van het belang van de vordering en de bijdrage aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst? (hoofdstuk 8).

Het derde deel van de scriptie beslaat één hoofdstuk. In hoofdstuk 9 namelijk geef ik een antwoord op de vraag of een lijn te ontdekken valt in de rechterlijke beoordeling van het begrip 'deelgeschil' en of op grond hiervan een beleidsrichtlijn voor de rechtspraak kan worden opgesteld. Daarbij blijft natuurlijk voorop staan dat afweging van belangen alleen in een concreet geval kan plaatsvinden en regels of richtlijnen daarbij enkel vuistregels zijn.⁸

Tot slot geef ik in de conclusie een korte samenvatting van mijn bevindingen en wordt een antwoord gegeven op de centrale vraag: Wat zijn de verschillen en overeenkomsten per arrondissement en tussen de arrondissementen in de rechterlijke beoordeling van de vraag of een geschil toegelaten wordt tot een verdere inhoudelijke behandeling op grond van de Wet deelgeschillen? Is het mogelijk hiervoor een beleidsrichtlijn voor de rechtspraak op te stellen?

Hiermee krijgt de lezer een antwoord op de vraag of er een consistente lijn is in de rechtspraak in de beantwoording van de vraag of iets een deelgeschil is of niet, op grond waarvan het voor partijen duidelijk is wanneer een zaak zich leent voor de deelgeschilprocedure, zodat geen onnodige procedures worden aangespannen.

⁸ Nussbaum (1986) en MacIntyre (1981), in: J. Smits, *Omstreden rechtswetenschap, over aard, methode en organisatie van de juridische discipline*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2009, p. 132.

Hoofdstuk 1 Aanleiding voor de Wet deelgeschillen

1.1 Inleiding

Om een beeld te krijgen van de ontwikkelingen die uiteindelijk hebben geleid tot de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, is het goed om terug te gaan naar 24 september 2001. Op deze dag namelijk werd een thema-uitzending bij het televisieprogramma *Radar* (TROS) gewijd aan letselschade.⁹ De uitzending met als titel 'Misstanden in de letselschadebranche', was tot stand gekomen in samenwerking met Stichting De Ombudsman.¹⁰ In het programma kwamen het (te) lange onderhandelingsproces en de knelpunten tussen slachtoffer en verzekeraar aan de orde. De uitzending riep veel reacties van slachtoffers op die zich herkenden in de geschetste knelpunten.

Naar aanleiding van de uitzending en de reacties erop werd de aandacht van de politiek definitief op het moeizame letselschadeafwikkelingstraject gevestigd en heeft Stichting De Ombudsman besloten een onderzoek te verrichten naar de problemen in de branche. Dit onderzoek heeft in 2003 geresulteerd in een rapport met de titel: 'Letselschaderegeling: onderhandelen met het mes op tafel, of een zoektocht naar de redelijkheid.' Het rapport bevatte een aantal aanbevelingen voor de rechtspraak, ter verbetering van het letselschadetraject. Een van deze aanbevelingen was de mogelijkheden van alternatieve geschilbeslechting te onderzoeken voor die gevallen waarin een patstelling tussen partijen was ontstaan.¹¹

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de ontwikkelingen die hebben geleid tot de Wet deelgeschillen. Eerst komen de diverse initiatieven ter verbetering van het letselschadeafwikkelingstraject aan de orde. Daarna bespreek ik een aantal gebeurtenissen die hebben geleid tot een voorziening voor een buitengerechtelijk beroep op de rechter. Dit zijn achtereenvolgens een expertmeeting eind 2004, een artikel van De Groot in 2005, het onderzoeksproject in het kader van de Fundamentele herbezinning van het Nederlands burgerlijk procesrecht en de daaruit voortvloeiende publicaties in 2003 en 2006. Vervolgens wordt stilgestaan bij een aantal initiatieven en ontwikkelingen in het buitenland op het gebied van de afwikkeling van personenschadeclaims. Ten slotte geef ik een kort overzicht van de totstandkoming van de uiteindelijke Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade.

⁹ *Radar* (TROS), Nederland 2, 24 september 2001.

¹⁰ Deze stichting dient niet verward te worden met De Nationale Ombudsman. De stichting geeft gratis juridisch advies en wordt volgens informatie op de eigen website wegens gebrek aan subsidie uiterlijk 1 juni 2013 opgeheven, zie www.deombudsman.nl.

¹¹ Stichting De Ombudsman 2003, p.4. 'Letselschaderegeling: onderhandelen met het mes op tafel, of een zoektocht naar de redelijkheid' is onder andere te vinden op www.deombudsman.nl.

1.2 Initiatieven ter verbetering

De uitkomsten van het rapport van Stichting De Ombudsman toonden nog eens de noodzaak aan van vereenvoudiging en versnelling van het letselschadeafwikkelingstraject. De rechtspraak is dan ook serieus met de aanbevelingen uit het rapport aan de slag gegaan. Sinds 2003 hebben vrijwel alle beroepsgroepen en organisaties die bij het letselschaderegelingstraject betrokken zijn initiatieven ontwikkeld ter verbetering en vooral ook versnelling van het traject of een bijdrage geleverd aan een van de initiatieven. Onder de betrokken beroepsgroepen en organisaties vallen rechtshulpverleners, verzekeraars, slachtofferhulporganisaties, medisch deskundigen, mediators, de rechterlijke macht en de wetenschap.

1.2.1 Gedragscodes

Een van de initiatieven was de ontwikkeling van gedragscodes. Voor verzekeraars is bijvoorbeeld de gedragscode Verzekeraars opgesteld.¹² Ook zijn de gedragsregels voor verzekeraars bij de behandeling van personenschade aangescherpt.¹³ Waar het gaat om medische aansprakelijkheid is in 2010 een speciale gedragscode voor verzekeraars tot stand gekomen. Dit is de *Gedragscode Openheid medische incidenten; verbeterde afwikkeling Medische Aansprakelijkheid (GOMA)*.¹⁴

Een zeer belangrijke gedragscode is de 'Gedragscode Behandeling Letselschade, Goede praktijken bij het regelen van schade'.¹⁵ De gedragscode moet ervoor zorgen dat het van het begin af aan duidelijk is voor de betrokken partijen wat er wanneer gaat gebeuren, wie wat moet doen en welke termijnen gelden.¹⁶ De projectgroep Normering Personenschade, verbonden aan de Universiteit van Tilburg, heeft de gedragscode ontworpen en opgesteld. De gedragscode die in 2006 is gepresenteerd bevat twintig beginselen die ervoor moeten zorgen dat de buitengerechtelijke afhandeling van personenschadeclaims kwalitatief beter, sneller, slachtoffervriendelijker en goedkoper kan verlopen.¹⁷ Het Nationaal Platform Personenschade was verantwoordelijk voor de naleving en de uitvoering van de gedragscode.¹⁸ Stichting De Ombudsman heeft in 2011 onderzocht of de gedragscode inderdaad heeft geleid tot waarneembare verbeteringen voor het slachtoffer in het letselschadetraject.¹⁹ De uitkomsten van het onderzoek waren weinig positief. Zo bleken slachtoffers nauwelijks bekend te zijn met de gedragscode en verzekeraars de code niet na te leven. Bovendien was een belangrijke conclusie

¹² De tekst van de *Gedragscode Verzekeraars* is te vinden op www.verzekeraars.nl.

¹³ *Kamerstukken II 2007/08 31 518*, nr. 3, p. 1.

¹⁴ Stichting De Ombudsman 2011, p. 27. De GOMA is onder andere te vinden op www.deletselschaderaad.nl.

¹⁵ De tekst van de *Gedragscode Behandeling Letselschade* is onder andere te vinden op www.deletselschaderaad.nl.

¹⁶ Kamminga en Van Zeeland 2006, p. 9.

¹⁷ *Kamerstukken II 2007/08 31 518*, nr. 3, p. 1.

¹⁸ Het Nationaal Platform Personenschade heet tegenwoordig de Letselschade Raad, zie www.deletselschaderaad.nl.

¹⁹ Stichting De Ombudsman 2011, p. 14. 'De Gedragscode Behandeling Letselschade: een goed bewaard geheim?' is onder andere te vinden op www.deombudsman.nl.

van het rapport dat letselschadezaken nog steeds te lang duren. In tachtig procent van de onderzochte gevallen, was het traject na drie jaar nog steeds niet afgerond.²⁰ De lange duur van het traject is overigens helaas ook onlangs nog bevestigd in (wederom) een uitzending van *Radar* (TROS) op 1 oktober 2012.²¹

1.2.2 Andere initiatieven

Naast de diverse gedragscodes, zijn nog tal van andere initiatieven ontwikkeld ter verbetering van het letselschadeafwikkelingstraject. Zo zijn er maatregelen genomen om de totstandkoming en de inhoud van rapportages van medisch deskundigen te verbeteren en kan subsidie worden verkregen bij de Raad voor Rechtsbijstand voor medische haalbaarheidsonderzoeken. Ook hebben letselschademediators een eigen vereniging opgericht.²² De rechterlijke macht wisselt kennis uit over de afhandeling van letselschade. Bij de Haagse en Amsterdamse rechtbank loopt een project waarbij gespecialiseerde rechters zich buigen over complexe letselschadezaken en waarbij in alle zaken na antwoord meervoudig wordt gecompareerd. Gebleken is dat in tachtig procent van de zaken die op deze wijze in de Haagse rechtbank zijn behandeld, alsnog op de zitting wordt geschikt. In de overige twintig procent wordt na comparitie onmiddellijk vonnis gewezen.²³

1.3 Naar een buitengerechtelijk beroep op de rechter

Een expertmeeting georganiseerd door de hierboven al genoemde projectgroep Procedurele Normering Personenschade van het Centrum voor aansprakelijkheidsrecht van de Universiteit van Tilburg eind 2004 vormde de aanzet tot de idee van een buitengerechtelijk, pre-processueel beroep op de rechter. De bijeenkomst stond onder leiding van Maurits Barendrecht en was georganiseerd met het oog op de hiervoor genoemde te ontwikkelen Gedragscode Behandeling Letselschade. Het onderwerp van de bijeenkomst was de vraag naar de mogelijkheden van geschilbeslechting die konden worden ingezet ter verbetering van de afhandeling van letselschadeclaims. Onder de deelnemers waren vertegenwoordigers van slachtofferorganisaties, verzekeraars, wetenschappers en andere belangrijke organisaties uit de letselschadepraktijk. Zij gaven de voorkeur aan inschakeling van de rechter boven alternatieve geschilbeslechting, zoals mediation of arbitrage. Absolute voorwaarde daarbij was wel dat de toegang tot de rechter voor partijen eenvoudig zou zijn. Argumenten voor de voorkeur voor inschakeling van de rechter waren dat de rechter niet alleen procedurele maar ook inhoudelijke geschillen kan beoordelen.

²⁰ Stichting De Ombudsman 2011, p. 60.

²¹ *Radar* (TROS), Nederland 1, 1 oktober 2012. Jammer genoeg kwam de deelgeschilprocedure in deze uitzending niet aan de orde; naar mijn mening een gemiste kans van de aanwezige letselschadeadvocaten om bekendheid te geven aan de regeling.

²² *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 1.

²³ Tzankova 2007, p. 55 en Klaassen 2010, p. 37.

Bovendien zou de rechter tevens oplossingen kunnen bieden in geval van communicatieve barrières. Een ander belangrijk argument was dat de rechter een geschil kan beëindigen.²⁴

1.3.1 Artikel De Groot

Naar aanleiding van de expertmeeting en haar eigen ervaringen als rechter met de problematiek van langdurige letselschadetrajecten, heeft De Groot in 2005 een artikel geschreven, dat de aanzet heeft gegeven tot de deelgeschilprocedure.²⁵ In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel, schrijft de Minister van Justitie dat de deelgeschilprocedure een uitwerking is van het voorstel van De Groot.²⁶ In het artikel doet De Groot een voorstel om een voorziening te treffen waarmee de rechter kan worden betrokken in het buitengerechtelijke onderhandelingstraject. Met deze voorziening zal de rechter kunnen worden ingeschakeld om een beslissing te nemen over een deelgeschil waarover partijen het zelf niet eens kunnen worden. Dit geschil zou niet zozeer de kern van de zaak betreffen, als wel de verdere afwikkeling in de weg staan.²⁷ Overigens heeft Steenberghe in dit kader opgemerkt dat het begrip deelgeschil zoals De Groot het omschrijft onvoldoende onderscheidend is. Immers, in het buitengerechtelijke traject betreft het onderwerp waarover partijen geen overeenstemming bereiken per definitie de kern van de zaak, ongeacht of dit onderwerp civielrechtelijk de kern van de zaak raakt, zo stelt Steenberghe.²⁸ De Groot merkt tevens op dat belangrijk is dat ex artikel 6 EVRM de toegang tot de bodemrechter voldoende gewaarborgd blijft. Een nieuwe procedure voor deelgeschillen zou namelijk niet alleen leiden tot bevordering van het buitengerechtelijke schadeafwikkelingstraject, maar tegelijkertijd een rem op de bodemprocedures inhouden. De Groot stelt dat deze rem gecompenseerd dient te worden door voldoende waarborgen voor de toegang tot de rechter in het buitengerechtelijke traject, waarmee als geheel de effectieve toegang tot de rechter wordt verbeterd.²⁹

1.3.2 Fundamentele herbezinning van het burgerlijk procesrecht

Het voorstel van de Groot moet worden geplaatst tegen de achtergrond van een onderzoeksproject dat is uitgevoerd in het kader van de Fundamentele herbezinning van het Nederlands burgerlijk procesrecht. Deze herbezinning vond plaats naar aanleiding van de behandeling van het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de Wet van 6 december 2001 tot herziening van het procesrecht voor burgerlijke zaken. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel bleek dat er behoefte was aan een fundamentele herbezinning op de uitgangspunten

²⁴ Zie voor meer informatie over de expertmeeting www.arno.uvt.nl en www.deletselschaderaad.nl. De projectwebsite www.rechten.uvt.nl/normering is helaas niet meer benaderbaar. Zie ook De Groot 2010, p. 162.

²⁵ De Groot 2005 'Naar een buitengerechtelijk beroep op de rechter in deelgeschillen? Een potentieel middel tot verbetering van de afdoening van letselschadezaken'.

²⁶ *Kamerstukken II* 2007/08 31 518, nr. 3, p. 2.

²⁷ De Groot 2005, p. 125.

²⁸ Steenberghe 2006, p. 21.

²⁹ De Groot 2005, p. 126.

en de beginselen van het burgerlijk procesrecht.³⁰ Hiertoe werd de zogeheten Commissie Fundamentele herbezinning Nederlands burgerlijk procesrecht ingesteld, bestaande uit W.D.H. Asser, H.A. Groen en J.B. Vranken. In 2003 verscheen het eerste product van de Commissie, het Interimrapport *'Een nieuwe balans'*.³¹ In 2006 volgde het eindrapport *'Uitgebalanceerd'*.³² In de rapporten benadrukken de auteurs onder andere het belang van de voorfase van een gerechtelijke procedure. Tevens adviseren zij een preprocesuele schikkingscomparatie in te voeren. In 2007 is een reactie op het rapport gekomen van een onafhankelijke werkgroep. In deze publicatie werd onder meer ingegaan op de voorfase en de mogelijkheden van buitengerechtelijke geschillenbeslechting hierin.³³

1.3.2.1 Voorfase

Het driemanschap stelt dat een systematische aanpak van de voorfase ontbreekt. De voorfase heeft nadrukkelijk een 'zeeffunctie'; meer aandacht in het procesrecht voor de voorfase zou onnodige gerechtelijke procedures kunnen voorkomen.³⁴ Het doel van de voorfase is volgens de auteurs in eerste instantie het voorkomen van onnodige escalatie, zodat partijen het geschil in der minne kunnen schikken. In de tweede plaats is de voorfase belangrijk om een beter inzicht te krijgen in de feitelijke grondslag van het geschil. In het eindrapport van 2006 doen Asser, Groen en Vranken suggesties voor het ontwikkelen van pre-processuele protocollen, zoals dat reeds eerder in Groot Brittannië is gebeurd. Het doel van deze protocollen is dat partijen in een vroeg stadium gestructureerd informatie uitwisselen zodat de kans van slagen van een preprocesuele schikking toeneemt.³⁵

1.3.2.2 Preprocesuele schikkingscomparitie

De aanbeveling van het instellen van een preprocesuele schikkingscomparitie is een voorbode van de latere Wet deelgeschillen. Zo stellen de auteurs dat partijen een stuk dienen aan te leveren bij de rechter met daarin duidelijk omschreven het geschil en wat partijen van de rechter verlangen; een soortgelijk vereiste is terug te vinden in de deelgeschilprocedure.³⁶ Tevens wordt in het rapport gesteld dat de rol van de rechter faciliterend zou moeten zijn. Door bemiddeling van de rechter wordt getracht een procedure te voorkomen, voorlopige bewijsmiddelen aan te voeren of een beslissing te verkrijgen.³⁷ Hoewel er (nog) geen algemene wettelijke regeling voor de preprocesuele schikkingscomparitie bestaat, zijn er inmiddels wel diverse verschijningsvormen

³⁰ Wet tot herziening van het procesrecht voor burgerlijke zaken, met name de wijze van procederen in eerste aanleg, 6 december 2001, *Stb.* 2001, 580.

³¹ Asser, Groen & Vranken 2003.

³² Asser, Groen & Vranken 2006.

³³ Jongbloed, Ernes e.a. 2007, p. 41 – 51.

³⁴ Asser, Groen & Vranken 2003, p.93.

³⁵ Asser, Groen & Vranken 2006, p.67.

³⁶ In art. 1019x Rv, derde lid worden gegevens over de inhoud van het geschil vereist.

³⁷ Asser, Groen & Vranken 2006, p.65, 66.

van deze rechtsfiguur.³⁸ Tot deze verschijningsvormen behoren volgens de Minister van Justitie de comparitie ter gelegenheid van het voorlopig getuigenverhoor (artikel 191 Rv), de mogelijkheid van artikel 96 Rv en de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade.³⁹

1.4 Initiatieven en ontwikkelingen in het buitenland

Ook in de ons omringende landen zijn verschillende initiatieven ontwikkeld om tot een snellere en eenvoudigere afwikkeling van personenschadeclaims te komen. Zo zijn er de hierboven al genoemde Engelse 'pre-action protocols' en 'offers to settle', waarvoor Asser, Groen en Vranken in hun rapport pleitten.⁴⁰ De 'pre-action protocols' bevatten regelingen die in bepaalde geschillen moeten worden doorlopen voordat een gerechtelijke procedure mag worden gestart. De 'offers to settle' zijn gerechtelijke schikkingsaanbiedingen die door beide partijen kunnen worden gedaan aan de wederpartij voordat een gerechtelijke procedure wordt gestart. Ook in Frankrijk kent men een dergelijke buitengerechtelijke schikkingsmogelijkheid, neergelegd in de in 1985 ingevoerde 'Loi Badinter'.⁴¹ De initiatieven in Groot Brittannië en Frankrijk hebben wellicht een extra impuls gegeven aan de roep in Nederland om een snellere en eenvoudigere afwikkeling van letselschadeclaims. Er zijn echter, voor zover bekend, internationaal geen met de deelgeschilprocedure vergelijkbare regelingen.⁴²

Interessant in Europees verband is ook de uitspraak van het EHRM in 2006 in de zaak Sürmeli tegen de Duitse staat. In deze zaak procedeerde een slachtoffer van een verkeersongeluk gedurende zestien jaar tegen de verzekeraar. Het Mensenrechtenhof veroordeelde Duitsland wegens een trage rechtsgang(en), hetgeen in strijd werd geacht met zowel artikel 13 als met artikel 6 EVRM. Schending van het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel (artikel 13 EVRM) werd vastgesteld omdat de Duitse wetgeving geen middel biedt om op te komen tegen uitzonderlijk langdurige civiele procedures. Het Hof constateerde schending van het recht op een eerlijk proces (artikel 6 EVRM) vanwege de extreem lange duur van de rechtsgang.⁴³

1.5 Totstandkoming van de wet

Zoals hierboven al vermeld, is de idee van een deelgeschilprocedure aanvankelijk in de literatuur ontstaan.⁴⁴ Een en ander is uitgewerkt in een wet. Het voorontwerp van de wet werd positief ontvangen. Alle geraadpleegde belangenorganisaties stonden positief tegenover de voorgestelde deelgeschilprocedure en onderschreven het belang van vereenvoudiging en versnelling van

³⁸ Er ligt een conceptwetsvoorstel voor uitbreiding van de Wet collectieve afwikkeling massaschade met een preprocesuele schikkingscomparitie, zie www.internetconsultatie.nl/massaschade.

³⁹ *Kamerstukken II* 2006/07, 30 951, nr. 1, p.14-15.

⁴⁰ De 'pre-action protocols' zijn als onderdeel van de Civil Procedure Rules samen met de 'offers to settle' te vinden op www.justice.gov.uk/civil/procrules_fin.

⁴¹ Wet no. 85-677 van 5 juli 1985, S. 7584.

⁴² De Groot 2010, p. 163.

⁴³ EHRM 8 juni 2006, te vinden op o.a. www.europau.nl.

⁴⁴ De Groot 2005, p. 122-127.

letselschadetrajecten.⁴⁵ Alleen de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR) had haar twijfels of de regeling het beoogde doel wel zou bereiken en adviseerde de procedure alleen open te stellen voor de benadeelde of op gezamenlijk verzoek.⁴⁶ Het advies van de Raad van State was echter positief en de parlementaire behandeling verliep vlot met slechts een mondelinge behandeling in de Tweede Kamer.⁴⁷ In de Eerste Kamer werd het wetsvoorstel als hamerstuk afgedaan.⁴⁸ Per 1 juli 2010 is de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade in werking getreden.

1.6 Samenvatting

Verschillende pogingen zijn ondernomen om het letselschadeafwikkelingstraject te vereenvoudigen en vooral ook te versnellen. Een eerste aanzet hiertoe is gegeven in het rapport van Stichting De Ombudsman van 2003, dat tot stand is gekomen naar aanleiding van de problemen op het gebied van de afhandeling van letselschadeclaims die geschetst werden in het televisieprogramma *Radar* (TROS) in 2001. Na het rapport van Stichting De Ombudsman zijn door alle betrokkenen in de branche initiatieven ontwikkeld, veelal bestaande uit het opstellen van gedragscodes. Ook de wetgever heeft niet stilgezeten. Al dan niet ingegeven door initiatieven in het buitenland, ging de aandacht daarbij vooral uit naar de preprocessuele fase van de schadeafwikkeling. Tegen de achtergrond van de fundamentele herbezinning van de uitgangspunten en beginselen van het burgerlijk procesrecht en naar aanleiding van de expertmeeting aangaande de Gedragscode Behandeling Letselschade, heeft De Groot in 2005 het artikel geschreven *Naar een buitengerechtelijk beroep op de rechter in deelgeschillen? Een potentieel middel tot verbetering van de afdoening van letselschadezaken*. Het is deze publicatie geweest die heeft geleid tot het wetsvoorstel voor een deelgeschilprocedure in letsel- en overlijdensschadezaken. Na een voorspoedige parlementaire behandeling, is de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade op 1 juli 2010 in werking getreden. Welk doel de wetgever precies met de wet voor ogen had, wordt in het volgende hoofdstuk nader uiteengezet.

⁴⁵ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 5.

⁴⁶ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 5 en 9.

⁴⁷ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nrs. 4 en 5.

⁴⁸ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518, nr. 13.

Hoofdstuk 2 Doel van de Wet deelgeschillen

2.1 Inleiding

Zoals in het vorige hoofdstuk al is aangegeven, duurt het letselschaderegelingstraject (te) lang. Uit het rapport van 2011 van Stichting De Ombudsman blijkt immers dat het traject in tachtig procent van de onderzochte gevallen langer dan drie jaar duurt.⁴⁹ Zowel het slachtoffer als de verzekeraar hebben er belang bij dat het traject wordt bekort. De wetgever onderkent het belang van versnelling en vereenvoudiging van het letselschadetraject en de voordelen die dit oplevert voor de betrokkenen.⁵⁰ Hieronder wordt duidelijk gemaakt waarom de wetgever heeft gekozen voor een deelgeschilprocedure in het buitengerechtelijke traject en vooral welk doel de wetgever hierbij voor ogen heeft gehad. Hiertoe bespreek ik eerst de belangen van alle betrokkenen bij een versnelde en vereenvoudigde afhandeling. Daarbij sta ik iets uitgebreider stil bij de belangen van de rechterlijke macht, omdat dit onderwerp reeds een discussiepunt vormde bij de totstandkoming van de deelgeschilprocedure en er ook vandaag de dag veel discussie is over de werkdruk binnen de rechterlijke macht. Vervolgens komen de oorzaken van de lange duur en de wijze van afwikkeling van het letselschadetraject aan de orde. Hierna bespreek ik de verschillen tussen de deelgeschilprocedure en de reeds bestaande procesrechtelijke instrumenten. Ten slotte wordt het doel van de Wet deelgeschillen behandeld, zoals dit onder meer blijkt uit de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel.

2.2 Belangen bij versnelde en vereenvoudigde afhandeling

2.2.1 Slachtoffer en verzekeraar

Bij een versnelde en vereenvoudigde afwikkeling van letselschadezaken zijn diverse belanghebbenden gebaat. In de eerste plaats uiteraard het slachtoffer en de verzekeraar. Onderhandelingsprocedures duren veelal lang, veroorzaken frustratie bij partijen en kosten veel geld. Daarenboven heeft de lange duur van het onderhandelingstraject vaak nog meer negatieve consequenties voor het slachtoffer, met name op psychisch gebied. Terwijl de verzekeraar slechts oog heeft voor de zakelijke kant van het verhaal en een zo laag mogelijke vergoeding wil uitkeren, is het schaderegelingstraject een uitputtingsslag voor het slachtoffer. Voor het slachtoffer is het derhalve van belang dat hij de schaderegelingsprocedure zo snel mogelijk kan beëindigen, zodat hij verder kan met zijn toekomst.⁵¹

Maar ook de verzekeraar heeft belang bij een versnelde afhandeling van letselschadezaken. De kosten bij verzekeraars lopen namelijk steeds verder op naarmate de behandeling van een letselschadezaak langer duurt. Door een kortere looptijd gaan de behandelingskosten en de

⁴⁹ Stichting De Ombudsman 2011, p. 60.

⁵⁰ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 1 en 2.

⁵¹ Van Klinken 2011, p. 7.

buitengerechtelijke kosten omlaag. Bovendien komt een snellere afhandeling van letselschadezaken het (niet al te beste) imago van de verzekeraars ten goede.⁵²

2.2.2 Rechterlijke macht

Ook de rechterlijke macht zal volgens de Minister van Justitie voordeel kunnen hebben bij een versnelde en vereenvoudigde afhandeling. Hij stelt dat ontsparing van zaken kan worden voorkomen doordat al in een vroeg stadium op eenvoudige wijze een uitspraak van de rechter wordt verkregen. Hierdoor zou de capaciteit binnen de rechterlijke macht beter worden ingezet en is geen uitbreiding van de rechterlijke macht nodig. Uiteindelijk zouden minder bodemprocedures nodig zijn. Tegelijkertijd kunnen volgens de minister de bodemzaken die nog wel nodig blijken te zijn, sneller worden afgehandeld omdat deze minder complex zijn. Een of meer onderdelen van de zaak zijn immers al eerder duidelijk geworden in behandeling via de deelgeschilprocedure. Tevens zou de belasting van de rechterlijke macht afnemen door de rechtsvormende werking van de deelgeschilprocedure, waarvan ook in buitengerechtelijke zaken kan worden geprofiteerd.⁵³

Of dit alles werkelijk zo is en de deelgeschilprocedure niet zal leiden tot toename van de belasting van de rechterlijke macht, maar zelfs tot een afname hiervan, zal nog moeten blijken. De meningen hieromtrent lopen uiteen. Ook de Minister van Justitie geeft aan dat niet goed voorspeld kan worden of vermindering van de belasting van de rechterlijke macht die de deelgeschilprocedure beoogt, opweegt tegen de werklastverzwaring als gevolg van de introductie van de procedure.⁵⁴ Die twijfel wordt nog sterker gezien het feit dat, voor inwerkingtreding van de Wet deelgeschillen, naar schatting van Weterings slechts ongeveer een tot vijf procent van de letselschadeclaims tot een procedure bij de rechter leidde.⁵⁵ In de memorie van antwoord wordt gesteld dat jaarlijks naar schatting 1.500 tot 7.500 rechterlijke (bodem)procedures aanhangig worden gemaakt.⁵⁶ Bovendien, zo merkt onder andere Kolder op, bestaat de kans dat in deelgeschilprocedures ook geschilpunten aan de orde komen die normaal niet aan de rechter worden voorgelegd.⁵⁷ Dit alles in ogenschouw nemend, acht ik het dan ook maar zeer de vraag of de beoogde werkdrukverlichting voor de rechterlijke macht via de deelgeschilprocedure inderdaad is bewerkstelligd. Of dit daadwerkelijk zo is, zal wellicht blijken in 2014. Bij invoering van de Wet deelgeschillen is namelijk een evaluatie van de wet afgesproken in 2014.⁵⁸ Een belangrijk onderdeel van deze evaluatie zou moeten bestaan uit onderzoek of de deelgeschilprocedure heeft geleid tot een vermindering van het aantal bodemprocedures. Voor dit onderdeel van de evaluatie

⁵² Dat dit imago nog steeds zwaar onder druk staat blijkt onder meer uit de recente uitzending van *Radar* (TROS) van 1 oktober 2012, waar twee grote verzekeraars op medisch gebied (Medicom en Medirisk) onder vuur liggen. De uitzending is onder meer te bekijken op www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1292978.

⁵³ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 2 en 3.

⁵⁴ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518, C, p. 1 en 2.

⁵⁵ Weterings 2004, p. 20.

⁵⁶ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518, C.

⁵⁷ Kolder 2008, p. 257.

⁵⁸ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 26.

is een termijn van minimaal 4 jaar nodig.⁵⁹ De Groot heeft in haar artikel dat de aanzet vormde tot de deelgeschilprocedure al aangegeven dat het uitgangspunt is dat de bestaande rechterlijke capaciteit met de regeling anders ingezet gaat worden. Zij voorzagt dat eerst een tijdelijke toestroom van deelgeschilzaken zou plaatsvinden, maar dat daarna de vraag zich zal kunnen stabiliseren.⁶⁰ Omdat het succes van de deelgeschilprocedure staat of valt met een snelle afhandeling van de gevraagde beslissing, acht ik het punt van belasting van de rechterlijke macht cruciaal. Zeker in het licht bezien van de huidige discussie rond de werkdruk van de rechterlijke macht, zou dit wel eens een heikel punt kunnen zijn van de Wet deelgeschillen.⁶¹ Een diepgaande analyse van dit onderwerp valt echter buiten het bestek van deze scriptie.

2.3 Oorzaken lange duur schaderegelingstraject

Uit het hierboven staande blijkt dat zowel slachtoffer als verzekeraar en wellicht ook de rechterlijke macht gebaat zijn bij een versnelling en vereenvoudiging van het letselschaderegelingstraject. Hoe komt het dat het letselschadetraject desondanks zo lang duurt? Hier zijn verschillende oorzaken voor aan te wijzen. Ten eerste is de lange duur inherent aan de aard van de schade.⁶² De omvang van de schade kan namelijk pas definitief worden bepaald als het letsel gestabiliseerd is of, beter nog, genezen. Dit kan vaak jaren duren. In de tweede plaats kan de lange duur worden verklaard vanuit de tegengestelde belangen van partijen; het slachtoffer wil een zo hoog mogelijke vergoeding van zijn schade, de verzekeraar een zo laag mogelijke. Een derde oorzaak ligt in de diversiteit en complexiteit van de feitelijke vragen en rechtsvragen die zich voordoen in een letselschadezaak: vragen over aansprakelijkheid maar ook over de omvang van de schade. Dat vergt onder andere antwoord op vragen naar causaliteit, eigen schuld en schadebeperking. Ook de hoogte van de buitengerechtelijke kosten moet worden vastgesteld. Uit de complexiteit van de vragen volgt ten slotte de vierde oorzaak van de lange duur: vaak is inschakeling van deskundigen van verschillende disciplines nodig, zoals artsen en arbeidsdeskundigen. Over het algemeen zijn partijen het er wel over eens dat een deskundigenoordeel moet worden gevraagd, maar twisten ze vervolgens over de persoon van deze deskundige.⁶³

2.4 Wijze van afhandeling letselschadezaken

Om te begrijpen waarom de wetgever heeft gekozen voor een deelgeschilprocedure in het buitengerechtelijk traject, is het van belang kort stil te staan bij de wijze van afhandeling van letselschadetrajecten. Zoals hiervoor al is aangegeven, wordt het overgrote deel van

⁵⁹ *Kamerstukken II* 2008/09, 31 518, nr. 8, p. 14.

⁶⁰ De Groot 2005, p. 126.

⁶¹ Hiermee doel ik op het Leeuwarder manifest van december 2012, waarin een aantal raadsheren van het Gerechtshof Leeuwarden aandacht vraagt voor de toegenomen werkdruk binnen de rechterlijke macht. Het manifest is te vinden op o.a. www.mronline.nl/images/stories/files/PDF_1_manifest_raadsheren.pdf.

⁶² *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 1 en 2.

⁶³ De Groot 2005, p. 122.

letselschadezaken namelijk buitengerechtelijk afgehandeld.⁶⁴ Slechts een tot vijf procent van de letsel- en overlijdensschadezaken bereikt uiteindelijk de rechter.⁶⁵ De gevallen waarvoor de rechter wordt ingeschakeld zijn echter veelal wel zeer gecompliceerd, waardoor de behandeling ervan veel tijd kost. In de lange periode die is voorafgegaan aan het aanbrengen van de zaak bij de rechter, zijn de verhoudingen tussen partijen vaak verhard en is de complexiteit van de zaak toegenomen. Doordat partijen zich zijn gaan vastbijten in een of meer deelgeschillen, hebben ze de kern van de zaak uit het oog verloren en is er een patstelling tussen partijen ontstaan.⁶⁶ De verhoudingen zijn verder verslechterd en de duur van de afhandeling is toegenomen. Uiteindelijk wordt dan, zoals hiervoor vermeld, in een tot vijf procent van de gevallen alsnog de rechter ingeschakeld.

2.5 Verschillen met bestaande instrumenten

Vooruitlopend op de specifieke kenmerken van de deelgeschilprocedure die in het volgende hoofdstuk worden belicht, bespreek ik hier alvast de verschillen met reeds bestaande procesrechtelijke instrumenten. De deelgeschilprocedure vormt een aanvulling op deze andere instrumenten die bedoeld zijn om een geschil te beëindigen. Zo is er de arbitrage (artikel 1020 Rv), het bindend advies (artikel 7:900 BW), het voorlopig getuigenverhoor (artikel 186, eerste lid Rv), het voorlopig deskundigenbericht (artikel 202, eerste lid Rv), de procedure bij de kantonrechter op grond van artikel 96 Rv, het kort geding (artikel 254 Rv) en mediation. In tegenstelling tot arbitrage, mediation, bindend advies of een kantonrechtprocedure ex. art. 96 Rv hoeft het bij een deelgeschilprocedure niet om een gezamenlijk verzoek te gaan; ook één van de partijen kan het geschil aanbrengen. Anders dan bij een kort geding hoort geen polariserende werking van het deelgeschil uit te gaan en is geen spoedeisend belang vereist. Vergeleken met de voorlopige bewijsmaatregelen, zoals het voorlopig getuigenverhoor en het voorlopig deskundigenbericht, heeft de deelgeschilprocedure een veel ruimer materieelrechtelijk toepassingsgebied. De procedure onderscheidt zich voorts van de bodemprocedure, het kort geding en de voorlopige bewijsmaatregelen met haar bijzondere kostenregeling die in het voordeel is van het slachtoffer. Een laatste in het oog springend verschil met al bestaande instrumenten is dat het verzoekschrift in de deelgeschilprocedure een zakelijk overzicht moet bevatten van de inhoud en het verloop van de onderhandelingen over de volledige zaak die het deelgeschil betreft. Ondanks deze verschillen met bestaande instrumenten is het niet zo dat de deelgeschilprocedure in een lacune voorziet, maar is het veel meer een aanvulling die beoogt de onderhandelingen tussen partijen te faciliteren zodat zij er samen sneller en eenvoudiger uitkomen.⁶⁷

⁶⁴ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 2.

⁶⁵ Weterings 2004, p. 20.

⁶⁶ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 2.

⁶⁷ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 11.

2.6 Doel van de Wet deelgeschillen

Het feit dat het buitengerechtelijke traject zo'n grote en belangrijke plaats inneemt bij de afwikkeling van letselschade is volgens de Minister van Justitie reden om met een instrument te komen ter versterking van juist dit traject: de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade.⁶⁸ De procedure biedt een eenvoudige en snelle toegang tot de rechter aan zowel het slachtoffer als de verzekeraar en kan een oplossing bieden voor het openbreken van onderhandelingen tussen beide partijen. De rechter geeft een beslissing in een hem voorgelegd deelgeschil waarop de onderhandelingen zijn vastgelopen. Met deze beslissing wordt een patstelling doorbroken en kunnen partijen weer dooronderhandelen met als doel om (sneller) tot een vaststellingsovereenkomst te komen.

Het primaire doel van de deelgeschilprocedure is daarmee een snellere en eenvoudigere afwikkeling van letselschadeclaims mogelijk te maken door het bieden van een snelle en eenvoudige toegang tot de rechter. Hiermee kan escalatie worden voorkomen en de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst worden bevorderd.⁶⁹ Daarbij geldt dat de deelgeschilprocedure niet bedoeld is om een voorlopige beoordeling of voorziening te krijgen, maar 'als het ware een naar voren gehaald onderdeel van de bodemprocedure' vormt.⁷⁰

Daarnaast beoogt de deelgeschilprocedure de rechtsontwikkeling te stimuleren. Dit soort deelgeschillen wordt immers over het algemeen niet aan de rechter voorgelegd, omdat slechts een tot vijf procent van letselschadeafwikkelingstrajecten de rechter bereikt. Via de deelgeschilprocedure zal rechtspraak worden gecreëerd over onderwerpen waar voorheen nauwelijks richtinggevende jurisprudentie voor bestond.⁷¹ Volgens de minister kunnen zowel rechters als partijen in toekomstige zaken profiteren van de deelgeschiluitspraken.⁷²

Hoewel in de consultatieronde onder de betrokken belangenorganisaties de nodige kritische kanttekeningen zijn gemaakt, met name door de NVvR⁷³, blijkt uit de memorie van toelichting dat alle betrokken en geraadpleegde belangenorganisaties het belang en de hier genoemde doelstellingen van de deelgeschilprocedure onderschrijven.⁷⁴

2.7 Samenvatting

Versnelling en vereenvoudiging van het letselschadeafwikkelingstraject biedt voordelen voor zowel slachtoffer als verzekeraar en wellicht ook voor de rechterlijke macht. Of dit laatste daadwerkelijk zo is, zal nog moeten blijken bij de evaluatie van de Wet deelgeschillen in 2014.

⁶⁸ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 2.

⁶⁹ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 3.

⁷⁰ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 20.

⁷¹ Akkermans 2010, p. 178.

⁷² *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 3.

⁷³ Zie het advies van de NVvR d.d. 19 oktober 2006 www.nvvv.org.

⁷⁴ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 4 en 5.

Hoewel partijen gebaat zijn bij een snelle afwikkeling, duurt deze desondanks erg lang. Oorzaken van de lange duur zijn onder andere gelegen in de aard van de schade en de veelheid, diversiteit en complexiteit van de vragen die zich voordoen in een letselschadeclaimtraject. Ook de tegengestelde belangen van slachtoffer en verzekeraar spelen een rol in de lange duur van het traject. Omdat partijen zich veelal focussen op een of meer deelgeschillen uit het traject, verliezen ze de kern van de zaak uit het oog en ontstaat een patstelling en komen de onderhandelingen stil te liggen. In slechts een tot vijf procent van de gevallen wordt uiteindelijk de rechter ingeschakeld. Tegen die tijd zijn de verhoudingen ernstig verslechterd en is de zaak er vaak niet eenvoudiger op geworden. Om deze escalatie te voorkomen heeft de wetgever met de deelgeschilprocedure een eenvoudige en snelle toegang tot de rechter gecreëerd. De procedure vormt een aanvulling op reeds bestaande procesrechtelijke instrumenten. Partijen kunnen hun deelgeschil aan de rechter voorleggen. Met zijn beslissing wordt de patstelling doorbroken en kunnen partijen weer verder onderhandelen, met als doel om (sneller) tot een vaststellingsovereenkomst te komen.

Het doel van de deelgeschilprocedure is dan ook een snellere en een eenvoudigere afwikkeling van letselschadeclaims mogelijk te maken door het bieden van een snelle en eenvoudige toegang tot de rechter.⁷⁵ Het is de bedoeling om hiermee escalatie zoveel mogelijk te voorkomen en de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst te bevorderen. Een tweede doel van de deelgeschilprocedure dat de Minister van Justitie benoemt is het stimuleren van de rechtsontwikkeling.⁷⁶ In het kader van de deelgeschilprocedure zullen volgens hem richtinggevend uitspraken worden gedaan over onderwerpen waarover tot inwerkingtreding van de Wet nauwelijks jurisprudentie was. Hoe de wetgever de deelgeschilprocedure heeft ingericht, komt in het volgende hoofdstuk aan de orde.

⁷⁵ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p.3.*

⁷⁶ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p.3.*

Hoofdstuk 3 Kenmerken van de Wet deelgeschillen

3.1 Inleiding

De Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade is opgenomen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) in Boek 3, titel 17 en wel in de artikelen 1019w t/m 1019cc. De wet bestaat uit zeven artikelen die een kader bieden waarbinnen de procedure zich zou moeten afspelen. De wet begint met een omschrijving van wat een deelgeschil is en wat het toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure is in artikel 1019w Rv. Dit artikel, dat de kern vormt van zowel de deelgeschilprocedure als het onderzoek van deze scriptie, zal in hoofdstuk 4 worden behandeld. Hieronder wordt een aantal andere belangrijke kenmerken van de wet besproken. Achtereenvolgens komen aan de orde om wat voor soort procedure het gaat, wat er in een verzoekschrift moet staan, wie een verzoek kunnen indienen en bij welke rechter, hoe de procedure verloopt en in het bijzonder hoe het zit met procesvertegenwoordiging, comparitie en bewijsrecht, welke beroepsmogelijkheden er zijn en ten slotte hoe de kosten van de procedure geregeld zijn. Omdat het zoals gezegd om een 'kaderwet' gaat, geven discussies en achtergronden vanuit de parlementaire geschiedenis en/of de literatuur vaak meer duidelijkheid over een aantal kenmerken van de deelgeschilprocedure. Daarom zal ik, waar relevant, ook aandacht besteden aan deze discussies.

3.2 De soort procedure

Zoals in het vorige hoofdstuk is aangegeven is het doel van de Wet deelgeschillen het creëren van een snelle en eenvoudige toegang tot de rechter om op die manier bij te dragen aan een vlot(ter) verlopend onderhandelingsproces. Volgens de memorie van toelichting past de meer informele en toegankelijke verzoekschriftprocedure hierbij.⁷⁷ Dit betekent dat titel 3 van het Eerste Boek Rv van toepassing is op de deelgeschilprocedure. Onder meer worden hierin regels gegeven over de oproeping, het verloop van de procedure en het bewijsrecht.

3.3 Inhoud van het verzoekschrift

In een aantal gevallen geeft de deelgeschilregeling een aanvulling op dat wat in titel 3 van het Eerste Boek Rv is bepaald. Zo geeft artikel 1019x Rv nadere regels voor wat in het verzoekschrift moet worden vermeld, naast wat in artikel 278 Rv hieromtrent is bepaald.⁷⁸ Op grond van het verzoekschrift moet de rechter vaststellen of de zaak zich leent om te worden behandeld via de deelgeschilprocedure. Daarom stelt artikel 1019x lid 3 Rv vermelding van de volgende gegevens in het verzoekschrift verplicht: de aard en het vermoedelijk beloop van de vordering, een omschrijving van het deelgeschil, een zakelijk overzicht van de inhoud en het verloop van de

⁷⁷ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 3.

⁷⁸ In artikel 278 lid 1 Rv staat onder meer dat het verzoekschrift een duidelijke omschrijving van het verzoek en de gronden moet bevatten.

onderhandelingen over de vordering en de naam en de woonplaats van de wederpartij.⁷⁹ Het vierde lid van artikel 1919x Rv stelt ten slotte dat eerdere processtukken en eventuele beschikkingen die voortkomen uit een of meer deelgeschilprocedures over dezelfde zaak bij het verzoekschrift moeten worden gevoegd.

3.3.1 Aard en vermoedelijk beloop van de vordering

Wat betreft het vermoedelijk beloop van de vordering stelt de memorie van antwoord dat aan deze prognose niet al te hoge eisen worden gesteld, daar deze slechts dient om de sectorcompetentie van de rechter vast te stellen. In veel gevallen zal het gaan om een zo nauwkeurig mogelijke schatting van de geleden en nog te lijden schade van het slachtoffer en van het bedrag waarvoor de andere partij aansprakelijk kan worden gehouden.⁸⁰

3.3.2 Omschrijving van het deelgeschil

Volgens Van Dijk en Oskam is het belangrijk dat partijen het deelgeschil zo uitgebreid mogelijk omschrijven; dit zou voorkomen dat de rechter, bij gebrek aan informatie twijfelt of het verzoek wel een deelgeschil betreft en het verzoek daarom afwijst. Bovendien vormen de omschrijvingen van het deelgeschil en de gewenste beslissing de grondslag voor de vaststelling of een rechter in een eventuele latere bodemprocedure gebonden is aan de uitspraak in het deelgeschil.⁸¹

3.3.3 Zakelijk overzicht inhoud en verloop van de onderhandelingen

Omdat het uitgangspunt van de deelgeschilprocedure is dat deze eenvoudig, snel en kostenefficiënt is, hoeft het overzicht van de inhoud en het verloop van de onderhandelingen niet uitgebreid te zijn. Een puntsgewijze lijst met discussiepunten waarover al dan niet overeenstemming is bereikt, is voldoende.⁸² Dit kan problemen opleveren wegens strijd met de gedragsregels voor de advocatuur indien de eerdere onderhandelingen door advocaten zijn gevoerd. Regel 13 van de gedragsregels schrijft namelijk voor dat geen inhoudelijke mededelingen mogen worden gedaan over gevoerde onderhandelingen. De memorie van antwoord stelt dat het belang van geheimhouding enerzijds en het belang van een beslissing in een deelgeschil anderzijds door partijen zelf moet worden afgewogen. Als een van de partijen weigert de gevraagde informatie te geven kan de rechter dit als aanwijzing opvatten dat partijen ook met een deelgeschilbeslissing niet tot een oplossing in het minnelijke traject zullen komen en zal hij daarom het verzoek om een deelgeschilbeslissing te geven afwijzen.⁸³

⁷⁹ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 17.

⁸⁰ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518, C, p. 9.

⁸¹ Van Dijk & Oskam 2010, p. 8

⁸² *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 17.

⁸³ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518, C, p. 7.

3.4 Wie kan het verzoek indienen?

3.4.1 Gezamenlijk en afzonderlijk

Artikel 1019w lid 1 Rv bepaalt dat het verzoekschrift kan worden ingediend door zowel degene die schade lijdt als degene die daarvoor aansprakelijk wordt gehouden. Het verzoekschrift kan ook door partijen gezamenlijk worden ingediend. Volgens de Minister van Justitie verdient gezamenlijke indiening de voorkeur.⁸⁴ Maar de memorie van toelichting vermeldt ook dat juist bewust is afgezien van de eis voor gezamenlijke indiening. Hierin onderscheidt de deelgeschilprocedure zich van andere procesrechtelijke instrumenten zoals arbitrage, bindend advies, mediation en een procedure op de voet van artikel 96 Rv, waartoe partijen slechts kunnen overgaan na overeenstemming hierover. Dit blijkt in de praktijk mede de oorzaak te zijn van het weinige gebruik dat wordt gemaakt van deze mogelijkheden.⁸⁵ Overigens blijkt uit de tot dusverre gepubliceerde rechtspraak dat het deelgeschilverzoek vrijwel altijd ingediend wordt door (de belangenbehartiger van) het slachtoffer. In 2012 zijn zelfs alle deelgeschilverzoeken door de benadeelde partij ingediend. Ik vind dit niet zo verwonderlijk, gezien de bijzondere kostenregeling van de deelgeschilprocedure die verderop in dit hoofdstuk aan de orde komt; het procesrisico voor het slachtoffer is vrijwel nihil.

3.4.2 Uitbreiding kring verzoekers

In lid 2 van artikel 1019w Rv wordt een uitbreiding gegeven aan het begrip 'persoon die schade lijdt door dood of letsel'. Uit dit lid blijkt namelijk dat hieronder tevens wordt begrepen degene die een vordering ter zake van die schade onder algemene titel heeft verkregen, oftewel de nabestaande(n). Ook een derde die een vordering heeft op grond van artikel 6:107 BW valt onder de kring van mogelijke verzoekers. Hierbij gaat het om de zogenaamde verplaatste schade. Bovendien kan op grond van artikel 1019w lid 3 Rv een benadeelde ingevolge artikel 7:954 BW, i.e. een directe actie, dan wel uit hoofde van een door de wet toegekend eigen recht op schadevergoeding betaling verlangen van een verzekeraar. De deelgeschilprocedure staat ook open voor deze verzekeraar, waarbij overigens ook de verzekerde in het geding moet worden opgeroepen.⁸⁶ Een voorbeeld van het laatste geval is een eigen recht op schadevergoeding op grond van art.6 van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (WAM).⁸⁷

3.4.3 Uitsluiting kring verzoekers

Naast deze uitbreiding van de kring van personen die schade lijden door dood of letsel, zijn er ook nog twee groepen die expliciet uitgesloten zijn en derhalve geen deelgeschilverzoek kunnen indienen. Dit geldt voor regresnemers en cessionarissen. Reden hiervoor is dat deze personen de

⁸⁴ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 3.

⁸⁵ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 3.

⁸⁶ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 15.

⁸⁷ Kolder 2008, p. 254 en Sap 2008, p. 103.

schade niet zelf hebben geleden en de deelgeschilprocedure slechts hen beoogt te faciliteren voor wie een trage afwikkeling van hun zaak het meest belastend is.⁸⁸

3.5 Welke rechter is bevoegd?

Artikel 1019x Rv regelt de relatieve- en de absolute competentie alsmede de sectorcompetentie, oftewel de eventuele bevoegdheid van de kantonrechter. Op grond van het wetsartikel is bevoegd de rechter die vermoedelijk bevoegd zal zijn, indien de zaak in een bodemprocedure in eerste aanleg aanhangig wordt gemaakt. Dit betekent dat het verzoek aan de kantonrechter moet worden gericht, als deze ook in de bodemzaak zou moeten beslissen.⁸⁹ Wanneer dit het geval is volgt uit artikel 93 Rv. In het kort komt het erop neer dat letselschadezaken die voortvloeien uit een arbeidsovereenkomst of een schadebedrag van minder dan € 25.000 betreffen, voorgelegd dienen te worden aan de kantonrechter. De overige zaken behoren tot de competentie van de rechtbank, sector civiel. Het is dus ofwel de sector civiel ofwel de kantonrechter die beslist over een deelgeschil.

3.5.1 Sectorcompetentie

Het tweede lid van artikel 1019x Rv regelt dat, indien eerder een verzoek aan een rechter is gedaan om te beslissen over een deelgeschil, het volgende deelgeschilverzoek aan dezelfde rechter dient te worden gedaan. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de relatieve-, maar ook voor de sectorcompetentie van de rechter. Deze regeling is tot stand gekomen dankzij een amendement van Teeven, dat op 30 juni 2009 door de Tweede Kamer werd aangenomen.⁹⁰

Ook indien een deelgeschil is behandeld door de kantonrechter, maar bij een volgend verzoek duidelijk is geworden dat de vordering uitkomt boven de competentiegrens van € 25.000, dient het deelgeschilverzoek toch wederom behandeld te worden door de kantonrechter. Het bezwaar dat de kantonrechter in een dergelijk geval een deelgeschilverzoek behandelt met een vermoedelijk beloop van de vordering boven de competentiegrens weegt niet op tegen de efficiëntievoordelen van behandeling door dezelfde rechter, doordat kennis over een bepaalde zaak zoveel mogelijk wordt geconcentreerd.⁹¹ Hierdoor zou de rechterlijke macht minder worden belast en de werkdruk van de betrokken beroepsgroep afnemen.⁹² Van Dijk en Oskam plaatsen hierbij de nodige kritische kanttekeningen. Zo stellen zij dat een volgend deelgeschil in het algemeen pas geruime tijd later plaatsvindt en bovendien over een ander geschilpunt gaat. Voorts stellen zij dat het risico bestaat dat partijen de competenties proberen te manipuleren door het vermoedelijke bedrag van de vordering boven dan wel onder de competentiegrens te stellen.

⁸⁸ *Kamerstukken II* 2008/08, 31 518, nr. 3, p. 15.

⁸⁹ Een soortgelijke bevoegdheidsverdeling bestaat voor het voorlopig getuigenverhoor (art. 187 lid 1 Rv) en het voorlopig deskundigenbericht (art. 203 lid 1 Rv).

⁹⁰ *Kamerstukken II* 2008/09, 31 518, nr. 101.

⁹¹ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518, C, p. 8.

⁹² *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 11 en 14.

Reden hiervoor zou kunnen zijn het vermijden van verplichte procesvertegenwoordiging hetzij het juist dwingen van de wederpartij tot het inschakelen van een advocaat.⁹³

Wanneer na de deelgeschilprocedure een bodemprocedure aanhangig wordt gemaakt, is de rechter die geoordeeld heeft over het deelgeschil op grond van artikel 1019x lid 2 Rv tevens bevoegd voor het geschil ten principale, ongeacht artikel 71 Rv. Als een deelgeschil wordt gestart terwijl een bodemprocedure aanhangig is, de rechter in de bodemzaak tevens bevoegd voor behandeling van het deelgeschil.

3.5.2 Relatieve competentie

Artikel 262 sub a Rv regelt de relatieve bevoegdheid van de rechter in verzoekschriftprocedures. Het is echter de vraag of artikel 262 sub a Rv wel van toepassing is op de deelgeschilprocedure. Volgens Sap bijvoorbeeld is de bevoegdheidsregeling van artikel 262 sub b Rv van toepassing. Als reden hiervoor voert zij aan dat het geschil ten principale met een dagvaarding moet worden ingeleid.⁹⁴ In artikel 262 sub b Rv is bepaald dat, indien het verzoek betrekking heeft op een zaak die bij dagvaarding is ingeleid of zou moeten worden ingeleid, de rechter bevoegd is die ook in de dagvaardingsprocedure bevoegd zou zijn. Voorbeelden van verzoeken voor gedingen die bij dagvaarding moeten worden ingeleid zijn het voorlopig getuigenverhoor en het voorlopig deskundigenbericht. De competentie van de rechter bij deze gedingen is geregeld in artikel 187 lid 1 Rv en artikel 203 lid 1 Rv. Artikel 1019x lid 1 Rv regelt de bevoegdheid van de rechter in deelgeschillen. De bewoordingen van dit wetsartikel zijn vrijwel exact hetzelfde als die van de artikelen over de bevoegdheidsregeling bij het voorlopig getuigenverhoor en het voorlopig deskundigenbericht. Dat is de reden dat bijvoorbeeld ook Van Klinken van mening is dat de relatieve bevoegdheid van de deelgeschilrechter afgeleid moet worden uit artikel 262 sub b Rv.⁹⁵

Ervan uitgaande dat artikel 262 sub b Rv. van toepassing is op de deelgeschilprocedure, betekent dit dat als hoofdregel geldt dat op de voet van artikel 99 lid 1 Rv de woonplaats van de gedaagde bepalend is voor de relatieve competentie. Hierop zijn drie uitzonderingen. Ten eerste geldt voor letselschadezaken die voortvloeien uit een arbeidsovereenkomst dat op grond van artikel 100 Rv tevens bevoegd is de rechter van de plaats waar de arbeid gewoonlijk wordt verricht. Ten tweede geldt een uitzondering voor letselschadezaken die voortvloeien uit onrechtmatige daad. Hiervoor is tevens bevoegd de rechter van de plaats waar het schade-toebrengende feit heeft plaatsgevonden (artikel 102 Rv). Een derde uitzondering wordt gevormd door verkeersongevallen. Op grond van artikel 7 lid 1 van de Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen (WAM) kan de verzoeker namelijk kiezen tussen het aanhangig maken van een deelgeschilprocedure voor de rechter van zijn eigen woonplaats of die van de gedaagde, maar ook voor de rechter in de plaats waar de schade is ontstaan.

⁹³ Van Dijk & Oskam 2010, p. 8.

⁹⁴ Sap 2008, p. 103.

⁹⁵ Van Klinken 2011, p. 32.

De rechter beoordeelt op de voet van artikel 1019x lid 1 Rv aan de hand van het vermoedelijk beloop van de vordering summierlijk, doch niet onzorgvuldig, of hij bevoegd is om van het geschil kennis te nemen.⁹⁶ Indien de rechter concludeert dat hij niet bevoegd is, verwijst hij de zaak op grond van artikel 71 juncto 73 juncto 270 Rv door naar de rechter die wel bevoegd is.

3.6 Verloop van de procedure

Omdat het uitgangspunt van de deelgeschilprocedure is dat het om een buitengerechtelijke procedure gaat waarbij een patstelling in de onderhandelingen is ontstaan, zal het verzoekschrift over het algemeen vóór het starten van een eventuele bodemprocedure worden ingediend. Volgens de memorie van toelichting is het echter ook mogelijk dat een verzoekschrift voor een deelgeschil wordt ingediend terwijl de zaak al bij de bodemrechter aanhangig is. Uiteraard geldt ook in zo'n geval dat duidelijk moet zijn dat de deelgeschilprocedure (alsnog) kan bijdragen aan het bereiken van een vaststellingsovereenkomst.⁹⁷

Als de rechtbank een verzoekschrift heeft ontvangen, zal zij eerst beoordelen of de indiener van het verzoekschrift daartoe op grond van artikel 1019w Rv gerechtigd is en of het verzoekschrift voldoet aan de wettelijke vereisten van artikel 278 juncto 1019x lid 3 en 4 Rv. Vervolgens beoordeelt de rechtbank of zij bevoegd is ex artikel 1019x lid 1 en 2 Rv en of voldaan is aan de eisen van procesvertegenwoordiging.

3.6.1 Procesvertegenwoordiging

Voor de eis van procesvertegenwoordiging wordt aangesloten bij de algemene regels en is van belang welke rechter bevoegd is; voor de sector civiel geldt de eis van verplichte procesvertegenwoordiging, voor de kantonrechter geldt dit niet.⁹⁸ Of de keuze van de Minister van Justitie om aan te sluiten bij de algemene regels een juiste keuze is wordt door diverse partijen betwijfeld. De minister stelt dat hij geen reden ziet om voor die zaken waarin geen verplichte procesvertegenwoordiging geldt dit wel te eisen voor zaken die slechts een gedeelte van ditzelfde geding betreffen.⁹⁹ De Vereniging Letselschade Advocaten daarentegen is van mening dat verplichte procesvertegenwoordiging noodzakelijk is vanwege de complexiteit van letselschadezaken. Bovendien vindt zij verplichte procesvertegenwoordiging van belang om onnodige belasting van de rechterlijke macht te voorkomen.¹⁰⁰ Zoals Van Klinken mijns inziens terecht vermeldt, laten partijen zich in de praktijk sowieso in letselschadezaken vaak bijstaan door een advocaat vanwege de complexiteit van de zaak. Daarnaast zorgt de voor het slachtoffer

⁹⁶ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 16.

⁹⁷ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 15.

⁹⁸ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 12.

⁹⁹ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 8, p. 11.

¹⁰⁰ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 11.

gunstige kostenregeling er voor dat er ook financieel gezien geen drempel is om een advocaat in te schakelen.¹⁰¹

3.6.2 Mondelinge behandeling en comparitie

Uit artikel 279 en 282 Rv volgt dat de rechter, indien hij zich bevoegd acht, onverwijld het tijdstip van de behandeling van de zaak bepaalt en er, na indiening van een verweerschrift, in principe een mondelinge behandeling plaatsvindt. Terwijl de mondelinge behandeling hoofdregel is, volgt uit artikel 1019ij lid 1 Rv dat de rechter, op verzoek van (één van de) partijen of ambtshalve, een verschijning van partijen kan bevelen. Dit hoeft hij derhalve niet te doen. Hoe deze mogelijkheid van een comparitie zich verhoudt tot de mondelinge behandeling blijkt niet duidelijk uit de wettekst. Hoewel uit artikel 1019ij lid 2 Rv volgt dat de bepalingen van de comparitie (art. 87, 88 en 191 Rv) grotendeels van overeenkomstige toepassing zijn op de mondelinge behandeling moet de comparitie volgens Akkermans en de Groot wel degelijk worden onderscheiden van de mondelinge behandeling. De comparitie is namelijk bedoeld om, onder leiding van de rechter, partijen gelegenheid te geven de verdere afhandeling van hun zaak te bespreken.¹⁰² De comparitie biedt ook gelegenheid om te trachten te komen tot een schikking waarmee de gehele letselschadezaak wordt beëindigd. Als dit inderdaad lukt, kunnen partijen op grond van artikel 1019ij Rv juncto artikel 87 lid 3 Rv een proces verbaal van de minnelijke regeling in executoriale vorm ontvangen. Dit geldt momenteel nog niet voor de mondelinge behandeling van het deelgeschil.¹⁰³ Indien partijen tijdens de behandeling een schikking overeenkomen, moet alsnog worden overgeschakeld naar een comparitie om een proces-verbaal in executoriale vorm te krijgen. Overigens kan de rechter volgens de memorie van toelichting de comparitie niet alleen tijdens de deelgeschilprocedure bevelen, maar ook na afloop ervan.¹⁰⁴ Op deze manier wordt geprobeerd partijen zoveel mogelijk te faciliteren bij een (verdere) buitengerechtelijke afhandeling van hun zaak.

3.6.3 Bewijs

Zoals gezegd zijn in de deelgeschilprocedure de algemene regels van de verzoekschriftprocedure van toepassing. Aangezien ingevolge artikel 284 Rv het gewone bewijsrecht van overeenkomstige toepassing is, tenzij de aard van de zaak zich daartegen verzet, is in principe ook het inschakelen van getuigen en deskundigen toegestaan. De rechter kan dit echter afwijzen in een deelgeschilprocedure. De deelgeschilprocedure beoogt immers een snelle, eenvoudige procedure te zijn, waardoor de rechter op dit punt terughoudend kan zijn.¹⁰⁵ In hoofdstuk 8 zal blijken dat

¹⁰¹ Van Klinken 2011, p. 40.

¹⁰² Akkermans & De Groot 2010, p. 33.

¹⁰³ Een wetsvoorstel op dit punt is tijdens de vergadering van 21 juli 2011 door de Tweede Kamer aangenomen: de Wet tot aanpassing van Boek 3 van het Burgerlijke Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van bemiddeling/mediation in burgerlijke en handelszaken. Zie *Hand. Kamerstukken II 2010/11*, 32 555, nr. 95, item 10.

¹⁰⁴ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p. 17.

¹⁰⁵ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 518, nr. 3, p.17.

dit inderdaad in de praktijk het geval is. Uiteraard verliezen partijen niet het recht op bewijslevering in een eventuele bodemprocedure.¹⁰⁶

3.7 In beginsel geen hoger beroep

In beginsel is op grond van artikel 1019bb Rv geen hoger beroep toegestaan tegen een beschikking in de deelgeschilprocedure. Reden voor uitsluiting van hoger beroep is volgens de wetgever dat een uitspraak in de deelgeschilprocedure een extra stimulans is om de buitengerechtelijke onderhandelingen af te ronden, juist omdat geen hoger beroep mogelijk is. Deze stimulans zou worden teniet gedaan als in sommige gevallen wel hoger beroep zou zijn toegestaan. Bovendien kan het instellen van hoger beroep door partijen worden gebruikt om de zaak te trainen en de vaart uit de onderhandelingen halen, aldus de memorie van toelichting. Daarnaast geldt dat de deelgeschilprocedure het aanspannen van een bodemprocedure niet in de weg staat. Tegen de uitspraak in de bodemprocedure kan wel hoger beroep worden ingesteld.¹⁰⁷ Deelbeschikkingen betreffende procedurele kwesties en veroordelingen zijn in alle gevallen uitgesloten van hoger beroep.

3.7.1 Doorbreking uitsluiting van rechtsmiddelen

Het is echter niet zo dat in het geheel geen hoger beroep mogelijk is tegen een beschikking van de deelgeschilrechter. Artikel 1019bb Rv laat de werking van artikel 1019cc lid 3 Rv namelijk onverlet. De uitsluiting van rechtsmiddelen kan op grond van dit artikel in het geval dat een bodemprocedure wordt aangespannen, worden doorbroken. Dan kan namelijk tegen de deelgeschilbeschikking in de bodemprocedure hoger beroep worden ingesteld als ware het een tussenvonnis, mits de bodemrechter, na verzoek van een van de partijen daartoe, toestemming geeft voor een tussentijds beroep. Tevens bestaat de mogelijkheid van hoger beroep tegelijk met het eindvonnis in de bodemprocedure. Voorwaarde is wel dat het om een deelgeschilbeschikking moet gaan inzake een materiële rechtsverhouding.

Daarnaast houdt de memorie van toelichting de mogelijkheid open in bepaalde gevallen het appèlverbod te doorbreken, ook zonder dat sprake is van een bodemprocedure. Hierbij moet het gaan om gevallen waarbij de rechter de deelgeschilprocedure ten onrechte heeft toegepast of juist buiten toepassing heeft gelaten. Hetzelfde geldt als de rechter bij de behandeling van de zaak essentiële vormen heeft verzuimd.¹⁰⁸

3.7.2 Bindende kracht beslissing deelgeschilrechter

Indien na een deelgeschil een bodemprocedure wordt gestart is de bodemrechter in zekere zin gebonden aan de beslissing van de deelgeschilrechter. Dit volgt uit artikel 1019cc lid 1 Rv dat bepaalt dat de bodemrechter aan de deelgeschilbeschikking is gehouden voor zover hierin

¹⁰⁶ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 17.*

¹⁰⁷ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 13.*

¹⁰⁸ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 19.*

uitdrukkelijk en zonder voorbehoud is beslist op een of meer geschilpunten tussen partijen wat betreft hun materiële rechtsverhouding. Voor deelgeschilbeschikkingen over procedurele aspecten geldt dit niet. Voorbeelden van materiële rechtsvragen zijn beslissingen over de aansprakelijkheid of schadeomvang. Aangeknoopt wordt bij de leer van de bindende eindbeslissing¹⁰⁹, wat wil zeggen dat de rechter in eerste aanleg in beginsel daar niet op terug kan komen. Dit is slechts anders indien naderhand is gebleken dat de eerdere beslissing op een onjuiste juridische of feitelijke grondslag berust. Deze lijn sluit aan bij jurisprudentie van de Hoge Raad.¹¹⁰ Verder volgt uit artikel 1019cc lid 2 Rv dat aan een veroordeling van een der partijen in een deelbeschikking geen verdere betekenis toekomt dan aan een veroordeling in een kort geding. Een dergelijke veroordeling heeft dus geen bindende kracht voor de bodemrechter. Een beslissing over de materiële rechtsverhouding echter wel.

3.8 Kostenregeling

De deelgeschilregeling bevat een kostenregeling die gunstig is voor het slachtoffer. Deze hoeft de kosten van de procedure namelijk in beginsel niet zelf te dragen. Uit artikel 1019 aa lid 1 Rv volgt dat de rechter de procedurekosten dient te begroten aan de zijde van de persoon die schade lijdt of heeft geleden door dood of letsel. Overigens is uit onderzoek naar uitspraken in het eerste jaar van de deelgeschilprocedure gebleken dat er een grote variatie is in de wijze waarop rechters omgaan met deze begroting.¹¹¹ Een begroting van de kosten levert nog geen executoriale titel op voor het slachtoffer. Daartoe zal een verzoek moeten worden gedaan, wat kan als onderdeel van de deelgeschilprocedure.¹¹² De begrote kosten gelden als buitengerechtelijke kosten ex artikel 6:96 lid 2 BW en komen voor vergoeding door de aansprakelijke partij in aanmerking, zelfs als de benadeelde partij in het ongelijk wordt gesteld door de deelgeschilrechter. De kosten van de aansprakelijke partij blijven in principe voor diens eigen rekening. Volgens de minister vloeit het verschil met het reguliere kostenvergoedingsmodel¹¹³ voort uit het feit dat de deelgeschilprocedure in feite deel uitmaakt van het buitengerechtelijk schaderegelingstraject waarbij immers ook geldt dat de kosten die de aansprakelijke partij maakt steeds voor zijn eigen rekening blijven.¹¹⁴ De kosten van de aansprakelijke partij blijven slechts dan niet voor diens rekening, indien het onrechtmatig was om een deelgeschilprocedure tegen de verzekeraar in te stellen. Dit zal niet snel het geval zijn, omdat procederen op zichzelf slechts in zeer uitzonderlijke gevallen als onrechtmatig wordt gezien.¹¹⁵

¹⁰⁹ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518, C, p. 12.

¹¹⁰ Vgl. HR 9 september 2005, NJ 2006, 93; HR 15 september 2006, NJ 2007, 538; HR 23 november 2007, RvdW 2007, 996 en HR 25 april 2008, NJ 2008, 553.

¹¹¹ Colsen 2011, p. 112 – 117.

¹¹² *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 19.

¹¹³ Gebruikelijk is een forfaitaire vergoeding toe te kennen aan de partij die in het gelijk wordt gesteld.

¹¹⁴ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 18.

¹¹⁵ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 12 en 13. Vgl. HR 27 juni 1997, NJ 1997, 651.

3.8.1 Voorwaarden voor vergoeding

Aan het toekennen van een volledige vergoeding aan de benadeelde partij zijn twee voorwaarden verbonden. Ten eerste moet vaststaan dat de aansprakelijke partij ook daadwerkelijk aansprakelijk is ten opzichte van de benadeelde partij.¹¹⁶ Een tweede vereiste is dat aan de dubbele redelijkheidstoets is voldaan. Het moet redelijk zijn dat de kosten zijn gemaakt en de hoogte van de kosten moet eveneens redelijk zijn.¹¹⁷ Dit betekent onder meer dat de rechter zal bepalen dat de kosten van een deelgeschilprocedure niet voor vergoeding in aanmerking komen, indien de benadeelde volstrekt onnodig of onterecht een deelgeschilprocedure heeft ingesteld.¹¹⁸ Ook op dit punt hebben, blijkens onderzoek in het eerste jaar van de deelgeschilprocedure, rechters verschillend geoordeeld.¹¹⁹

3.8.2 (Niet) van kleur verschieten van kosten

Uit de memorie van toelichting blijkt dat het aanvankelijk de bedoeling was dat de kosten van de deelgeschilprocedure alsnog onder de reguliere proceskostenregeling van de artikelen 237 Rv tot en met 240 Rv zouden vallen als in dezelfde zaak alsnog een bodemprocedure zou worden gevoerd.¹²⁰ Door een amendement van Gerkens, dat op 30 juni 2009 door de Tweede Kamer is aangenomen, is dat standpunt herzien en is artikel 1019aa lid 2 Rv aangepast, zodat de kosten van de deelgeschilprocedure niet van kleur kunnen verschieten indien later alsnog een bodemprocedure in de zaak volgt.¹²¹ De aansprakelijke partij blijft dus gehouden tot vergoeding van de kosten die hij en de benadeelde hebben gemaakt in de deelgeschilprocedure, ook als nadien een bodemprocedure volgt.

3.9 Samenvatting

Het wettelijk kader van de deelgeschilprocedure bestaat uit de artikelen 1019w t/m 1019cc die te vinden zijn in Boek 3, titel 17 Rv. Bij het doel van de deelgeschilprocedure om een snelle en toegankelijke toegang tot de rechter te creëren, past de informele en toegankelijke verzoekschriftprocedure. Het verzoekschrift moet onder meer de volgende zaken vermelden: de aard en het vermoedelijk beloop van de vordering, een omschrijving van het deelgeschil, een zakelijk overzicht van de inhoud en het verloop van de onderhandelingen over de vordering en de naam en de woonplaats van de wederpartij. Deze vermeldingen zijn nodig zodat de rechter kan bepalen of de zaak zich leent voor behandeling via de deelgeschilprocedure.

Het verzoekschrift kan worden ingediend door beide partijen, gezamenlijk maar ook afzonderlijk. De rechter die vermoedelijk bevoegd zou zijn als de zaak als bodemprocedure in eerste aanleg zou worden aangebracht, is ook bevoegd in de deelgeschilprocedure. Het is ofwel de sector civiel,

¹¹⁶ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 12.

¹¹⁷ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 18.

¹¹⁸ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 12.

¹¹⁹ Colsen 2011, p. 112 – 117.

¹²⁰ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 19.

¹²¹ *Kamerstukken II* 2008/09, 31 518, nr. 101.

ofwel de kantonrechter die beslist over een deelgeschil. Voor de relatieve bevoegdheid geldt dat artikel 262 sub b Rv van toepassing is. Als de zaak dient voor de sector civiel is, zoals ook voor andere zaken geldt, procesvertegenwoordiging vereist, voor de kantonrechter geldt dit niet. De zaak wordt mondeling behandeld. Ook kan de rechter een comparitie bevelen. De rechter kan dit doen tijdens de deelgeschilprocedure, maar ook na afloop. De algemene bewijsregels gelden voor de procedure. In beginsel is geen hoger beroep toegestaan, onder omstandigheden is een doorbreking van de uitsluiting van rechtsmiddelen mogelijk. De bodemrechter is in beginsel gebonden aan de uitspraak van de deelgeschilrechter. De deelgeschilregeling kent een bijzondere kostenregeling, ten gunste van de persoon die stelt schade te lijden als gevolg van letsel.

Artikel 1019w vormt in samenhang met artikel 1019z Rv de kern van de deelgeschilprocedure. Hierin wordt namelijk omschreven wat een deelgeschil is en wat het toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure is. In het volgende hoofdstuk zal ik dit wetsartikel, dat de toegang vormt tot de deelgeschilprocedure, bespreken.

Hoofdstuk 4 De toegangspoort tot de deelgeschilprocedure: artikel 1019w Rv

4.1 Inleiding

De Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade begint met een omschrijving van wat een deelgeschil is en wat het toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure is in artikel 1019w Rv. Dit artikel kan worden gezien als de toegangspoort tot de deelgeschilprocedure. Zoals ik in het vorige hoofdstuk al heb aangegeven, vormt het, in samenhang met artikel 1019z Rv, de kern van zowel de deelgeschilprocedure als het onderzoek van deze scriptie. Daarbij gaat het met name om het eerste lid van artikel 1019w Rv. Dit bepaalt dat onder een deelgeschil tussen partijen moet worden verstaan: 'een geschil omtrent of in verband met een deel van hetgeen ter zake tussen hen rechtens geldt en waarvan de beëindiging kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst over de vordering als bedoeld in artikel 1019x, derde lid, onder a.'

In dit hoofdstuk komt aan de orde wat de wetgever heeft bedoeld met deze ruime omschrijving: wat is een deelgeschil? Deze vraag valt in drie delen uiteen. Ten eerste welke onderwerpen kunnen aan de orde komen in een deelgeschilprocedure? Ten tweede wanneer draagt een beslissing bij aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst? Ten derde is van belang voor de vaststelling of een zaak zich leent voor behandeling via de deelgeschilprocedure of deze de zogeheten proportionaliteitstoets doorstaat. Deze toets komt pas aan de orde nadat de rechter heeft geoordeeld dat sprake is van een deelgeschil en dat het verzoek tevens een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst.¹²² Ten slotte sta ik in dit hoofdstuk kort stil bij de redenen voor afwijzing van het verzoek tot behandeling via de deelgeschilprocedure en de mogelijkheden die partijen hebben nadat hun verzoek is afgewezen.

4.2 Wat is een deelgeschil

De deelgeschilprocedure heeft een breed toepassingsbereik. Wat wel en niet een deelgeschil is blijkt in eerste instantie uit de wettekst. Een deelgeschil moet in ieder geval gaan over hetgeen het slachtoffer heeft te vorderen van de aansprakelijke partij.¹²³ Daarbij gaat het om een aanspraak voor schade door dood of letsel. Het ruime toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure wordt in de memorie van toelichting diverse keren benadrukt.¹²⁴ De vraag of ook de zeer ruime (volledige) aansprakelijkheidsvraag in een deelgeschilprocedure aan de orde kan komen, beantwoordt de Minister van Justitie dan ook bevestigend. Daarbij zal de rechter zich volgens de minister, net als bij andere deelgeschillen, moeten afvragen of de bijdrage van de beslissing aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst zodanig is dat deze opweegt tegen de kosten

¹²² De Groot & Van Oers 2012, p. 25.

¹²³ Van Mierlo 2012 (T&C Rv), art. 1019w Rv aant. 1.

¹²⁴ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 4.

en het tijdsverloop van de procedure.¹²⁵ Tevens moeten er omstandigheden zijn waaruit kan worden afgeleid dat de onderhandelingen na een uitspraak van de rechter in de deelgeschilprocedure, voortvarend worden opgepakt dan wel worden afgerond.¹²⁶ Als de rechter in dezelfde zaak via verschillende deelgeschillen meerdere malen wordt benaderd, kan dit aanleiding voor hem zijn om te oordelen dat de verzochte beslissing onvoldoende bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst.¹²⁷

4.2.1 Materiële en procedurele geschillen

Uit de omschrijving in artikel 1019w lid 1 Rv ‘omtrent of in verband met een deel van hetgeen ter zake tussen hen rechtens geldt’ blijkt dat in een deelgeschil zowel materiële als meer procedurele en feitelijke zaken aan de orde kunnen komen. Materiële geschillen zijn juridische vragen over de inhoud van het geschil. Het antwoord op deze vragen kan direct van belang zijn voor de inhoud van de vaststellingsovereenkomst. Een materiële vraag is bijvoorbeeld die naar de aansprakelijkheid, de causaliteit of de hoogte van de schade. Meer procedurele geschillen gaan om vragen over gedragingen tijdens het schaderegelingsproces en de behandeling van het geschil. Een voorbeeld van een procedurele vraag is of al dan niet nog een extra deskundige moet worden geraadpleegd en in hoeverre het slachtoffer moet meewerken aan het verstrekken van medische gegevens aan de verzekeraar.¹²⁸ Ook beslissingen die verdere instructies geven voor de onderhandelingen in verband met het deelgeschil kunnen worden gezien als meer procedureel van aard. De Raad van State heeft in haar advies aangegeven dat een strikt onderscheid tussen materiële en procedurele geschillen afbakeningsproblemen kan geven. Het gevolg hiervan is dat het onderscheid aanleiding kan geven tot nieuwe geschillen over de al dan niet bindende kracht van de beslissing.¹²⁹ Ook de memorie van toelichting meldt dat grensgevallen mogelijk zijn.¹³⁰

In de memorie van toelichting worden voorbeelden gegeven van vragen die aan de orde kunnen komen in een deelgeschil. Deze voorbeelden zijn geschillen van relatief geringe omvang. Zo wordt gesteld dat het om de vraag kan gaan of de verzekeraar voorwaarden mag stellen voor toekenning van een voorschot, of om het aantal uren huishoudelijke hulp dat is vereist of wat de ingangsdatum van de wettelijke rente zou moeten zijn. Maar ook meer complexe kwesties, zoals eigen schuld, causaliteits- en relativiteitsvragen kunnen aan de orde komen.¹³¹ Van Dijk en Oskam zien als groot voordeel van de deelgeschilregeling dat tevens onderwerp van geschil kan zijn dat

¹²⁵ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 10 en 18.*

¹²⁶ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 10.*

¹²⁷ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 9 en 10.*

¹²⁸ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 10 en 16.*

¹²⁹ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 5, p. 2.*

¹³⁰ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 20.*

¹³¹ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 16.*

een van beide partijen steeds laat reageert of gevraagde informatie niet verstrekt, waardoor het schaderegelingstraject vertraging oploopt.¹³²

4.2.2 Bijdrage aan vaststellingsovereenkomst

Naast de vraag of het geschil qua onderwerp onder het toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure valt, is van belang dat de verzochte beslissing in het deelgeschil een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst. Volgens de memorie van toelichting staat hierbij niet in de weg dat in een concreet geval de onderhandelingen niet direct eindigen in een vaststellingsovereenkomst. Het gaat er namelijk om dat de verzochte beslissing een bijdrage *kan* leveren aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst.¹³³ De Groot verwoordt dit iets anders maar de strekking is hetzelfde. Volgens haar bepalen namelijk de mogelijkheden die de verzochte beslissing partijen biedt om zelf de onderhandelingen in hun zaak af te ronden of iets wel of niet een deelgeschil is.¹³⁴ Duidelijk is echter dat noch de wet, noch de memorie van toelichting concrete maatstaven biedt om vast te stellen wanneer wel of niet aan het criterium is voldaan. Tijdens de parlementaire behandeling in de Eerste Kamer is nog eens benadrukt dat de wetgever geen criteria geeft op grond waarvan de rechter mag oordelen dat een beslissing onvoldoende bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst. De rechter is in deze niet beperkt en de omstandigheden van het geval bepalen het oordeel van de rechter.¹³⁵

Een vraag die Klaassen opwerpt is op welk moment de rechter de beslissing moet nemen om het verzoek tot een deelbeslissing op te pakken, dan wel af te wijzen. Klaassen meent dat dit bij een eenzijdig verzoek in ieder geval op zijn vroegst pas kan worden besloten nadat de wederpartij een verweerschrift heeft ingediend en wellicht zelfs pas na de hoorzitting.¹³⁶ De wet noch de memorie van toelichting geven hiertoe aanwijzingen.

De rechter zal derhalve zonder concrete ijkpunten bij elk verzoek om te beslissen over een deelgeschil moeten beoordelen of de verzochte beslissing kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst. Dat is een zeer ruime toets waarbij hij veel beleidsvrijheid heeft. Indien de rechter oordeelt dat het deelgeschil niet kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst, wijst hij het verzoek op grond van artikel 1019z Rv af. Ter verduidelijking wordt bij de parlementaire behandeling het volgende voorbeeld gegeven. De rechter is van oordeel dat meer deelgeschillen partijen verdeeld houden dan een aan hem

¹³² Van Dijk & Oskam 2010, p. 6.

¹³³ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 10.

¹³⁴ De Groot 2010, p. 163.

¹³⁵ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518, C, p. 11.

¹³⁶ Klaassen 2010, p. 38.

voorgelegde aansprakelijkheidskwestie. Bovendien verwacht hij dat partijen deze andere deelgeschillen niet buitengerechtelijk op kunnen lossen. In dat geval zal hij het verzoek afwijzen.¹³⁷

4.2.3 Proportionaliteitstoets

Indien de rechter geoordeeld heeft dat sprake is van een deelgeschil en dat het verzoek tevens een bijdrage zou kunnen leveren aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst, dient de zogeheten efficiency- of proportionaliteitstoets te worden toegepast. De rechtbank Breda spreekt van efficiencytoets.¹³⁸ De term proportionaliteitstoets is afkomstig van Akkermans en De Groot.¹³⁹ De toets bestaat uit een afweging tussen de investering in tijd, geld en moeite en het belang van de vordering en de bijdrage die een beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke regeling kan leveren. De rechter maakt deze afweging aan de hand van de informatie die hij op grond van artikel 1019x lid 3 en 4 Rv heeft gekregen.

Akkermans en De Groot vragen zich af in hoeverre aan de proportionaliteitstoets kan worden voldaan bij de volledige vraag naar het causaal verband en de volledige vraag naar de schade. De Minister van Justitie heeft geen antwoord op deze vraag gegeven, maar Akkermans en De Groot stellen dat bij vragen naar causaal verband en schade zelden aan de proportionaliteitstoets zal zijn voldaan. Dit omdat bij dit soort vragen nog veel tussenstappen moeten worden gezet in de afwikkeling van het letselschadetraject. Dit is volgens hen anders bij de tevens zeer ruime vraag naar aansprakelijkheid. Hiervoor zijn voor de afwikkeling minder tussenstappen nodig en bovendien heeft een onbeantwoorde aansprakelijkheidsvraag een zeer blokkerende werking op de onderhandelingen tussen partijen. Hierdoor zal de proportionaliteitstoets sneller positief uitpakken dan bij een causaliteitsvraag.¹⁴⁰ Overigens is de proportionaliteitstoets volgens Klaassen niet zozeer een ontvankelijkheidstoets, hoewel de memorie van toelichting dit wel als zodanig benoemt,¹⁴¹ maar gaat het veeleer om een soort kosten-baten analyse.¹⁴²

De proportionaliteitstoets hangt nauw samen met het doel van de deelgeschilprocedure: het bereiken van een eenvoudige en snelle afhandeling van het deelgeschil. Zoals al eerder is aangegeven, merkt de memorie van toelichting hierover op dat deze doelstelling reden kan zijn voor de rechter om het inschakelen van deskundigen of getuigen in het deelgeschil te weigeren.¹⁴³

4.3 Afwijzing verzoek

Hoewel het toepassingsgebied van de deelgeschilprocedure naar de wens van de wetgever ruim is, zal de rechter in iedere procedure moeten nagaan of het geschil dat aan hem wordt voorgelegd

¹³⁷ *Kamerstukken II* 2008/09, 31 518, nr. 8, p. 9.

¹³⁸ Zie Rb. Breda 11 juli 2011, *LJN* BR 1988, JA 2011, p. 170.

¹³⁹ Akkermans & De Groot 2010, p. 30 - 32.

¹⁴⁰ Akkermans & De Groot 2010, p. 30 en 31.

¹⁴¹ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 10.

¹⁴² Klaassen 2010, p. 38.

¹⁴³ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 17.

zich leent voor behandeling in de deelgeschilprocedure. De rechter zal, indien hij oordeelt dat het deelgeschil niet kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst, het verzoek voor behandeling via de deelgeschilprocedure afwijzen op grond van artikel 1019z Rv. Tevens zal hij een verzoek niet geschikt achten voor de deelgeschilprocedure als het onderwerp niet valt binnen de omschrijving van artikel 1019w Rv of de proportionaliteitstoets negatief uitpakt.

Een andere reden voor afwijzing is dat de rechter van mening is dat er sprake is van misbruik van recht. Dit is bijvoorbeeld het geval als de deelgeschilprocedure als vertragingstactiek wordt ingezet.¹⁴⁴ In dat geval kan de rechter het verzoek op grond van artikel 3:13 juncto 3:15 BW afwijzen. Volgens de memorie van antwoord zal de rechter onder meer scherp in de gaten moeten houden dat de deelgeschilprocedure niet oneigenlijk wordt gebruikt door meerdere deelgeschilprocedures aanhangig te maken ter vervanging van een bodemprocedure. Hierbij merkt de Minister van Justitie op dat er een sterke aanwijzing is dat een gevraagde beslissing in een deelgeschilprocedure niet voldoende zal bijdragen aan de totstandkoming van een minnelijke regeling, indien de wederpartij van de benadeelde al eerder één of meer deelgeschilprocedures in dezelfde zaak aanhangig heeft gemaakt.¹⁴⁵

Na afwijzing van een verdere inhoudelijke behandeling via de deelgeschilprocedure, hebben partijen nog een aantal mogelijkheden. Ze kunnen dooronderhandelen of kiezen voor alternatieve vormen van geschilbeslechting zoals mediation of arbitrage. Zoals in hoofdstuk 3 is vermeld, is hoger beroep uitgesloten, maar partijen kunnen uiteraard wel kiezen voor een bodemprocedure.

4.4 Samenvatting

Artikel 1019w Rv vormt, in samenhang met artikel 1019z Rv, de kern van de deelgeschilprocedure. Hierin staat onder meer beschreven wat onder een deelgeschil moet worden verstaan en wat het toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure is. De omschrijving en het toepassingsgebied zijn ruim. Hoewel ik artikel 1019w Rv de toegangspoort tot de deelgeschilprocedure noem, is het in feite de rechter die de toegangspoort vormt. Hij is degene die invulling aan de wet moet geven en zijn oordeel is doorslaggevend. Daarbij dient hij zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bedoelingen van de wetgever maar krijgt hij een zeer ruime beoordelingsvrijheid. De afweging die de rechter hierin maakt beweegt zich grofweg op drie terreinen: welke onderwerpen lenen zich voor behandeling, welke bijdrage levert de rechterlijke beslissing aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst en ten slotte hoe wordt de afweging gemaakt tussen enerzijds de investering in tijd, geld en moeite en anderzijds het belang van de vordering?

Zowel materiële als processuele vragen kunnen worden voorgelegd aan de rechter. De onderwerpen die aan bod kunnen komen in een deelgeschilprocedure zijn daarmee zeer divers.

¹⁴⁴ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 4.

¹⁴⁵ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518 C, p. 8.

Het is aan de rechter om in een concreet geval te toetsen of er sprake is van een deelgeschil zoals bedoeld in artikel 1019w Rv en of een uitspraak in een deelgeschil kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst (artikel 1019z Rv). Hij doet dit aan de hand van de informatie die hij op grond van artikel 1019x lid 3 en 4 Rv heeft gekregen. Als de rechter oordeelt dat de beslissing niet of onvoldoende bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst, zal hij op grond van artikel 1019z Rv het verzoek niet toelaten tot een verdere inhoudelijke behandeling via de deelgeschilprocedure. Daarbij speelt tevens de zogeheten proportionaliteitstoets een belangrijke rol. Als de rechter oordeelt dat de proportionaliteitstoets negatief uitvalt, oftewel de investeringen niet of onvoldoende opwegen tegen het belang van de vordering en de bijdrage aan een minnelijke regeling, zal hij het verzoek tot behandeling via de deelgeschilprocedure afwijzen. Dit is eveneens het geval als de rechter van mening is dat er sprake is van misbruik van recht.

Noch de wettekst noch de toelichting bieden concrete maatstaven om vast stellen wanneer een aan de rechter voorgelegd geschil wel of niet aan het criterium van een deelgeschil voldoet. Hierdoor kunnen beslissingen voor toe- of afwijzing van een voorgelegd geschil voor een verdere inhoudelijke behandeling een arbitrair karakter dragen, terwijl hoger beroep is uitgesloten. Dit lijkt met het oog op de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid geen wenselijke situatie. Of de beslissingen van de rechter ook daadwerkelijk arbitrair zijn, zal aan de orde komen in de hiernavolgende hoofdstukken.

Hoofdstuk 5 De praktijk in 2012: uitspraken in deelgeschilprocedures

5.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is het theoretisch kader van de Wet deelgeschillen geschetst. En hoewel de theorie veelzeggend is, zegt de praktijk over het algemeen, en zeker in het geval van de deelgeschilregeling, nog meer. Gebleken is dat de wetgever een ruim toepassingsbereik van de Wet deelgeschilprocedure voor ogen heeft gehad en daarbij de rechter een grote beoordelingsvrijheid heeft gegeven voor de vaststelling of het aan hem voorgelegde geschil zich leent voor behandeling in een deelgeschilprocedure.¹⁴⁶ De rol van de rechter in de deelgeschilprocedure is afwijkend van die van zijn traditionele rol van geschilbeslechter. Het doel van de wet is immers dat een vlotte, soepele totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst tussen partijen wordt bevorderd. Dit brengt een meer bemiddelende, regisserende rol van de rechter met zich.¹⁴⁷ De rechter speelt een doorslaggevende rol in de deelgeschilprocedure. Dit blijkt ook uit artikel 1019w Rv dat een zeer ruime definitie geeft van het begrip 'deelgeschil'. In feite wordt het overgelaten aan het oordeel van de rechter of iets al dan niet een deelgeschil is.

Inmiddels is de wet ruim 2,5 jaar in werking en komen steeds meer gegevens beschikbaar over de wijze waarop de rechter de deelgeschilregeling in de praktijk toepast. Een goed moment om in kaart te brengen hoe de rechter beoordeelt wat een deelgeschil is en wat niet. Hiertoe heb ik onderzoek gedaan naar de beoordeling door de rechtspraak per arrondissement. Met het onderzoek wordt inzicht verkregen in de mate van coherentie oftewel materiële rechtseenheid in de interpretatie van de Wet deelgeschillen op het punt van geschiktheid van een zaak voor een behandeling via de deelgeschilprocedure. Op die manier hoop ik duidelijkheid hieromtrent te creëren met als gevolg een gebruik van de Wet deelgeschillen dat beperkt blijft tot alleen die gevallen waarvoor de wet bedoeld is.

In dit hoofdstuk zal ik eerst nader ingaan op de aanpak van mijn onderzoek. Hierna bespreek ik een aantal algemene bevindingen, namelijk het aantal deelgeschiluitspraken dat in 2012 is gepubliceerd per arrondissement en de aantallen en percentages toegelaten dan wel afgewezen verzoeken tot verdere inhoudelijke behandeling. Tot slot bespreek ik of en hoe de diverse rechtbanken in de geanalyseerde beschikkingen expliciet stilstaan bij de vraag of een verzoek zich al dan niet leent voor een behandeling via de deelgeschilprocedure.

5.2 Het onderzoek

In dit en de hiernavolgende hoofdstukken worden de resultaten beschreven van een analyse van recente rechtspraak. Deze rechtspraak is in 2012 gepubliceerd op rechtspraak.nl en gevonden met

¹⁴⁶ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 4.

¹⁴⁷ Akkermans & De Groot 2010, p. 34.

het trefwoord 'deelgeschil', gespecificeerd naar rechterlijke instantie en arrondissement. Op grond van artikel 5 lid e van het 'Besluit selectiecriteria uitsprakendatabank rechtspraak.nl', worden uitspraken met een jurisprudentievormend karakter gepubliceerd; deze uitspraken hebben bijvoorbeeld betrekking op een nieuwe wettelijke bepaling of casuïstiek die voor het eerst aan de rechter wordt voorgelegd.¹⁴⁸ Uit de toelichting bij het artikel blijkt bovendien dat dit selectie criterium ruim moet worden uitgelegd, gezien het belang van rechtsvorming. Nu ook nog eens in de memorie van toelichting de rechtsvormende werking van de deelgeschilprocedure als doelstelling is benadrukt, is het waarschijnlijk dat de gepubliceerde uitspraken op rechtspraak.nl een groot gedeelte van de daadwerkelijk behandelde deelgeschillen vertegenwoordigen.¹⁴⁹

Bij de arrondissementen ga ik uit van de standplaatsindeling, zoals rechtspraak.nl deze per 1 januari 2013 hanteert bij de publicatie van de rechtspraak. Deze is gebaseerd op de 'oude' gerechtelijke kaart, dat wil zeggen de kaart zoals deze gold tot 1 januari 2013. Ik beperk me tot de meest recente uitspraken, dit wil zeggen de uitspraken die in 2012 zijn gedaan. Reden voor deze keuze is, naast de beperkingen door de omvang van deze scriptie, dat eerder opgedane ervaringen van de rechterlijke macht en de advocatuur met de deelgeschilprocedure doorwerken in latere beslissingen en deze uitspraken daarmee zeer waarschijnlijk een goed beeld geven van de aangelegde criteria voor toekomstige rechtspraak. Daarbij ga ik ervan uit dat de aanvankelijke kinderziektes en organisatorische aanloopproblemen inmiddels niet meer, of in ieder geval, minder een rol spelen.

De aldus geselecteerde uitspraken heb ik geanalyseerd op het gebied van overeenkomsten en verschillen in de argumenten voor toewijzing c.q. afwijzing voor behandeling in de deelgeschilregeling. De punten waarop ik de rechtspraak heb geanalyseerd zijn grofweg in drie subvragen op te splitsen. Ten eerste: welke onderwerpen acht de rechter geschikt voor behandeling via de deelgeschilprocedure? Dit komt in hoofdstuk 6 aan de orde. Ten tweede: hoe beoordeelt de rechter of een beslissing voldoende bijdraagt aan een vaststellingsovereenkomst? Dit is onderwerp van hoofdstuk 7. Ten derde: hoe ziet de rechter de verhouding tussen de investering in tijd, geld en moeite ten opzichte van het belang van de vordering en de bijdrage aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst? Deze afweging wordt behandeld in hoofdstuk 8. Door de gevonden informatie te systematiseren en te analyseren, wil ik inzicht krijgen in de mate van coherentie tussen de uitspraken. Of inderdaad een lijn te ontdekken is in de geanalyseerde uitspraken op grond waarvan een beleidsrichtlijn zou kunnen worden opgesteld voor de landelijke rechtspraak, komt aan de orde in hoofdstuk 9.

5.3 Het aantal uitspraken

In 2010 zijn 18 deelgeschiluitspraken gepubliceerd op rechtspraak.nl. Dat dit aantal niet zo groot is, is niet verwonderlijk. De wet is immers pas per 1 juli 2010 in werking getreden. In 2011 was het

¹⁴⁸ www.rechtspraak.nl/Uitspraken-en-Registers/uitspraken/Selectiecriteria/Pages/default.aspx

¹⁴⁹ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 3.

aantal gepubliceerde uitspraken al aanzienlijk groter, namelijk 86 waarvan 1 uitspraak bij het gerechtshof in Arnhem plaatsvond¹⁵⁰, de overige 85 bij de rechtbanken. In 2012 ten slotte zijn er 96 uitspraken gepubliceerd, 93 bij de rechtbanken en 3 bij de gerechtshoven.¹⁵¹ De door een aantal auteurs verwachte hausse aan deelgeschilprocedures is dus ook in 2012 uitgebleven.¹⁵² Ook Van Klinken stelt dat het erop lijkt dat het aantal deelgeschilprocedures bij de rechtbanken toeneemt.¹⁵³ In 2012 was deze toename echter weinig spectaculair. Wel worden nog steeds uitspraken die in 2012 zijn gedaan toegevoegd op rechtspraak.nl, zodat het cijfer nog wat op zou kunnen lopen maar van een explosieve toename lijkt geen sprake te zijn.¹⁵⁴ Hierbij is vermeldenswaardig dat een zogeheten 'dark number' aan verzoekschriftprocedures ingediend blijkt te zijn, waarop geen uitspraak is gedaan omdat voor of tijdens de zitting werd geschikt of de desbetreffende procedure voortijdig werd ingetrokken.¹⁵⁵ In dit kader is ook nog van belang dat uit de rechtspraak geluiden komen dat de mededeling dat een deelgeschil wordt overwogen, vaak al voldoende is om de wederpartij in beweging te brengen.¹⁵⁶

In de tabel van bijlage 1 wordt aangegeven hoe de verdeling van de uitspraken in 2012 over de rechtbanken was. De drie uitspraken bij de gerechtshoven zijn hierin niet meegenomen.¹⁵⁷ Zij hebben alle betrekking op de appellabiliteit van deelgeschilprocedures en vallen in die zin buiten het bestek van dit onderzoek. Wel is vermeldenswaard dat in alle drie gevallen geoordeeld wordt dat de gevraagde beslissing niet inhoudelijk in hoger beroep wordt behandeld; het hof ziet geen gronden voor doorbreking van het rechtsmiddelenverbod. In de uitspraak van de rechtbank Den Haag wordt geoordeeld dat het aanspannen van een deelgeschil in hoger beroep tijdens de bodemprocedure over hetzelfde onderwerp als dat van de bodemprocedure in strijd is met de eisen van een goede procesorde.¹⁵⁸ Uit de drie uitspraken blijkt dat terughoudend wordt omgegaan met de mogelijkheid van behandeling van deelgeschillen in hoger beroep.

Kort samengevat zijn de meeste uitspraken gepubliceerd in de grote steden. De rechtbank Den Haag levert een kleine 25 % van alle uitspraken. Hierna volgt Utrecht met bijna 20 %, daarna Rotterdam met 15 % en ten slotte de rechtbank Amsterdam die verantwoordelijk is voor 10 % van de in totaal 93 uitspraken. Zoals hierboven al is vermeld, is 28 % van alle verzochte beslissingen afgewezen voor een complete inhoudelijke behandeling, terwijl 72 % van de aangebrachte

¹⁵⁰ Hof Arnhem 13 december 2011, *LJN* BU8395.

¹⁵¹ Zie de jurisprudentielijst.

¹⁵² Zie Kolder 2008, p. 257; Van Dijk 2010, p. 257; Klaassen 2010, p. 45, 46.

¹⁵³ Van Klinken 2011, p. 47.

¹⁵⁴ Voor het onderhavige onderzoek zijn de uitspraken in 2012 die op 25 februari 2013 op rechtspraak.nl stonden gepubliceerd, meegenomen.

¹⁵⁵ Oskam & Van Dijk 2011, p. 1.

¹⁵⁶ Van & Akkermans 2011, p. 82.

¹⁵⁷ Hof 's-Hertogenbosch 10 mei 2012, *LJN* BW5744; Hof 's-Gravenhage 17 april 2012, *LJN* BW4607; Hof 's-Gravenhage 5 juni 2012, *LJN* BW8517.

¹⁵⁸ Hof 's-Gravenhage 17 april 2012, *LJN* BW4607.

deelgeschillen wel de hele procedure heeft doorlopen. Wat daarbij opvalt is het hoge percentage afwijzingen bij de rechtbank Den Haag; maar liefst 35 % van de verzochte beslissingen werd hier afgewezen voor de deelgeschilprocedure. In Utrecht daarentegen werden juist vrijwel alle verzoeken afgehandeld via de procedure (94 %). Ook Rotterdam handelt (bijna) alle verzochte beslissingen af via de deelgeschilregeling (82 %). Hier worden in feite zelfs alle beslissingen afgehandeld via de procedure, zij het dat een aantal deelvragen in een deelgeschil werden afgewezen voor verdere inhoudelijke behandeling. De rechtbank Amsterdam ten slotte liet 80 % van de verzoeken door voor behandeling via de deelgeschilprocedure.

5.4 Expliciete beoordeling

In het overgrote deel van de gepubliceerde beschikkingen licht de rechter expliciet en stapsgewijs de toetsing aan de criteria toe, op grond waarvan hij tot zijn oordeel is gekomen of een zaak zich al dan niet leent voor een verdere inhoudelijke behandeling in de deelgeschilprocedure. In eerder geanalyseerde uitspraken was dit ook al het geval.¹⁵⁹ Waar de wederpartij betwist dat er sprake is van een deelgeschil, wordt uiteraard altijd vermeld of de rechter in het concrete geval oordeelt dat sprake is van een deelgeschil zoals bedoeld is in artikel 1019w Rv en of de beslissing (voldoende) bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst ex artikel 1019z Rv. Betwisting van de status van deelgeschil komt relatief veel voor. In meer dan de helft van de 93 gepubliceerde uitspraken is dit het geval. Ook uit de uitspraken bij de rechtbank Den Haag blijkt dat de wederpartij regelmatig betwist dat er sprake is van een deelgeschil.¹⁶⁰ Waar dit niet gebeurt gaat de rechter in vijf gevallen volledig aan een expliciete beoordeling van de geschiktheid als deelgeschil voorbij.¹⁶¹ Hetzelfde geldt voor de rechtbanken Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Utrecht; ook zij lopen niet altijd expliciet de criteria voor een deelgeschil na zoals deze zijn weergegeven in artikel 1019w en 1019z Rv, als deze niet betwist worden door de wederpartij.¹⁶² Blijkbaar gaan de rechters hier uit van hun lijdelijkheid, zoals dit ook gebruikelijk is in andere civiele procedures.¹⁶³ Andere rechtbanken, waaronder Amsterdam en Breda staan in al hun gepubliceerde beschikkingen stil bij de vraag of het gaat om een deelgeschil of niet en gaan hierbij uit van een minder lijdelijke taakopvatting.¹⁶⁴ Mijns inziens is dit terecht en sluit een dergelijke actieve houding van de rechter aan bij de meer regisserende rol die hem is toebedeeld in de deelgeschilprocedure en bij zijn verduidelijking van de invulling van de ruime wettelijke criteria en bewaking van de juiste procesgang in de deelgeschilprocedure. Of er een verband is tussen

¹⁵⁹ Zie Van Klinken 2011, p. 49.

¹⁶⁰ Zie bijv. Rb. 's-Gravenhage 20 januari 2012, *LJN* BV6894; Rb. 's-Gravenhage 22 maart 2012, *LJN* BW0695; Rb. 's-Gravenhage 18 juli 2012, *LJN* BX7172; Rb. 's-Gravenhage 25 oktober 2012, *LJN* BY3377.

¹⁶¹ Zie bijv. Rb. 's-Gravenhage 12 maart 2012, *LJN* BW2521; Rb. 's-Gravenhage 27 juni 2012, *LJN* BX2018; Rb. 's-Gravenhage sector kanton 12 december 2012, *LJN* BY7058.

¹⁶² Zie bijv. Rb. Rotterdam 4 juli 2012, *LJN* BX0122; Rb. 's-Hertogenbosch 29 mei 2012, *LJN* BX2727; Rb. Utrecht 19 september 2012, *LJN* BX7945.

¹⁶³ Zie in dit verband de beschouwingen over de verhouding tussen partijen en de rechter in Jongbloed & Ernes e.a. 2007, p. 14 – 16.

¹⁶⁴ Zie bijv. Rb. Amsterdam 8 maart 2012, *LJN* BV8487; Rb. Breda 6 augustus 2012, *LJN* BX3739.

betwisting en de kans op afwijzing is een interessante vraag, maar valt buiten het bestek van dit onderzoek.

Overigens wil het feit dat in de gepubliceerde beschikking niet wordt stilgestaan bij een expliciete beoordeling van de criteria van artikel 1019w juncto 1019z Rv niet per definitie zeggen dat deze vragen niet aan de orde zijn gekomen tijdens de behandeling van het deelgeschil. Een voorbeeld is de beschikking van de rechtbank Den Bosch waarin een causaliteitsvraag met betrekking tot het verdienvermogen van het slachtoffer aan de orde is.¹⁶⁵ In deze beschikking komt de vraag of het geschil zich leent voor een behandeling via de deelgeschilprocedure op geen enkele manier aan de orde. Wel blijkt uit de tekst van de beschikking dat een comparitie aan de uitspraak is voorafgegaan, waarin wellicht het een en ander op dit punt is besproken. Dat is echter niet na te gaan op grond van de gepubliceerde beschikking.

5.5 Samenvatting

De rechter speelt een doorslaggevende rol in de deelgeschilprocedure; in feite wordt het aan zijn oordeel overgelaten of iets al dan niet een deelgeschil is. Hoe de rechter tot dit oordeel komt is het onderwerp van deze scriptie. Hiertoe zijn de uitspraken in 2012 die op rechtspraak.nl zijn gepubliceerd per arrondissement geanalyseerd op het gebied van verschillen in de argumenten voor toewijzing c.q. afwijzing voor behandeling in de deelgeschilprocedure. Uit deze analyse blijkt dat het aantal verzochte beslissingen in 2012 niet explosief is toegenomen. In totaal zijn 93 geschillen aan de rechtbank voorgelegd. 72 % van de verzochte beslissingen werd door de rechtbanken als deelgeschil aangemerkt, 28 % niet. Niet alle rechtbanken lopen expliciet de criteria voor een deelgeschil na zoals deze zijn weergegeven in artikel 1019w en 1019z Rv als deze niet worden betwist door de wederpartij. De rechtbanken Breda en Amsterdam doen dit wel, maar omdat het niet om veel uitspraken gaat en bovendien in de meeste gevallen sprake is van betwisting door de wederpartij, kan niet worden gesteld dat hier een lijn uit te halen is die afwijkt van bijvoorbeeld de rechtbank te Den Haag.

De beoordeling van de rechter bij de beantwoording van de vraag of iets een deelgeschil is of niet, is grofweg in drie onderdelen te splitsen. Dit zijn de onderwerpen van een deelgeschil, de bijdrage van de gevraagde beslissing aan een vaststellingsovereenkomst en de zogenaamde proportionaliteitstoets. Deze onderwerpen worden achtereenvolgens in de hiernavolgende hoofdstukken behandeld. Daarbij zal ik bij elk van de onderwerpen stilstaan bij de verschillen en overeenkomsten binnen en tussen de diverse rechtbanken. Ten slotte volgt dan in hoofdstuk 9 het antwoord op de hamvraag van het onderzoek: is op grond van de geanalyseerde rechtspraak een lijn te ontdekken in de toepassing van de criteria per arrondissement en kan op grond hiervan een beleidslijn worden opgesteld?

¹⁶⁵ Rb. 's-Hertogenbosch 29 mei 2012, *LJN* BX2727.

Hoofdstuk 6 Reikwijdte van de deelgeschilprocedure: welke onderwerpen kunnen aan de orde komen?

6.1 Inleiding

Zoals in het voorgaande al is besproken bieden de Wet deelgeschillen en de memorie van toelichting nauwelijks tot geen restricties wat betreft de onderwerpen die aan bod kunnen komen in een deelgeschilprocedure. Zolang voldaan is aan de eis van een voldoende bijdrage aan de vaststellingsovereenkomst (artikel 1019z Rv) en het een vraag betreft op het gebied van schade door overlijden of letsel inzake hetgeen tussen partijen rechtens geldt (artikel 1019w Rv), kan deze worden voorgelegd in een deelgeschilprocedure. Desalniettemin is er toch een aantal uitspraken waarin de rechter geconstateerd heeft dat het verzoek niet binnen de omschrijving van artikel 1019w Rv valt. Welke argumenten de rechters hiervoor hanteren, is het onderwerp van dit hoofdstuk. Afwijzing op grond van het niet voldoen aan de criteria in artikel 1019w Rv wordt overigens veelal een formeel ontvankelijkheidscriterium genoemd. Akkermans en de Groot hebben ervoor gewaarschuwd om de vraag of sprake is van een deelgeschil als een loutere ontvankelijkheidskwestie te beschouwen.¹⁶⁶ Voor een antwoord op de vraag is namelijk vrijwel altijd een inhoudelijke beoordeling van de rechter nodig. Begripsverwarring treedt hier wellicht op omdat in de uitspraken regelmatig wordt gesproken over ontvankelijkheid van het verzoek, terwijl wel degelijk een inhoudelijke beoordeling van de rechter heeft plaatsgevonden. De rechtbank Amsterdam benadrukt in haar uitspraak dat in het geval van formele verweren op grond van artikel 1019w junctio 1019z Rv geen sprake is van niet-ontvankelijkheid van een deelgeschilverzoek maar van afwijzing ervan.¹⁶⁷ Dit is ook de term die ik in deze scriptie aanhoudt.

Dit hoofdstuk start met een bespreking van de resultaten van eerdere onderzoeken naar het toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure. Daarna volgt een inventarisatie van de onderwerpen van de in 2012 gepubliceerde deelgeschillen. Vervolgens geef ik aan in hoeveel en in welke gevallen de criteria uit artikel 1019w Rv reden waren voor de rechter om de zaak niet verder inhoudelijk te behandelen en welke argumenten de rechter hierbij aanvoerde. Tevens bespreek ik het spanningsveld tussen de procedure van het voorlopig deskundigenbericht en de deelgeschilprocedure. Uiteraard besteed ik bij dit alles aandacht aan de eventuele verschillen en overeenkomsten tussen de arrondissementen; valt er een lijn te ontdekken in de afwijzingen en toewijzingen en verschilt deze per rechtbank?

6.2 Toepassingsbereik

Gezien de doorslaggevende rol van de rechter in de beoordeling of een geschil zich al dan niet leent voor een behandeling via de deelgeschilprocedure, is het niet verwonderlijk dat sinds de

¹⁶⁶ Akkermans & De Groot 2010, p. 31.

¹⁶⁷ Rb. Amsterdam, 26 januari 2012, *LJN* BV2693.

inwerkingtreding van de wet op dit punt door verschillende juristen onderzoek is gedaan naar de uitspraken in deelgeschilprocedures. Zo heeft Oskam, aanvankelijk met Van Dijk, na iedere zes maanden onderzocht wat de stand van zaken in de deelgeschilrechtspraak was.¹⁶⁸

Uit een analyse van uitspraken in de eerste zes maanden bleek dat de deelgeschilrechter inderdaad uitging van het door de wetgever beoogde ruime toepassingsbereik; het oordeel dat een verzoek zich niet leende voor behandeling via de deelgeschilprocedure werd niet snel gegeven.¹⁶⁹ Echter, in de uitspraken in het daaropvolgende jaar bleek dit anders. In een aanzienlijk aantal uitspraken oordeelde de rechter dat de gevraagde beslissing niet kon bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst of om een andere reden niet voor verdere inhoudelijke behandeling via de deelgeschilprocedure in aanmerking kwam.¹⁷⁰ De Groot en Van Oers merken in dit verband op dat de reden voor de toename van afwijzingen van verzoeken in 2011 te maken kan hebben met een verandering in het oordeel van de rechter maar ook met het opzoeken van de grenzen door de advocatuur.¹⁷¹ Zij hebben vervolgens onderzocht of de beoordeling van de rechter bij de vraag of een zaak een deelgeschil is of niet in overeenstemming is met de bedoelingen van de wetgever. De Groot en Van Oers komen tot de conclusie dat dit inderdaad het geval is, ondanks het relatief grote aantal afwijzingen in 2011.¹⁷² Of deze lijn van toename van het aantal afwijzingen zich ook in 2012 heeft voortgezet, is moeilijk te zeggen nu het aantal afwijzingen in eerdere onderzoeken niet gekwantificeerd is. Wel blijkt uit de in het vorige hoofdstuk weergegeven tabel dat 28 % van de in 2012 aangebrachte deelgeschillen (gedeeltelijk) is afgewezen voor een complete inhoudelijke behandeling via de procedure. Hoewel, zoals gezegd, vergelijkingscijfers ontbreken, lijkt mij dit een aanzienlijk percentage.

6.3 Waar gaan de deelgeschillen over?

Zoals in hoofdstuk 4 al aan de orde is geweest geeft de wetgeschiedenis aan dat zowel procedurele als materiële geschillen in de deelgeschilprocedure aan de orde kunnen komen. In de literatuur zijn inmiddels diverse inventarisaties gemaakt van de onderwerpen van gepubliceerde deelgeschillen.¹⁷³ In 2012 zijn zowel materiële als procedurele geschillen aan de orde geweest. De onderwerpen verschilden niet van die van voorgaande jaren. Bij de materiële vragen gaat het in 2012 veelal om de aansprakelijkheidsvraag. Maar liefst 41 verzoeken hadden betrekking op dit onderwerp. Ook causaliteit kwam veelvuldig aan de orde; 24 keer was het causaal verband onderwerp van geschil. De omvang en uitgangspunten van de schade werden 10 keer aan de rechter voorgelegd, waarbij de vraag naar de resterende verdien capaciteit regelmatig aan de orde kwam. Daarnaast was in 6 gevallen eigen schuld het vraagstuk. De meer procedurele geschillen

¹⁶⁸ Oskam & Van Dijk 2010, Oskam & Van Dijk 2011, Oskam 2012, Oskam 2012.

¹⁶⁹ Oskam & Van Dijk 2011, p. 17-21.

¹⁷⁰ Van Klinken 2011, p. 10.

¹⁷¹ De Groot & Van Oers 2012, p. 26.

¹⁷² De Groot & Van Oers 2012, p. 31 en 32.

¹⁷³ Zie bijv. Oskam & Van Dijk 2011, p. 17 en 20, De Groot 2011, p. 42 en 47 en Van & Akkermans 2011, p. 85.

gaan regelmatig over de inzet van een deskundige. In de meeste gevallen gaat het hierbij om de uitleg en betekenis van een deskundigenrapport (14 keer). Het verlenen van medewerking aan een deskundigenrapport kwam 4 keer aan de orde, de vraagstelling aan en de benoeming van een deskundige beide 3 keer. De onderwerpen die slechts 1 of een paar keer aan de orde zijn geweest laat ik hier verder buiten beschouwing.

6.4 Afwijzingen voor behandeling via deelgeschilprocedure

Uit de gepubliceerde uitspraken blijkt dat zeven (delen van) verzoeken zijn afgewezen voor verdere inhoudelijke behandeling omdat de rechter oordeelde dat de verzochte beslissing buiten het toepassingsbereik van de Wet deelgeschillen viel. Dit is te zien in het stroomschema van bijlage 2. Een van de afwijzingen is te vinden in een uitspraak van de rechtbank Amsterdam.¹⁷⁴ Het gaat in deze casus om de vraag of eerder wel of niet een vaststellingsovereenkomst tot stand is gekomen. De rechtbank stelt onder meer dat het om een verzoek van overeenkomstrechtelijke aard gaat nu het verzoek strekt tot nakoming van een (vermeende) vaststellingsovereenkomst. Het valt derhalve niet onder de reikwijdte van de Wet deelgeschillen, aldus de rechtbank. De rechtbank gaat zelfs zo ver in haar afwijzing dat ze oordeelt dat het deelgeschilverzoek volstrekt onnodig en onterecht is ingediend en de kosten van de procedure derhalve niet voor vergoeding in aanmerking komen. Hoewel ze hiervoor nog twee redenen aanvoert, namelijk dat aanvullend onderzoek nodig is en dat geen onderhandelingen meer nodig zijn bij het oordeel dat al een vaststellingsovereenkomst tot stand is gekomen, vind ik dit een te rigoureuus oordeel van de rechtbank. Immers, zo duidelijk is het niet dat een verzoek om vast te stellen of wel of niet een vaststellingsovereenkomst tot stand is gekomen zich niet leent voor een deelgeschilprocedure. Eerdere rechtspraak laat hier uiteenlopende oordelen zien, afhankelijk van de omstandigheden van het geval, waarbij in geen van de gevallen wordt gesteld dat het om een overeenkomstrechtelijke zaak gaat die derhalve niet geschikt is als deelgeschil. Zo oordeelde de rechtbank Den Haag dat een dergelijk verzoek zich wel leende als deelgeschil omdat het verzoek erop gericht was dat partijen verder zouden onderhandelen als geoordeeld werd dat geen vaststellingsovereenkomst tot stand was gekomen.¹⁷⁵ Ook in een zaak bij de rechtbank Rotterdam, waarbij onduidelijkheid bestond over de inhoud van een vaststellingsovereenkomst, werd het verzoek als deelgeschil behandeld.¹⁷⁶ Ik denk dan ook dat de rechtbank Amsterdam hier de plank heeft misgeslagen door te oordelen dat de procedure volstrekt onnodig en onterecht is ingesteld.

In haar uitspraak van 29 november constateert de rechtbank Amsterdam opnieuw dat een verzoek tot behandeling via de deelgeschilprocedure moet worden afgewezen omdat het niet valt binnen de omschrijving van artikel 1019w Rv.¹⁷⁷ Dit keer gaat het om het criterium van de kring van personen. In deze zaak tracht de advocaat van het slachtoffer zijn declaratie vergoed te krijgen van

¹⁷⁴ Rb. Amsterdam 26 juli 2012, *LJN* BX4320.

¹⁷⁵ Rb. 's-Gravenhage 4 mei 2011, *LJN* BQ6068, r.o. 4.3.

¹⁷⁶ Rb. Rotterdam 6 april 2011, *LJN* BQ0244.

¹⁷⁷ Rb. Amsterdam 29 november 2012, *LJN* BY 7235.

de aansprakelijke verzekeraar. De advocaat is niet aan te merken als één van de categorieën van personen voor wie ex artikel 1019w Rv een deelgeschilprocedure openstaat. Dit blijkt onomstotelijk uit de wettekst en lijkt me dan ook een terecht oordeel van de rechtbank. Bovendien ziet de rechtbank niet hoe de gevraagde beslissing kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst.

De rechtbank Dordrecht oordeelt eveneens dat een verzoek zich niet leent voor behandeling via de deelgeschilprocedure.¹⁷⁸ In dit geval zijn partijen het namelijk eens over de toedracht en is aansprakelijkheid erkend, zodat er in het geheel geen geschil is tussen deze partijen. Waar het echter in feite omgaat is dat het deelgeschil zich tegen de verkeerde richt; de verzoeker had de 'kennelijk weigerachtige' verzekeraar bij het deelgeschil moeten betrekken. Een soortgelijk geval heeft zich voorgedaan bij de rechtbank Assen.¹⁷⁹ Ook hier bleek de verkeerde partij te zijn betrokken in het deelgeschil. Overigens merkt de rechtbank Dordrecht ook nog op dat het geschil mede ziet op casco-schade, hetgeen geen schade is als gevolg van letsel, zoals bedoeld in artikel 1019w Rv en derhalve buiten de deelgeschilprocedure valt.¹⁸⁰ Deze redenering van de rechtbank lijkt me in overeenstemming met de bedoelingen van de wetgever. In de parlementaire geschiedenis wordt geen aandacht besteed aan schade aan goederen die betrokken zijn bij het letsel. Bovendien is de grens tussen welke schade aan goederen wel en welke niet bij het letsel hoort moeilijk vast te stellen en kan dit derhalve voor nog meer complicaties zorgen in het toch al zo ingewikkelde letselschadeafwikkelingstraject. In die zin zou het doel van de deelgeschilprocedure van vereenvoudiging en versnelling van het traject worden tegengewerkt als ook dergelijke schadeposten bij de regeling zouden worden betrokken.¹⁸¹

Een mijns inziens goed voorbeeld van het feit dat geen beperkingen worden gesteld aan de onderwerpen die in een deelgeschil aan de orde kunnen komen wordt benadrukt in een beschikking van de Haagse rechtbank.¹⁸² In deze zaak gaat het om de vraag of een arbeidsongeschiktheidsverzekering geldt als een schade- of een sommenverzekering. Het onderscheid heeft gevolgen voor de mogelijkheden en omvang van verrekening. Volgens verweerders gaat het hier om een principiële zaak met een dossieroverschrijdend karakter, waardoor het zeer waarschijnlijk is dat een van beide partijen na een eventuele deelgeschilbeslissing zal doorprocederen. De rechtbank oordeelt dat: 'het onderhavige geschil zich leent voor behandeling in een deelgeschil. Uit de Parlementaire Geschiedenis blijkt in het geheel niet dat beperkingen worden gesteld aan de in een deelgeschil aan de orde te stellen rechtsvragen, of dat bij de beoordeling van de vraag of een zaak zich leent voor een deelgeschil

¹⁷⁸ Rb. Dordrecht 11 januari 2012, *LJN* BV0837.

¹⁷⁹ Rb. Assen 12 juni 2012, *LJN* BW9053.

¹⁸⁰ Zie in dit verband ook Rb. Breda 2 mei 2011, *LJN* BQ3226, waar schade aan een geweer wel als schade zoals bedoeld in 1019w Rv wordt opgevat.

¹⁸¹ Zie ook hetgeen Van Klinken hierover opmerkt in Van Klinken 2011, p. 51 en 52.

¹⁸² Rb. 's-Gravenhage 6 juli 2012, *LJN* BX2021, r.o. 4.2. en 4.3.

rekening dient te worden gehouden met de mogelijke gevolgen van de uitspraak voor andere geschillen. De door verweerders geuite vrees dat naar aanleiding van de beslissing in deelgeschil zal worden doorgeprocedeerd, is blijkens de Parlementaire Geschiedenis evenmin een omstandigheid die een rol van betekenis speelt bij de beoordeling van de vraag of een zaak zich leent voor behandeling in deelgeschil. De rechtbank komt aldus toe aan een inhoudelijke beoordeling van het geschil.'

6.5 Deskundigenoordeel

Zoals hierboven al is gebleken, komen bij de meer procedurele verzoeken die aan de deelgeschilrechter worden voorgelegd, vaak kwesties rond expertiserapporten aan de orde. De vraag hoe de deelgeschilprocedure zich verhoudt tot het procesrechtelijk instrument van het voorlopig deskundigenbericht (artikel 202, eerste lid Rv) is in de parlementaire geschiedenis niet eenduidig beantwoord.¹⁸³ Ook in de rechtspraak tot 2012 werd verschillend geoordeeld over de mogelijkheid van de inzet van deskundigen in een deelgeschilprocedure.¹⁸⁴ Van Klinken is van mening dat zowel het verzoek tot benoeming van een deskundige als ook het gelasten van een deskundigenbericht in de meeste gevallen de proportionaliteitstoets niet zal kunnen doorstaan. Bovendien vindt zij dat zeker in het geval van benoeming van een deskundige oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van de deelgeschilregeling. Dit oneigenlijk gebruik heeft te maken met de kostenregeling van de deelgeschilprocedure die immers zeer gunstig is voor het slachtoffer, terwijl dit niet opgaat voor de kostenregeling van het voorlopig deskundigenbericht.¹⁸⁵

Ook in 2012 is het verzoek tot de benoeming van een deskundige dan wel tot het gelasten van een deskundigenonderzoek alsmede het verzoek tot medewerking een aantal keren in een deelgeschilprocedure aan de orde geweest. In gevallen waarin het bleek te gaan om medewerking aan een expertise werd geoordeeld dat een dergelijk verzoek zich leent voor de deelgeschilprocedure. Dit was het geval bij de rechtbank Dordrecht, Den Haag en Rotterdam.¹⁸⁶ In deze laatste uitspraak wordt tevens een advies gegeven over de persoon van de verzekeringsarts. De verzekeringsarts wordt derhalve niet benoemd maar er wordt wel gezegd dat deze arts 'zo mogelijk' het onderzoek kan verrichten.¹⁸⁷ Ik denk dat dit een pragmatische benadering is van de rechtbank van het verzoek een deskundige te benoemen. In casu was dit verzoek namelijk een klein onderdeel van het totale deelgeschil en werden partijen het tijdens de mondelinge behandeling eens over de persoon van de deskundige. Door in dit geval een suggestie voor benoeming te doen in plaats van rigide te oordelen dat de benoeming van een deskundige niet

¹⁸³ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 6 en 7.

¹⁸⁴ Zie bijv. Rb. Rotterdam 13 april 2011, *LJN* BQ1123, Rb. Amsterdam 23 december 2010, *LJN* BP1581, Rb. Rotterdam 1 juni 2011, *LJN* BQ6735 en Rb. Breda 2 mei 2011, *LJN* BQ3210.

¹⁸⁵ Van Klinken 2011, p. 67.

¹⁸⁶ Rb. Dordrecht 27 juni 2012, *LJN* BX0795, r.o. 5.1 en 5.2.; Rb. 's-Gravenhage 30 november 2012, *LJN* BZ2041; Rb. Rotterdam, 7 februari 2012, *LJN* BV3066.

¹⁸⁷ Rb. Rotterdam 7 februari 2012, *LJN* BV3066, r.o. 4.12.

aan de orde kan komen in een deelgeschilprocedure, voorkomt de rechter mogelijke vertraging en frustratie bij partijen.

Waar het gaat om de benoeming van een deskundige, zitten de rechtbanken over het algemeen op dezelfde lijn. Zo stelt de rechtbank Utrecht expliciet dat het verzoek tot het benoemen van een deskundige niet onder het bereik van artikel 1019w e.v. Rv valt, nu hiervoor een ander passend procesrechtelijk instrument is.¹⁸⁸ Dit is slechts anders indien de rechter het wenselijk acht deskundigen te raadplegen tijdens de behandeling van het deelgeschil om een hem voorgelegde vraag te kunnen beoordelen. Wel moet hij hierbij rekening houden met de proportionaliteitstoets, aldus de Utrechtse rechtbank. De rechtbank Middelburg geeft een uitgebreide uiteenzetting over de reden van afwijzing van het verzoek tot het gelasten van een deskundigenonderzoek met benoeming van de deskundige in een deelgeschilprocedure.¹⁸⁹ Ook in Rotterdam wordt het verzoek tot benoeming van een deskundige afgewezen. Hier gaat het echter om een tegenverzoek van verweerder. Het oorspronkelijke verzoek tot medewerking aan een nadere rapportage van de verzoeker wordt wel toegewezen.¹⁹⁰ Aardig om te noemen in dit verband is ook de uitspraak van de rechtbank Rotterdam, waarbij de verzoeker desgevraagd expliciet op de zitting aangeeft dat het hem niet gaat om de benoeming van een deskundige maar om de medewerking van de wederpartij aan een deskundigenonderzoek. Als het louter om een benoeming zou gaan, dan zou het voorlopig deskundigenbericht de aangewezen weg zijn, onderkent verzoeker.¹⁹¹ Deze uitspraak maakt duidelijk dat de rechtbank Rotterdam een duidelijk onderscheid maakt tussen de te volgen procedure in het geval van een verzoek tot medewerking aan een deskundigenonderzoek en het geval van benoeming van een deskundige c.q. gelasten van een deskundigenonderzoek.

Een vreemde eend in de bijt is de uitspraak van de rechtbank Utrecht die ambtshalve, met instemming van partijen, een deskundigenonderzoek beveelt, een deskundige benoemt en de zaak aanhoudt.¹⁹² De beschikking wordt vervolgens betiteld als een tussenbeschikking; een datum voor een nieuwe mondelinge behandeling zal worden vastgesteld. Hoe deze uitspraak zich verhoudt tot de proportionaliteitseis en de mogelijkheid van een bodemprocedure is mijns inziens maar zeer de vraag. De rechtbank geeft aan dat haar beslissing mede wordt ingegeven door de lange tijd die verstreken is sinds het ongeval. Hoewel ik van mening ben dat de lange tijdsduur zeker een rol kan spelen in de rechterlijke afweging om een geschil al dan niet toe te wijzen voor verdere behandeling als deelgeschil, vind ik dat de rechtbank in dit geval de proportionaliteitstoets niet op juiste wijze invult. Daarnaast ben ik van mening dat de rechter zijn regisserende rol hier wel erg ruim opvat en er van lijdelijkheid van de rechter weinig sprake meer is.

¹⁸⁸ Rb. Utrecht 28 maart 2012, LJN BX5660, r.o. 4.5.

¹⁸⁹ Rb. Middelburg 11 januari 2012, LJN BW6490

¹⁹⁰ Rb. Rotterdam 1 februari 2012, LJN BV2505.

¹⁹¹ Rb. Rotterdam 10 oktober 2012, LJN BX9800, m.n. r.o. 4.6.

¹⁹² Rb. Utrecht 23 mei 2012, LJN BY0650

6.6 Verschillen en overeenkomsten tussen de rechtbanken

De rechtbanken gaan in 2012 over het algemeen op dezelfde wijze om met de beoordeling van de geschillen op het punt van geschiktheid voor de deelgeschilprocedure. Het door de wetgever beoogde ruime toepassingsbereik wat betreft het onderwerp van het geschil wordt in de onderzochte rechtbanken gehanteerd. In veel gevallen verwijzen de diverse rechtbanken naar de parlementaire geschiedenis om te benadrukken dat een onderwerp zich leent voor behandeling via de deelgeschilprocedure.¹⁹³ Met name als aansprakelijkheid onderwerp van het deelgeschil is, gebeurt dit nogal eens. Daarbij wordt door de rechtbanken regelmatig benadrukt dat juist het feit dat partijen van mening verschillen over de aansprakelijkheid een forse drempel kan zijn voor het op gang komen van onderhandelingen. Met uitzondering van een geval bij de rechtbank Utrecht, concluderen alle rechtbanken dat de benoeming van een deskundige buiten het bereik van de deelgeschilprocedure valt. Wel wordt in Rotterdam een voorzichtige suggestie gedaan voor benoeming. Een verzoek om medewerking aan een deskundigenonderzoek wordt wel als deelgeschil beschouwd.

6.7 Samenvatting

In 2012 zijn zowel materiële als procedurele geschillen aan de rechter voorgelegd in een deelgeschilprocedure. In totaal werden 27 van de 93 aan de rechter voorgelegde beslissingen (deels) afgewezen voor verdere behandeling via de deelgeschilprocedure; dit is een (aanzienlijk) afwijzingspercentage van 28 %. 7 van deze afwijzingen hadden te maken met het toepassingsbereik zoals gesteld in artikel 1019w Rv. De rechtbanken zitten over het algemeen op één lijn in hun beoordelingen en hanteren een ruim toepassingsbereik wat betreft het onderwerp van geschil. Zo worden vraagstukken rond medewerking aan deskundigenonderzoeken wel als deelgeschil beschouwd, maar die rond benoeming niet. Een uitzondering hierop vormt de rechtbank Utrecht. Hoewel zij in de ene uitspraak expliciet uitmaakt dat de benoeming van een deskundige niet onder het bereik van artikel 1019w Rv valt, benoemt zij in een andere beschikking ambtshalve een deskundige.¹⁹⁴ Kennelijk acht de rechtbank het langdurige tijdsverloop sinds het ongeval hier zo belangrijk dat zij de benoeming van een deskundige hier wel tot haar deelgeschilbevoegdheid acht. Naar mijn mening heeft de rechtbank in deze beschikking de proportionaliteitstoets niet op een juiste wijze toegepast.

Of de rechtbanken ook zo eensgezind zijn in hun interpretatie van de bijdrage van de gevraagde beslissing aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst komt in het volgende hoofdstuk aan bod.

¹⁹³ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 10. Zie b.v. Rb. Breda 16 januari 2012, *LJN* BV1481; Rb. Dordrecht 15 februari 2012, *LJN* BV3577; Rb. Middelburg 13 juni 2012, *LJN* BY4585 en Rb. Rotterdam 1 februari 2012, *LJN* BV2395.

¹⁹⁴ Rb. Utrecht 28 maart 2012, *LJN* BX5660 en Rb. Utrecht 23 mei 2012, *LJN* BY0650.

Hoofdstuk 7 Kan de beslissing bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst?

7.1 Inleiding

Een belangrijk criterium dat bepaalt of een verzoek wel of niet via de deelgeschilprocedure kan worden behandeld is de bijdrage van de verzochte beslissing aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst, zoals verwoord in artikel 1019w lid 1 Rv. Hoewel deze wettelijke formulering geen hard selectiecriterium biedt, omvat het wel een essentiële richtingwijzer voor het beleid van de rechter.¹⁹⁵ De rechter moet zich snel een beeld van de zaak kunnen vormen om te beoordelen of de bijdrage aan de minnelijke overeenkomst voldoende is. Als handvat krijgt hij hiertoe bij het verzoek het wettelijk verplichte zakelijk overzicht van de inhoud en het verloop van de onderhandelingen in de zaak.¹⁹⁶ De rechter moet hiermee een goed beeld krijgen van de inzet en houding van partijen tot aan het moment van het verzoek.¹⁹⁷

Uit een analyse van de gepubliceerde rechtspraak tot 1 januari 2012 is gebleken dat drie aspecten van belang zijn voor de rechter om te beoordelen of een beslissing al dan niet kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst: de onderhandelingsfase waarin partijen zitten, de onderhandelingsbereidheid van partijen en de vraag of het voorgelegde geschil het laatst bestaande geschil is tussen partijen.¹⁹⁸ Ook in de gepubliceerde beschikkingen in 2012 bleken de eerste twee aspecten een rol te spelen. De vraag naar het laatst bestaande geschil bleek in 2012 minder relevant.

In dit hoofdstuk bespreek ik eerst het aantal verzoeken dat is afgewezen voor verdere behandeling via de deelgeschilprocedure op grond van het ontbreken van een (voldoende) bijdrage aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst. Hierna sta ik stil bij de drie hierboven vermelde aspecten: onderhandelingsfase en -bereidheid en laatst bestaande geschil. Als vierde aspect blijkt ook het aantal voorgelegde en nog resterende geschillen een rol te spelen bij de beoordeling van een al dan niet voldoende bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst. Dit aspect hangt nauw samen met de proportionaliteitstoets en had derhalve ook in het volgende hoofdstuk aan bod kunnen komen. Ik heb er echter voor gekozen het onderwerp hier te bespreken. Ten slotte behandel ik de eventuele verschillen en overeenkomsten tussen de diverse rechtbanken; is er een lijn waarneembaar in de afwijzingen en toewijzingen op grond van het criterium van een bijdrage aan de totstandkoming van de vaststellingsovereenkomst en verschilt deze lijn per rechtbank?

¹⁹⁵ Akkermans & De Groot 2010, p. 30.

¹⁹⁶ Art. 1019x Rv (lid 3 onder c).

¹⁹⁷ *Kamerstukken I* 2009/10, 31 518, C, p. 11.

¹⁹⁸ De Groot & Van Oers 2012, p. 25 en 27.

7.2 Afwijzingen voor behandeling via deelgeschilprocedure

Uit een analyse van de in 2012 gepubliceerde deelgeschilbeschikkingen blijkt dat de rechter negen keer een verzoek voor verdere behandeling via de deelgeschilprocedure heeft afgewezen met als argument dat een (voldoende) bijdrage aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst niet kon worden vastgesteld. Het aantal afwijzingen wordt weergegeven in het stroomschema van bijlage 2. In de beschikkingen van de rechtbanken Den Haag en Amsterdam kwam het argument twee keer voor, bij de rechtbanken Alkmaar, Assen, Breda, Groningen en Rotterdam één keer en bij de overige rechtbanken werd het niet genoemd.

7.3 Onderhandelingsfase

Regelmatig benadrukt de rechter dat het feit dat de gevraagde beslissing niet direct tot een vaststellingsovereenkomst leidt, niet doorslaggevend is. Ook als meerdere deelgeschilprocedures nodig zijn, nog de nodige stappen moeten worden gezet en de gevraagde beslissing niet direct leidt tot een vaststellingsovereenkomst of als nog geen onderhandelingen hebben plaatsgevonden, kan er sprake zijn van een voldoende bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst. Van belang is partijen weer aan de onderhandelingsstafel te krijgen, hetgeen uiteindelijk tot een vaststellingsovereenkomst kan leiden.¹⁹⁹ Ook in de parlementaire geschiedenis is onderstreept dat het geen beletsel is voor de behandeling van een zaak als deelgeschil dat er mogelijk meer deelgeschillen nodig zullen zijn.²⁰⁰

In geschillen waar het gaat om aansprakelijkheid zijn veelal weinig tot geen onderhandelingen tussen partijen voorafgegaan aan het indienen van het verzoekschrift. Dit is logisch nu de aansprakelijkheidskwestie speelt aan het begin van het minnelijk onderhandelingstraject. Met beantwoording van juist deze vraag kan de weg voor verdere onderhandelingen geopend worden.²⁰¹ Opvallend in dit verband is een uitspraak van de kantonrechter Groningen, waarin een aansprakelijkheidskwestie wordt afgewezen als deelgeschil in de eerste plaats omdat voorafgaand aan de indiening van het verzoekschrift nimmer onderhandelingen hebben plaatsgevonden.²⁰² Hoewel nog andere zaken meespelen in de afweging van de kantonrechter om het geschil niet als deelgeschil te behandelen, had hij wat mij betreft het argument van ontbrekende onderhandelingen hier niet hoeven noemen of zelfs beter weg kunnen laten om verwarring te voorkomen.

¹⁹⁹ Zie bijv. Rb. 's-Gravenhage 8 maart 2012, *LJN* BW0709; Rb. 's-Gravenhage sector kanton 14 mei 2012, *LJN* BW6816; Rb. 's-Gravenhage 16 augustus 2012, *LJN* BY1650; Rb. Rotterdam sector kanton 11 januari 2012, *LJN* BV0631; Rb. Rotterdam 1 februari 2012, *LJN* BV2395 en BV2505; Rb. Rotterdam 8 februari 2012, *LJN* BV3328; Rb. Amsterdam sector kanton 30 maart 2012, *LJN* BW3642; Rb. Amsterdam 29 november 2012, *LJN* BY7466.

²⁰⁰ *Kamerstukken II* 2008/09, 31 518 nr. 8, p. 9.

²⁰¹ Zie in dit verband Rb. Rotterdam 22 februari 2012, *LJN* BV6621; Rb. Rotterdam 20 juni 2012, *LJN* BW8748; Rb. Amsterdam 29 november 2012, *LJN* BY7466.

²⁰² Rb. Groningen sector kanton 21 september 2012, *LJN* BY3401.

7.4 Onderhandelingsbereidheid

De houding van procespartijen wordt verschillende malen genoemd als (extra) motivatie voor een behandeling via de deelgeschilprocedure. Zo overweegt de rechtbank Utrecht dat het feit dat beide partijen op de zitting hebben aangegeven om, mede gezien het tijdsverloop sinds het ongeval, tot een oplossing van het geschil te willen komen, een extra argument is om het verweer van de aansprakelijke partij dat het geschil in casu zich niet zou lenen voor behandeling van de deelgeschilprocedure, terzijde te leggen.²⁰³

In een uitspraak van de Haagse rechtbank van 18 juli 2012 gaat het juist om de consequenties van het ontbreken van onderhandelingsbereidheid. Hier wijst de rechtbank een verzoek op grond van artikel 1019z Rv af, vanwege het ontbreken van onderhandelingsbereidheid bij de wederpartij. De rechtbank overweegt dat de deelgeschilprocedure niet is bedoeld om de wederpartij alsnog aan de onderhandelingstafel te dwingen.²⁰⁴ Deze uitspraak is in lijn met een eerdere uitspraak van de Haagse rechtbank.²⁰⁵ De Groot en Van Oers zijn van mening dat het afwijzen van een verzoek omdat een van de partijen aangeeft niet bereid te zijn om verder te onderhandelen niet te snel mag plaatsvinden. Dit zou partijen namelijk de mogelijkheid geven op eenvoudige wijze de deelgeschilprocedure te blokkeren.²⁰⁶ Eenzelfde redenering volgt de rechtbank Rotterdam. Zij stelt onder meer dat als het ontbreken van onderhandelingsbereidheid bij de wederpartij reden zou zijn om een geschil niet geschikt te achten voor behandeling via de deelgeschilprocedure, dit het onaanvaardbare gevolg zou hebben dat eenvoudig aan behandeling van het geschil in een deelgeschilprocedure kan worden ontkomen door de buitengerechtelijke onderhandelingen te beëindigen.²⁰⁷ Interessant in dit verband is ook de beschikking van de rechtbank Zutphen, die in dezelfde lijn oordeelt. Hierbij voert de wederpartij (een bank) als verweer aan dat het niet om een deelgeschil gaat omdat zij niet bereid is te onderhandelen en de deelgeschilprocedure niet bedoeld is om partijen aan de onderhandelingstafel te dwingen. De rechter constateert onder andere dat de deelgeschilprocedure illusoir zou worden als dit algemeen gestelde argument gehonoreerd zou worden.²⁰⁸ Ik kan me helemaal vinden in deze uitleg van de rechter. De deelgeschilprocedure zou immers een wassen neus worden als de wederpartij zich ervan af zou kunnen maken door simpelweg te stellen niet tot onderhandelen bereid te zijn. Sterker nog, dit zou de verhoudingen tussen partijen zelfs meer op scherp stellen en de patstellingen verergeren. Reden genoeg om slechts in uitzonderlijke gevallen te besluiten de weigerachtige houding van de

²⁰³ Rb. Utrecht 23 mei 2012, *LJN* BY0650, r.o. 4.3. Zie ook Rb. Rotterdam 10 oktober 2012, *LJN* BX 9800, r.o. 4.7.; Rb. Rotterdam 22 februari 2012, *LJN* BV6621, r.o.4.6.; Rb. Rotterdam 8 februari 2012, *LJN* BV3328, r.o. 4.7.; Rb. Amsterdam 25 oktober 2012, *LJN* BY3931; Rb. Breda 6 februari 2012, *LJN* BV5615 en Rb. Breda 16 april 2012, *LJN* BW4353.

²⁰⁴ Rb. 's-Gravenhage 18 juli 2012, *LJN* BX7172, r.o. 4.6.

²⁰⁵ Rb. 's-Gravenhage 11 februari 2011, *LJN* BP5391, r.o. 4.3.

²⁰⁶ De Groot & Van Oers 2012, p. 28. Ook Van Klinken 2011, p. 59, 60.

²⁰⁷ Rb. Rotterdam 20 maart 2012, *LJN* BV9247.

²⁰⁸ Rb. Zutphen 15 oktober 2012, *LJN* BY0801.

wederpartij ten aanzien van onderhandelingen een rol te laten spelen in de beslissing of een geschil zich al dan niet leent voor de deelgeschilprocedure.

7.5 Beslissing op voorgelegde deelgeschil is tevens einde algehele geschil

Indien een beslissing wordt gevraagd inzake een geschil dat het laatste geschilpunt tussen partijen betreft zodat met de beslissing een einde aan het totale geschil komt, oordeelde de rechter in 2011 dat een dergelijk geschil zich niet leent voor een behandeling in de deelgeschilprocedure.²⁰⁹ Het argument dat hiervoor werd gegeven is dat met de uitspraak een einde aan het geschil komt, waardoor verder onderhandelen tussen partijen niet meer nodig is en derhalve de beslissing niet bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst, omdat deze overbodig is geworden.²¹⁰

De Groot en Van Oers menen dat de rechter de Wet deelgeschillen te nauw interpreteert wanneer hij een geschil afwijst voor behandeling in de deelgeschilprocedure, alleen omdat door de behandeling een einde zou komen aan het gehele geschil.²¹¹ Ik deel deze mening. Enerzijds omdat niet altijd duidelijk is wanneer een gevraagde beslissing het einde van het hele geschil betekent. Immers, bij een uitspraak waarin de rechter oordeelt dat geen aansprakelijkheid kan worden vastgesteld, is het geschil daarmee beëindigd. Zou de rechter oordelen dat wel sprake is van aansprakelijkheid, dan kunnen de onderhandelingen hiermee op gang worden gebracht. Van tevoren is derhalve niet duidelijk of de gevraagde beslissing leidt tot beëindiging van het geschil. Bovendien kan het gevolg van afwijzing van het mogelijke eindgeschil zijn dat partijen voor het resterende geschil alsnog een bodemprocedure starten, waar wellicht ook de reeds overeengekomen geschilpunten weer worden ingebracht.²¹² De kantonrechter Utrecht bevestigt deze opvatting in haar beschikking van 12 oktober 2012. Hierin overweegt zij: 'De omstandigheid dat een beslissing over de aansprakelijkheid mogelijk tot gevolg heeft dat het gehele geschil daarmee tot een einde komt waardoor verder onderhandelen en het sluiten van een vaststellingsovereenkomst overbodig wordt, maakt naar het oordeel van de kantonrechter niet dat de verzochte beslissing enkel daardoor geen deelgeschil meer zou betreffen en zou moeten worden afgewezen.'²¹³

7.6 Aantal voorgelegde en aantal nog resterende geschilpunten

Een argument dat in 2012 een aantal keren wordt gebruikt door de rechters om aan te geven dat een bijdrage aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst niet of onvoldoende aanwezig is, is dat het voorgelegde verzoek feitelijk het karakter van een bodemprocedure

²⁰⁹ De Groot & Van Oers 2012, p. 28.

²¹⁰ Rb. Arnhem 11 januari 2011, *L/N* BP5033, Rb. Rotterdam 23 maart 2011, *L/N* BP8824.

²¹¹ De Groot & Van Oers 2012, p. 29.

²¹² De Groot & Van Oers 2012, p. 29. Zie ook Oskam & Van Dijk 2011, p. 14 en Van Klinken 2011, p. 55.

²¹³ Rb. Utrecht sector kanton 12 oktober 2012, *L/N* BY0014.

heeft.²¹⁴ Dit argument sluit aan bij de parlementaire geschiedenis.²¹⁵ Ook in 2011 is dit aspect een aantal keren aan bod geweest in een deelgeschilprocedure.²¹⁶ Overigens komt in gevallen die feitelijk het karakter van een bodemprocedure hebben, tevens de proportionaliteitstoets vaak in het geding.²¹⁷ In haar uitspraak van 24 januari 2012 concludeert de Haagse rechtbank, naar aanleiding van het verweer van de aansprakelijk gestelde partij, dat het enkele feit dat een verzoek als petitum in een bodemzaak is geformuleerd niet maakt dat een verzoek niet geschikt zou zijn voor de deelgeschilprocedure.²¹⁸ Wel is in deze zaak van belang dat er nog veel andere geschilpunten zijn, zodat de bijdrage aan een eventuele vaststellingsovereenkomst gering is, aldus de rechtbank Den Haag.²¹⁹ Dit is in lijn met de parlementaire geschiedenis.²²⁰ Overigens moet hierbij worden aangetekend dat het inherent is aan veel letselschadeprocedures dat er onduidelijkheid is op meerdere vlakken en dat dit op zich het aanmerken van een zaak als deelgeschil niet in de weg staat. Blijkens de parlementaire geschiedenis is juist de gedachte achter de wet dat eliminatie van één of meer geschilpunten de totstandkoming van een minnelijke regeling bevordert.²²¹

7.7 Verschillen en overeenkomsten tussen de rechtbanken

Er is een lijn waarneembaar bij de arrondissementen Den Haag en Rotterdam op het gebied van de onderhandelingsfase waarin partijen zich bevinden; ook als er nog de nodige stappen moeten worden gezet of nog geen onderhandelingen zijn gevoerd kan sprake zijn van een voldoende bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst. Alleen de kantonrechter Groningen wijkt enigszins af van dit oordeel.²²² Voorts is bij alle rechtbanken waar dit aan de orde is geweest de positieve houding van procespartijen van belang voor het oordeel dat een geschil zich leent voor de deelgeschilprocedure. Andersom zitten de rechtbanken echter niet op één lijn. Het ontbreken van onderhandelingsbereidheid maakt voor de meeste rechtbanken niet automatisch dat geen sprake kan zijn van een deelgeschil. Alleen de rechtbank Den Haag denkt hier, mijns inziens ten onrechte, anders over. De vraag of er in het geval van een geschil dat tevens het einde van het hele geschil betekent, sprake is van een voldoende bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst, is in 2012

²¹⁴ Zie b.v. Rb. Alkmaar 29 maart 2012, *L/N* BW0460; Rb. Groningen sector kanton 21 september 2012, *L/N* BY3401; Rb. Rotterdam 20 maart 2012, *L/N* BV9247.

²¹⁵ Kamerstukken II 2008/09, 31 518 nr. 8, p. 8.

²¹⁶ Zie bijv. Oskam & Van Dijk 2011 over Rb. Rotterdam 1 juni 2011, *L/N* BQ6735 en Rb. Maastricht sector kanton 12 januari 2011, *L/N* BP2143.

²¹⁷ De Groot & Van Oers 2012, p. 29.

²¹⁸ Wellicht was verweerder geïnspireerd op de uitspraak van Rb. Maastricht sector kanton 12 januari 2011, *L/N* BP2143, waarin de rechter wel oordeelde dat geen sprake was van een deelgeschil omdat het verzoek als petitum in een bodemprocedure was geformuleerd.

²¹⁹ Rb. 's-Gravenhage 24 januari 2012, *L/N* BV6900; Zie voor dezelfde redenering ook Rb. 's-Gravenhage 19 december 2012, *L/N* BZ2046.

²²⁰ Behandeling van het wetsvoorstel op 25 juni 2009, TK 100-7939.

²²¹ Zie ook Rb. Rotterdam 1 februari 2012, *L/N* BV2505. *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 2.

²²² Rb. Groningen sector kanton 21 september 2012, *L/N* BY3401.

slechts één keer aan de orde gesteld. Dit was bij de kantonrechter in Utrecht, die oordeelde dat het einde van het totale geschil niet betekende dat geen sprake van een deelgeschil kon zijn. Dit in tegenstelling tot het oordeel van de rechtbanken Arnhem en Rotterdam in 2011; zij wezen een verzoek af als deelgeschil omdat met de gevraagde beslissing een einde zou kunnen komen aan het totale geschil.

De rechtbanken zijn het erover eens dat een deelgeschil niet het karakter van een bodemprocedure moet krijgen omdat er veel geschilpunten zijn die al dan niet met expertises verder moeten worden onderzocht. Waar echter precies de grens ligt is afhankelijk van de omstandigheden van het geval en derhalve moeilijk vast te stellen. Dit aspect komt ook nog in het volgende hoofdstuk over de proportionaliteitstoets aan de orde.

7.8 Samenvatting

De rechter heeft in 2012 negen keer een verzoek afgewezen voor verdere behandeling in de deelgeschilprocedure omdat hij oordeelde dat de bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst onvoldoende was. Van belang bij deze beoordeling bleken de onderhandelingsfase en –bereidheid van partijen en, in mindere mate, de vraag of het voorgelegde deelgeschil tevens het einde van het hele geschil betekende. Ook het aantal deelgeschillen en de nog resterende geschilpunten in dezelfde zaak waren van belang voor het oordeel of de bijdrage van de gevraagde beslissing aan een minnelijke overeenkomst voldoende zou zijn. Over de meeste van deze aspecten lopen de meningen tussen de diverse rechtbanken uiteen. Wel is men het erover eens dat de aanwezigheid van onderhandelingsbereidheid van procespartijen veelal impliceert dat de beslissing een bijdrage kan leveren aan de vaststellingsovereenkomst. Ook oordelen de rechtbanken dat een deelgeschil dat het karakter heeft van een bodemprocedure zich niet leent voor behandeling via de deelgeschilprocedure. Dit onderwerp is nauw gelieerd aan de proportionaliteitstoets, die in het volgende hoofdstuk aan de orde komt.

Hoofdstuk 8 De proportionaliteitstoets: is nadere bewijsvoering mogelijk in een deelgeschil?

8.1 Inleiding

Als de rechter heeft geoordeeld dat sprake is van een deelgeschil en dat de gevraagde beslissing een bijdrage zou kunnen leveren aan de minnelijke overeenkomst, komt hij op grond van artikel 1019z Rv toe aan zijn laatste toets: staat de met de beslissing gemoeid gaande investering in tijd, geld en moeite in verhouding tot het belang van de vordering en de bijdrage die de beslissing zou kunnen leveren aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst?²²³ Voor deze toets is het noodzakelijk dat de rechter het aan hem voorgelegde geschil inhoudelijk beoordeelt.²²⁴

Geschillen waarvan te verwachten is dat de beantwoording ervan duur zal zijn en veel tijd in beslag zal nemen, bijvoorbeeld omdat uitvoerige bewijsvoering en deskundigenberichten nodig zijn, lenen zich volgens de wetgever minder goed voor behandeling als deelgeschil.²²⁵ In de praktijk blijkt dit inderdaad het geval te zijn: als verzoeken stranden bij de proportionaliteitstoets komt dit meestal doordat de rechter aanvullende bewijsvoering noodzakelijk acht. Verder komt uit de in 2012 gepubliceerde beschikkingen naar voren dat de omvang van het deelgeschil een rol kan spelen bij de afwijzing om efficiëntieredenen: als het voorgelegde verzoek feitelijk het karakter van een bodemprocedure krijgt, is een bodemprocedure de weg die gevolgd moet worden en niet de deelgeschilprocedure. Omdat dit onderwerp nauw samenhangt met het criterium van de bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst, is het reeds in het vorige hoofdstuk behandeld. Waar hieronder gesproken wordt over de proportionaliteitstoets betreft het derhalve alleen het aspect van nadere bewijsvoering.

In dit hoofdstuk geef ik eerst een overzicht van het aantal verzoeken dat is afgewezen op grond van de proportionaliteitstoets. Hierna behandel ik de uitspraken die te maken hebben met nadere bewijsvoering. Vervolgens ga ik in op gevallen waarin de rechter heeft vastgesteld dat niet voldaan is aan het proportionaliteitsvereiste maar waarbij hij desalniettemin partijen verder op weg heeft geholpen in het minnelijke traject. Ten slotte besteed ik aandacht aan de eventuele verschillen en overeenkomsten tussen de diverse rechtbanken op het gebied van de proportionaliteitstoets; zit er een lijn in de maatstaven die de rechters aanleggen om te bepalen of een verzoek al dan niet geschikt is voor behandeling in de deelgeschilprocedure waar het gaat om de afweging tussen de investering in tijd, geld en moeite ten opzichte van het belang van de vordering en de bijdrage van de gevraagde beslissing aan een minnelijke overeenkomst?

²²³ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 18.

²²⁴ Zie bijv. Rb. Almelo 18 juli 2012, *LJN* BX2338 waarin expliciet wordt vermeld dat overgegaan wordt tot inhoudelijke behandeling, waarna de proportionaliteitstoets wordt uitgevoerd.

²²⁵ *Kamerstukken II* 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 2, 10 en 17.

8.2 Afwijzingen voor behandeling via de deelgeschilprocedure

Van de drie redenen voor afwijzing van een geschil voor de deelgeschilprocedure, te weten onderwerp, bijdrage vaststellingsovereenkomst en proportionaliteitstoets, komt de laatste in de praktijk het meeste voor. Waar de eerste twee criteria nog wel eens als ontvankelijkheidskwesties worden gezien²²⁶, geldt dit niet voor de proportionaliteitstoets. Dit blijkt uit uitspraken van onder meer de rechtbanken Breda en Utrecht.²²⁷

In de 93 onderzochte beschikkingen van 2012 wordt maar liefst zestien keer een verzoek niet geschikt bevonden voor de deelgeschilprocedure op grond van de proportionaliteitstoets. Zie hiervoor ook het stroomschema in bijlage 2. Zes keer betrof het een beschikking van de rechtbank Den Haag, drie keer Den Bosch, twee keer Breda en bij de rechtbanken Almelo, Arnhem, Groningen, Middelburg en Rotterdam kwam het één keer voor dat een verzoek om efficiëntieredenen werd afgewezen. Opvallend is dat de rechtbanken Amsterdam en Utrecht niet één keer een verzoek op grond van de proportionaliteitstoets hebben afgewezen, terwijl hier toch een behoorlijk aantal deelgeschillen is aangebracht.²²⁸ Verderop zal blijken of dit samenhangt met de casuïstiek of dat deze rechtbanken inderdaad een minder stringente invulling hebben gegeven aan de proportionaliteitstoets. Hoewel Akkermans en De Groot in 2010 aangaven te verwachten dat de rechtspraak op het punt van de proportionaliteitstoets vele varianten te zien zou geven, valt dit in de praktijk nogal mee.²²⁹ De meeste gevallen waarin expliciet aan de proportionaliteitstoets wordt gerefereerd, hebben namelijk te maken met nadere bewijslevering.²³⁰

8.3 Nadere bewijslevering

Evenals in 2011, blijkt ook in 2012 dat vrijwel alle verzoeken worden afgewezen wanneer aanvullende bewijsvoering nodig is.²³¹ Slechts in één geval werd een nadere bewijsronde toegestaan.²³² Met name indien het deelgeschil gaat over de vaststelling van aansprakelijkheid of causaliteit, komt het nogal eens voor dat nadere bewijslevering nodig is. In dergelijke gevallen oordeelt de rechter dan ook vaak dat de zaak zich niet leent voor behandeling via de deelgeschilprocedure. In hoofdstuk 4 heb ik vermeld dat Akkermans en De Groot in 2010 verwachtten dat een causaliteitsvraag eerder af zou ketsen op de proportionaliteitstoets dan een aansprakelijkheidsvraag. Uit een aantal uitspraken blijkt dat de causaliteitsvraag inderdaad om redenen van efficiëntie niet als deelgeschil wordt behandeld. Hetzelfde geldt echter voor de

²²⁶ Zie in dit verband ook de inleiding van hoofdstuk 6.

²²⁷ Rb. Breda 11 juni 2012, *LJN* BW8563, r.o. 3.5 en Rb. Utrecht 8 augustus 2012 *LJN* BX5629, r.o. 4.2.

²²⁸ Rb. Amsterdam 10 aangebrachte deelgeschillen, Rb. Utrecht 19 aangebrachte deelgeschillen.

²²⁹ Akkermans & De Groot 2010, p. 31.

²³⁰ Zie hoofdstuk 7 voor de gevallen waarin de omvang van het deelgeschil een rol speelt.

²³¹ Bijvoorbeeld Rb. Almelo 18 juli 2012, *LJN* BX2338; Rb. Breda sector kanton 6 september 2012, *LJN* BX7896; Rb. 's-Gravenhage 25 oktober 2012, *LJN* BY2552 en Rb. Rotterdam 8 februari 2012, *LJN* BV3328. Zie voor 2011 de Groot & Van Oers 2012, p. 30.

²³² Rb. Arnhem sector kanton 30 mei 2012, *LJN* BW7289.

aansprakelijkheidsvraag. In totaal wordt 36 % van de causaliteitsvragen afgewezen voor verdere behandeling, met name vanuit efficiëntieoverwegingen.²³³ Voor de aansprakelijkheidskwesties in deelbeschikkingen ligt dit percentage lager, namelijk 20 %.²³⁴

Als onderbouwing van afwijzing op grond van de proportionaliteitstoets wordt veelal gezegd dat de beantwoording van het deelgeschil veel tijd in beslag zal nemen en kostbaar zal zijn.²³⁵ Soms wordt ook volstaan met de simpele constatering dat uitgebreide bewijslevering het bestek van de deelgeschilprocedure te buiten gaat.²³⁶ In een beschikking van de rechtbank Den Bosch waarin het gaat om aanvullende vragen aan een deskundige wordt dit aspect verder uitgewerkt. De rechter stelt hier namelijk dat niet in zijn algemeenheid kan worden gesteld dat het stellen van aanvullende vragen aan een deskundige buiten het bestek van de deelgeschilprocedure valt maar dat de omstandigheden van het geval doorslaggevend zijn.²³⁷ Volgens de rechtbank is onder meer van belang hoeveel en welke vragen er nog aan de deskundige gesteld zouden moeten worden alsmede de tijd en kosten die dit naar verwachting met zich zal brengen. In het onderhavige geval oordeelt de rechter overigens dat het geschil niet verder in de deelgeschilprocedure behandeld kan worden omdat een snelle beslissing i.c. niet haalbaar zou zijn.²³⁸ In een geval betreffende werkgeversaansprakelijkheid bij de rechtbank Arnhem, oordeelt de kantonrechter dat aanvullende bewijslevering nodig is maar dat deze niet zodanig complex is dat de deelgeschilprocedure zich in casu daarvoor niet leent. De rechtbank houdt de beslissing vervolgens aan in afwachting van nadere bewijslevering door mogelijk een getuigenverhoor.²³⁹ In een andere uitspraak van dezelfde rechtbank maar van een andere kantonrechter, waarin eveneens werkgeversaansprakelijkheid aan de orde is, wordt daarentegen geoordeeld dat de benodigde aanvullende bewijslevering te complex is voor behandeling in een deelgeschilprocedure.²⁴⁰ Bij vergelijking van de twee uitspraken ben ik van mening dat de rechter de proportionaliteitstoets in beide gevallen conform de bedoelingen van de wetgever heeft toegepast. Waar in de eerste uitspraak slechts bewijs moet worden geleverd over de aanwezigheid van een afdekplaat op de bouwplaats, gaat het in het tweede geval niet alleen om de deugdelijkheid van het voorhanden zijnde materiaal maar ook om de toedracht van het ongeval.

De uitspraken wijzen er op dat de rechter terughoudend is in het toelaten van aanvullende bewijslevering in een deelgeschilprocedure. Het toelaten ervan is eerder uitzondering dan regel en dit lijkt me ook conform de bedoelingen van de wetgever. Soms is het argument voor afwijzing het

²³³ Het gaat hierbij om 8 van de in totaal 22 causaliteitskwesties.

²³⁴ Het gaat hierbij om 7 van de in totaal 35 aansprakelijkheidsvragen.

²³⁵ Bijvoorbeeld Rb. Almelo 18 juli 2012, *LJN* BX2338, r.o. 4.11 en Rb. 's-Gravenhage 22 maart 2012, *LJN* BW0695, r.o. 4.3.

²³⁶ Bijvoorbeeld Rb. Arnhem sector kanton 14 december 2012, *LJN* BY7016, r.o. 4.8.

²³⁷ Zie in dit verband ook Rb. Utrecht 1 augustus 2012, *LJN* BX5635.

²³⁸ Rb. 's-Hertogenbosch 8 februari 2012, *LJN* BV3743, r.o. 4.15.

²³⁹ Rb. Arnhem sector kanton 30 mei 2012, *LJN* BW7289, r.o. 4.12.

²⁴⁰ Rb. Arnhem sector kanton 14 december 2012, *LJN* BY7016, r.o. 4.8.

in hoofdstuk 6 genoemde bestaan van een ander procesrechtelijk instrument, bijvoorbeeld het voorlopig deskundigenbericht van artikel 202 Rv of het getuigenverhoor van artikel 166 Rv. Maar regelmatig is ook de proportionaliteitstoets de reden voor afwijzing van het deelgeschilverzoek waarin aanvullend bewijs nodig blijkt. Hoewel de deelgeschilrechter terughoudend is in het toelaten van een nadere bewijsronde, staat het hem wel vrij dit te doen.²⁴¹ Regelmatig wordt door de wederpartij een beroep gedaan op de proportionaliteitstoets, zodat de rechter het geschil expliciet op dit punt toetst.²⁴² Bij de gepubliceerde beschikkingen van de rechtbank Den Haag komt de vraag naar proportionaliteit in praktisch alle uitspraken voor.

8.4 Geen deelgeschil, wel instructies van deelgeschilrechter

Van Klinken stelt dat zelfs als partijen aangeven dat een beslissing op het voorgelegde geschilpunt kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst, een dergelijk verzoek niet gehonoreerd kan worden als uitvoerige bewijsleveringen nodig zijn. Dit verdraagt zich immers niet met de aard van de deelgeschilprocedure. Dit betekent volgens haar echter wel een sterke beperking van het toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure. De geschillen in letselschadeprocedures zijn namelijk zo divers, talrijk en complex dat vrijwel nooit overeenstemming op alle punten bestaat en meestal getuigen en deskundigen moeten worden ingeschakeld.²⁴³ In de literatuur is gesteld dat het zonde van de tijd, geld en moeite is als de rechter op grond van de proportionaliteitstoets oordeelt dat er geen sprake is van een deelgeschil. Dit oordeel vindt immers pas plaats na een schriftelijke en veelal ook mondelinge behandeling.²⁴⁴ Als oplossing suggereren Oskam en Van Dijk verwijzing naar de bodemrechter of het geven van instructies door de rechter. De praktijk in 2012 wijst uit dat dit laatste inderdaad gebeurt. Zo laat de meervoudige handelskamer van de rechtbank Utrecht zien hoe pragmatisch kan worden omgegaan met de eis van proportionaliteit en partijen in het buitengerechtelijke traject toch verder kunnen worden geholpen door de deelgeschilrechter, ook al is geen sprake van een deelgeschil.²⁴⁵ In deze zaak oordeelde de rechtbank namelijk ten aanzien van de kosten inzake verplaatste schade dat deze in beginsel voor vergoeding in aanmerking komen. Om de omvang van de schadepost in casu vast te stellen was echter nadere bewijslevering nodig. De rechtbank overweegt dat hiervoor in de deelgeschilprocedure geen ruimte is. Desalniettemin geeft de rechtbank een aantal handreikingen waarmee partijen de omvang van de verplaatste schade in onderling overleg in het minnelijke traject kunnen vaststellen. Met deze aanpak geeft de rechtbank mijns inziens blijk van een invulling van de deelgeschilprocedure precies zoals de wetgever deze heeft beoogd; de proportionaliteitseis belemmert een inhoudelijke behandeling van de voorgelegde vraag via de deelgeschilprocedure maar desondanks slaagt de rechtbank erin

²⁴¹ Zie hiervoor Rb. Arnhem sector kanton 30 mei 2012, *LJN* BW7289, r.o. 5.1 t/m 5.6.

²⁴² Bijv. Rb. Utrecht 10 oktober 2012, *LJN* BY0944; Rb. 's-Gravenhage 17 augustus 2012, *LJN* BX7791; Rb. Breda 16 januari 2012, *LJN* BV1481.

²⁴³ Van Klinken 2011, p. 62.

²⁴⁴ Oskam & Van Dijk 2011, p. 19 en Van Klinken 2011, p. 66.

²⁴⁵ Rb. Utrecht 4 juli 2012, *LJN* BX5644, r.o. 4.7.

een beslissing te geven waarmee de kans dat partijen er samen in het minnelijke traject uitkomen aanzienlijk vergroot wordt. En dat is nu juist bij uitstek de bedoeling van de deelgeschilprocedure.

Een ander voorbeeld waarbij de rechter partijen inhoudelijk op weg helpt terwijl het geschil afgewezen wordt voor behandeling via de deelgeschilprocedure is een uitspraak van de rechtbank 's-Gravenhage.²⁴⁶ Omdat de toedracht in deze aansprakelijkheidskwestie niet vaststaat is nadere bewijslevering vereist, met als gevolg dat de investering in tijd, geld en moeite niet opweegt tegen het belang van de vordering en de bijdrage die een beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke regeling kan geven. Desalniettemin geeft de rechtbank een inhoudelijk oordeel over het geschil. Ze overweegt, zoals ze zelf stelt 'ten overvloede', dat ook als aangenomen wordt dat de gestelde toedracht van het ongeval juist is, de wederpartij, in casu de gemeente, niet aansprakelijk kan worden gehouden. Ook de rechtbank Dordrecht geeft instructies over het vervolgetraject inzake een causaliteitsvraag, die als onderdeel van een deelgeschil niet verder inhoudelijk wordt behandeld.²⁴⁷

8.5 Verschillen en overeenkomsten tussen de rechtbanken

Zoals hierboven vermeld hebben de rechtbanken Amsterdam en Utrecht in haar gepubliceerde beschikkingen geen verzoeken afgewezen op grond van de proportionaliteitstoets. In een aantal beschikkingen kwam de toets wel aan de orde als verweer van de wederpartij maar werd dit standpunt afgewezen.²⁴⁸ Zo oordeelde de rechtbank in een aansprakelijkheidskwestie dat, in tegenstelling tot het standpunt van de wederpartij, geen aanvullende getuigenverhoren dan wel nadere deskundigenrapportages nodig waren.²⁴⁹ Een soortgelijk oordeel wordt ook bij andere rechtbanken aangetroffen.²⁵⁰ Verder valt op bij vergelijking van de diverse rechtbanken dat de rechtbank Rotterdam bij de zes aan haar voorgelegde geschillen rond causaliteit niet eenmaal oordeelt dat de proportionaliteitstoets verdere behandeling tegenhoudt. Desalniettemin kan niet worden geconcludeerd dat bijvoorbeeld de rechtbank Amsterdam of Utrecht, dan wel de rechtbank Rotterdam de proportionaliteitstoets anders hanteert. Juist bij deze efficiëntieoverwegingen zijn de omstandigheden van het geval doorslaggevend en is de casuïstiek divers. De enige lijn die valt te ontdekken is dat de rechtbanken niet snel oordelen dat een geschil zich leent voor behandeling via de deelgeschilprocedure als nog aanvullende bewijsvoering is vereist, tenzij deze bewijsvoering eenvoudig en beperkt is. Dit laatste geval doet zich echter in de rechtspraak in 2012 slechts eenmaal voor.²⁵¹

²⁴⁶ Rb. 's-Gravenhage 25 oktober 2012, *LJN* BY2552, r.o. 4.6.

²⁴⁷ Rb. Dordrecht 15 februari 2012, *LJN* BV3577.

²⁴⁸ Rb. Amsterdam 26 januari 2012, *LJN* BV2693.

²⁴⁹ Rb. Amsterdam 29 november 2012, *LJN* BY7466.

²⁵⁰ Bijv. Rb. Breda 16 januari 2012, *LJN* BV1481.

²⁵¹ Rb. Arnhem 30 mei 2012 sector kanton, *LJN* BW7289. Zie in dit verband ook Rb. Utrecht 1 augustus 2012, *LJN* BX5635.

8.6 Samenvatting

De proportionaliteitstoets is de meest voorkomende afwijzingsgrond voor behandeling via de deelgeschilprocedure. In 2012 zijn vrijwel alle verzoeken waarvoor aanvullende bewijsvoering nodig werd geacht, niet verder als deelgeschil behandeld. Met name bij causaliteitskwesties en in iets mindere mate bij aansprakelijkheidsvraagstukken speelde de noodzaak tot aanvullende bewijsvoering en daarmee de proportionaliteitstoets een doorslaggevende rol. Daarbij wordt in de rechtspraak een verschil gemaakt tussen uitgebreide en eenvoudige bewijslevering. In vrijwel alle uitspraken ging het om uitgebreide bewijslevering, die de proportionaliteitstoets niet kon doorstaan. In één geval was het te leveren bewijs zo compact en eenvoudig dat de zaak in de deelgeschilprocedure werd aangehouden.²⁵² In een aantal gevallen wijst de rechter het verzoek uit efficiëntieoverwegingen af maar geeft hij desalniettemin instructies aan partijen om ze verder op weg te helpen in het minnelijke traject. Er zijn geen noemenswaardige verschillen tussen de rechtbanken die te herleiden zijn tot een andere interpretatie van de proportionaliteitstoets. Verschillen zijn vanuit de casuïstiek te verklaren. Wel is er een lijn te ontdekken in de afwijzingen op grond van de proportionaliteitstoets waar het gaat om aanvullende bewijsvoering. In deze gevallen oordelen de diverse rechtbanken, mijns inziens terecht, niet snel dat een verdere behandeling via de deelgeschilprocedure mogelijk is.

²⁵² Rb. Arnhem 30 mei 2012 sector kanton, *L/N* BW7289.

Hoofdstuk 9 Mogelijkheden voor een beleidsrichtlijn?

9.1 Inleiding

Nadat in de vorige drie hoofdstukken de verschillen en overeenkomsten tussen de rechtbanken in kaart zijn gebracht op het gebied van de rechterlijke beoordeling van wat een deelgeschil is, kom ik nu toe aan de slotvraag van het onderzoek: is er een lijn te ontdekken in de beoordelingen van het begrip 'deelgeschil' en is het mogelijk op grond hiervan een beleidsrichtlijn voor de rechtspraak op te stellen? Om deze laatste vraag te beantwoorden behandel ik eerst de meest opvallende overeenkomsten in de beoordeling van het begrip 'deelgeschil' in de rechtspraak in 2012. Hierbij sta ik stil bij de gevonden overeenkomsten op het gebied van achtereenvolgens, het toepassingsbereik, het deskundigenoordeel, de bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst en de proportionaliteitstoets. Vervolgens bespreek ik de mogelijke inhoud van een beleidsrichtlijn om te besluiten met de vraag naar de wenselijkheid van een dergelijke richtlijn.

9.2 Vaste lijn in de rechtspraak?

In 2011 werd in de literatuur aangegeven dat geen vaste lijn in de rechtspraak over het begrip 'deelgeschil' bestond en dat het enige tijd zou duren voor zich hierover een consistente lijn in de rechtspraak zou hebben ontwikkeld.²⁵³ Dit standpunt werd bevestigd door een beschikking van de rechtbank Middelburg van 13 juni 2012. Hierin werd namelijk gesteld dat op het moment van indienen van het verzoek²⁵⁴ op grond van de rechtspraak nog niet duidelijk was wanneer een deelgeschil kon worden ingesteld. Met dit argument verwierp de rechtbank het verweer van de wederpartij dat het desbetreffende deelgeschilverzoek volstrekt onnodig en onterecht was ingesteld.²⁵⁵

Oskam daarentegen constateert in 2012 dat er inmiddels voldoende aanknopingspunten zijn voor partijen om te kunnen bepalen of hun geschil zich leent voor de deelgeschilprocedure.²⁵⁶ Op grond van de geanalyseerde uitspraken in 2012 kan naar mijn mening eveneens worden gesteld dat er op een aantal terreinen inmiddels wel degelijk een lijn kan worden ontdekt in de wijze waarop het begrip 'deelgeschil' door de rechtspraak wordt beoordeeld. Zo is er een opvallende eensgezindheid tussen de arrondissementen waar het gaat om toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure, oftewel de onderwerpen die aan bod kunnen komen. Ook ten aanzien van de bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst en de proportionaliteitstoets volgen rechters, een enkele uitzondering daargelaten, dezelfde lijn waar het gaat om soortgelijke gevallen. Op grond van de geanalyseerde uitspraken kan overigens niet worden gesteld dat er een rechtbank is die consequent afwijkt in haar beoordeling van het begrip 'deelgeschil' van die van andere

²⁵³ Oskam & Van Dijk 2011, p. 18 en Van Klinken 2011, p.101.

²⁵⁴ Wanneer het verzoek precies is ingediend, blijkt niet uit de gepubliceerde beschikking.

²⁵⁵ Rb. Middelburg 13 juni 2012, *LJN* BY4585, r.o. 4.11.

²⁵⁶ Oskam 2012, p. 32.

rechtbanken. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het in het onderhavige onderzoek niet om grote aantallen uitspraken gaat en de casuïstiek bovendien divers is.

9.2.1 Toepassingsbereik

De rechtbanken hanteren een ruim toepassingsbereik van de deelgeschilprocedure ten aanzien van het onderwerp. Beschikkingen waarin de deelgeschilrechter heeft besloten dat de zaak zich leende voor behandeling via de deelgeschilprocedure gaan over onderwerpen als aansprakelijkheid en schulddeling²⁵⁷, causaal verband²⁵⁸, de vraag naar gebondenheid dan wel medewerking aan een deskundigenrapport²⁵⁹, schadeomvang en –uitgangspunten²⁶⁰ en buitengerechtelijke kosten.²⁶¹ Aansprakelijkheid is een onderwerp dat zich goed leent voor behandeling als deelgeschil. Rechters merken hierover op dat juist het feit dat partijen van mening verschillen over de aansprakelijkheid een forse drempel kan zijn voor het op gang komen van onderhandelingen. Ook het feit dat in aansprakelijkheidskwesties vaak nog geen onderhandelingen zijn geweest blijkt door de rechters niet als bezwaar te worden gezien voor behandeling als deelgeschil. Wel blijkt de proportionaliteitstoets in het geval van aansprakelijkheidsgeschillen vaak een belemmering te zijn voor verdere behandeling via de deelgeschilprocedure, omdat veelal nadere bewijslevering nodig wordt geacht.

9.2.2 Deskundigenoordeel

Ten aanzien van de benoeming van een deskundige en de medewerking aan een deskundigenonderzoek wordt een vaste lijn in de rechtspraak gezien. Zo zijn, op één uitzondering na,²⁶² de rechtbanken het erover eens dat de benoeming van een deskundige niet in de deelgeschilprocedure dient te geschieden, aangezien hiervoor een ander procesrechtelijk instrument beschikbaar is in de vorm van het voorlopig deskundigenbericht. Het lijkt dan ook waarschijnlijk dat het verzoek van een benoeming van een deskundige via de deelgeschilprocedure weinig kans van slagen heeft. Een verzoek om medewerking aan een deskundigenonderzoek daarentegen wordt wel als deelgeschil beschouwd.

9.2.3 Bijdrage vaststellingsovereenkomst

Voor beoordeling van de bijdrage van de gevraagde beslissing aan een vaststellingsovereenkomst kijken de rechters naar de onderhandelingsfase waarin partijen zich bevinden en de onderhandelingsbereidheid van partijen. Ook de vraag of het om het einde van het geschil gaat speelt in een enkel geval een rol. In 2011 heeft zich een lijn ingezet, waarbij geoordeeld wordt dat ook als er nog de nodige stappen moeten worden gezet of nog geen onderhandelingen zijn

²⁵⁷ Zie bijv. Rb. Breda 6 februari 2012, *LJN* BV5615.

²⁵⁸ Zie bijv. Rb. 's-Gravenhage 17 augustus 2012, *LJN* BX7791.

²⁵⁹ Zie bijv. Rb. Utrecht 3 oktober 2012, *LJN* BY1146.

²⁶⁰ Zie bijv. Rb. Utrecht 8 augustus 2012, *LJN* BX5629.

²⁶¹ Rb. Haarlem 14 maart 2012, *LJN* BW6462.

²⁶² Rb. Utrecht 23 mei 2012, *LJN* BY0650.

gevoerd, sprake kan zijn van een voldoende bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst. Deze lijn lijkt zich voort te zetten in 2012. Alleen de kantonrechter Groningen oordeelt anders.²⁶³

Hoewel onderhandelingsbereidheid bij partijen maakt dat rechters oordelen dat een geschil zich leent voor de deelgeschilprocedure, is er andersom (nog) geen overeenstemming tussen de rechters; het ontbreken van onderhandelingsbereidheid maakt voor de meeste rechtbanken niet automatisch dat geen sprake kan zijn van een deelgeschil. Dit lijkt mij ook wenselijk omdat de deelgeschilprocedure anders gemakkelijk geblokkeerd zou kunnen worden door een onwillige wederpartij. Hiermee wordt de procedure een stuk minder toegankelijk dan beoogd door de wetgever. De rechtbank Den Haag denkt hier echter anders over.²⁶⁴ Hoewel het op grond van rechtspraak en literatuur waarschijnlijk lijkt dat de algemene lijn wordt dat louter het ontbreken van onderhandelingsbereidheid niet betekent dat geen sprake kan zijn van een deelgeschil, is dit punt op dit moment helaas nog onvoldoende uitgekristalliseerd in de rechtspraak om hierover een uitspraak te doen.²⁶⁵

Hetzelfde geldt voor de vraag of er sprake is van een voldoende bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst indien het gaat om een geschil dat tevens het einde van het hele geschil betekent. Ook hierover lopen de meningen uiteen. Een aantal keren is in 2011 een deelgeschil afgewezen voor verdere behandeling omdat met de uitspraak een einde aan het gehele geschil komt, waardoor verder onderhandelen tussen partijen niet meer nodig is en de beslissing daarmee niet bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst.²⁶⁶ In de literatuur wordt hier anders over gedacht.²⁶⁷ De kantonrechter Utrecht onderschrijft deze opvatting in haar beschikking van 12 oktober 2012.²⁶⁸ Omdat het hier echter om slechts één uitspraak gaat durf ik niet te spreken van een nieuwe lijn in de rechtspraak.

De rechtbanken zijn het erover eens dat een deelgeschil niet het karakter van een bodemprocedure moet krijgen omdat er veel geschilpunten zijn die al dan niet met expertises verder moeten worden onderzocht. Waar echter precies de grens ligt is afhankelijk van de omstandigheden van het geval en derhalve moeilijk vast te stellen.

9.2.4 Proportionaliteitstoets: nadere bewijslevering

Het oordeel dat de bijdrage van een gevraagde beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke overeenkomst niet opweegt tegen de benodigde investering in tijd, kosten en moeite

²⁶³ Rb. Groningen sector kanton 21 september 2012, *L/N* BY3401.

²⁶⁴ Rb. 's-Gravenhage 11 februari 2011, *L/N* BP5391 en Rb. 's-Gravenhage 18 juli 2012, *L/N* BX7172.

²⁶⁵ Rb. Rotterdam 20 maart 2012, *L/N* BV9247; Rb. Zutphen 15 oktober 2012, *L/N* BY0801; De Groot & Van Oers 2012, p. 28 en Van Klinken 2011, p. 59, 60.

²⁶⁶ Rb. Arnhem 11 januari 2011, *L/N* BP5033; Rb. Rotterdam 23 maart 2011, *L/N* BP8824; Rb. Rotterdam 20 maart 2012, *L/N* BV9247.

²⁶⁷ De Groot & Van Oers 2012, p. 29; Oskam & Van Dijk 2011, p. 14; Van Klinken 2011, p. 55.

²⁶⁸ Rb. Utrecht sector kanton 12 oktober 2012, *L/N* BY0014.

omdat nadere bewijslevering noodzakelijk is, wordt teruggezien in vrijwel alle beschikkingen. Er is slechts één uitzondering die te maken heeft met de eenvoud en overzichtelijkheid van het bewijs in dit geval.²⁶⁹ Oskam merkt hierover op dat naarmate het te leveren bewijs overzichtelijker wordt, de investering in tijd, geld en moeite afneemt en daarmee het toelaten van bewijslevering in de deelgeschilprocedure meer opportuun lijkt.²⁷⁰ Als lijn in de rechtspraak in 2012 kan worden aangegeven dat de rechter, hoewel de aard van de deelgeschilprocedure niet in de weg staat aan het toelaten van bewijslevering, niet snel zal oordelen dat de deelgeschilprocedure zich leent voor gevallen waarin nadere bewijsvoering noodzakelijk wordt geacht.

9.3 Mogelijkheid van een beleidsrichtlijn?

Op grond van bovenvermelde overeenkomsten in de geanalyseerde uitspraken is het voor een aantal punten mogelijk een beleidsrichtlijn voor de rechtspraak op te stellen. Hierbij moet worden vooropgesteld dat in alle gevallen de omstandigheden van het geval bepalend zullen zijn en de rechterlijke vrijheid in de beoordeling van wat een deelgeschil is en wat niet voorop staat. Dit is immers ook door de wetgever zo bedoeld. Overigens wordt ook bij richtlijnen c.q. aanbevelingen van bijvoorbeeld het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton (LOVCK) opgemerkt dat deze niet bindend zijn maar wel bijdragen aan het bevorderen van de rechtseenheid en het voorkomen van onnodig forumshoppen.²⁷¹ Wellicht dekt in dit verband de term ‘oriëntatiepunten voor de rechtspraak’, zoals deze wordt gehanteerd in het strafrecht, de lading beter.²⁷²

Als aanvulling op de wettelijke omschrijvingen van de deelgeschilprocedure, kan een eventuele beleidsrichtlijn als volgt luiden:

In de volgende gevallen is een geschil in principe geschikt om te behandelen in een deelgeschilprocedure:

- Waar het gaat om onderwerpen als aansprakelijkheid en schulddeling, causaliteit, gebondenheid dan wel medewerking aan een deskundigenrapport, schadeomvang en – uitgangspunten, buitengerechtelijke kosten.
- Indien partijen aangeven bereid te zijn tot onderhandelen.

In de volgende gevallen is een geschil in beginsel niet geschikt om te behandelen in een deelgeschilprocedure:

- Indien nadere bewijslevering vereist is.
- Indien verzocht wordt een deskundige te benoemen.
- Indien in feite de gehele zaak aan de rechter wordt voorgelegd, waarmee het geschil het karakter van een bodemprocedure krijgt.

²⁶⁹ Rb. Arnhem sector kanton 30 mei 2012, *LJN* BW7289.

²⁷⁰ Oskam 2012, p. 29.

²⁷¹ Zie www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen

²⁷² Deze term is afgeleid van de oriëntatiepunten voor straftoemeting, zoals deze gehanteerd worden in het strafrecht, te vinden op www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen.

De volgende aspecten hoeven geen belemmering te zijn voor behandeling via de deelgeschilprocedure:

- Het enkele feit dat geen (noemenswaardige) onderhandelingen zijn gevoerd voor indiening van het verzoek
- Het enkele feit dat mogelijk nog meer deelgeschilprocedures nodig zijn of nog meer stappen moeten worden gezet
- Het enkele feit dat de deelgeschilbeslissing niet direct tot een vaststellingsovereenkomst leidt.

Nog niet voldoende uitgekristalliseerd in de rechtspraak zijn de consequenties van het ontbreken van onderhandelingsbereidheid bij partijen en de betekenis van het feit dat de deelgeschilbeslissing tevens het einde van het geschil betekent.

9.4 Wenselijkheid van een beleidsrichtlijn?

De vraag naar de mogelijkheid van een beleidsrichtlijn is iets anders dan de vraag naar de wenselijkheid ervan. Het antwoord hierop moet uiteindelijk uit de rechterlijke macht komen. Wel zijn in dit verband in de literatuur opmerkingen gemaakt. Zo hield Akkermans reeds in 2010 een pleidooi om te komen tot afstemming tussen de rechtbanken over de uitgangspunten van een verwachte top 10 van deelgeschilonderwerpen. Hij merkte daarbij tevens op dat hij zich bewust was van het feit dat dit soort zaken ‘principeel gevoelig’ en ‘praktisch ingewikkeld’ zijn.²⁷³ Ook in 2011 pleitten Van en Akkermans voor invoering van een landelijke leidraad, vergelijkbaar met die van de rechtbank Utrecht.²⁷⁴ Deze rechtbank hanteerde namelijk al beleidsrichtlijnen omtrent een aantal aspecten van de deelgeschilprocedure inzake bijvoorbeeld doorlooptijden. Criteria betreffende geschiktheid voor de deelgeschilprocedure maakten geen onderdeel uit van de desbetreffende richtlijn. De beleidsrichtlijn is momenteel niet beschikbaar. Met de herziening van de gerechtelijke kaart is gebleken dat binnen de rechtbank Midden-Nederland (Lelystad en Utrecht) op onderdelen verschillend beleid werd gehanteerd. Daarom is momenteel een nieuwe beleidsrichtlijn in de maak.²⁷⁵ Naast de opvattingen van deze auteurs lijkt ook het feit dat de rechter, evenals in 2011, in 2012 in een aanzienlijk aantal gevallen oordeelt dat een geschil niet geschikt is voor behandeling in de deelgeschilprocedure, te wijzen op een behoefte aan meer duidelijkheid over de invulling van het begrip ‘deelgeschil’. Blijkbaar is voor partijen nog steeds niet duidelijk wat de reikwijdte van de deelgeschilprocedure is.

9.5 Samenvatting

Hoewel de deelgeschilprocedure nog maar relatief korte tijd in werking is, is het mogelijk een lijn te ontwaren in de rechtspraak op het punt van geschiktheid van een zaak voor behandeling in de

²⁷³ Akkermans 2010, p. 179.

²⁷⁴ Van & Akkermans 2011, p. 88.

²⁷⁵ Deze informatie heb ik verkregen na contact met de rechtbank Midden Nederland. Zodra de nieuwe richtlijn gereed is, wordt deze gepubliceerd op rechtspraak.nl.

deelgeschilprocedure. Zowel in de rechterlijke beoordeling van het toepassingsbereik van de deelgeschilregeling als van een bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst en de proportionaliteitstoets worden overeenkomsten met een consistent karakter gevonden. Op grond hiervan is het mogelijk een beleidsrichtlijn op te stellen, waarbij de omstandigheden van het geval en de rechterlijke vrijheid voorop blijven staan. Of een dergelijke beleidsrichtlijn ook wenselijk is, is uiteindelijk een vraag voor de rechterlijke macht. Wel moet hierbij op grond van het grote aantal afwijzingen van behandeling van verzoeken in 2012 aangetekend worden dat voor partijen blijkbaar nog steeds niet duidelijk is wat de reikwijdte van de deelgeschilprocedure is.

Conclusie

Wat voorafging

In het voorgaande heb ik allereerst het theoretisch kader van de Wet deelgeschillen geschetst. Hieruit kwam onder meer naar voren dat de wet een zeer ruime omschrijving van het begrip 'deelgeschil' geeft, waarvan de invulling grotendeels aan de rechter wordt overgelaten.²⁷⁶ De rechter heeft daarbij een ruime beoordelingsvrijheid. In het tweede gedeelte van deze scriptie heb ik onderzocht hoe de rechter deze beoordelingsvrijheid in 2012 heeft ingevuld. Heeft hij bij zijn beoordeling of een geschil geschikt is om behandeld te worden via de deelgeschilprocedure de doelstellingen van de wetgever goed voor ogen gehouden? Deze doelstellingen zijn enerzijds een ruim toepassingsbereik van de wet, anderzijds het bieden van een eenvoudige en snelle procedure om het letselschadetraject te bespoedigen en te vereenvoudigen. Ik ben van mening dat de rechters hierin, een enkele uitzondering daargelaten, goed geslaagd zijn. Enerzijds wordt een ruim toepassingsbereik van de wet toegepast. Dit wordt bijvoorbeeld duidelijk door de onderwerpen die toegelaten worden tot de deelgeschilprocedure; zo zijn, de op zich veelomvattende onderwerpen zoals aansprakelijkheid en causaliteit veel aan de orde geweest in deelgeschillen. Zij werden alle toegelaten tot de deelgeschilprocedure. Bovendien neemt de rechter vrij snel aan dat zijn beslissing een bijdrage kan leveren aan een vaststellingsovereenkomst; de minnelijke overeenkomst hoeft niet direct uit de beslissing voort te vloeien, genoeg is dat partijen weer met elkaar in onderhandeling treden. Anderzijds houdt de rechter in zijn beoordeling duidelijk voor ogen dat de deelgeschilprocedure een snelle en eenvoudige rechtsgang is, die zich niet leent voor ingewikkelde en langdurige geschillen. Zo worden zaken die complexe aanvullende bewijsvoering vergen, niet toegelaten voor behandeling in de bodemprocedure. Tevens bewaakt de rechter oneigenlijk gebruik van de deelgeschilprocedure, door bijvoorbeeld een deelgeschilprocedure te weigeren als het verzoek louter de benoeming van een deskundige betreft. Hiervoor bestaat immers een ander processueel middel, het voorlopig deskundigenbericht van artikel 202 Rv, met een andere kostenregeling.

Lijn in de rechtspraak

Op grond van de gevonden overeenkomsten en verschillen in de gepubliceerde beschikkingen kan geconcludeerd worden dat er een lijn is in de rechterlijke beoordelingen van wat een deelgeschil is en wat niet. Blijkbaar is deze lijn echter niet bekend bij partijen, want een relatief groot percentage van de aangebrachte verzoeken in 2012 is afgewezen voor verdere behandeling in de deelgeschilprocedure. Deze afwijzingen hadden te maken met het onderwerp, de (onvoldoende) bijdrage aan een vaststellingsovereenkomst en de proportionaliteitstoets. Een andere reden voor het grote aantal afwijzingen kan zijn dat de advocatuur de grenzen van de deelgeschilprocedure heeft opgezocht. Dit is, zeker gezien het lage procesrisico voor het slachtoffer, niet onwaarschijnlijk. Daarbij moet worden aangetekend dat alle procedures zijn aangebracht door (de

²⁷⁶ Artikel 1019w jo. 1019z Rv.

belangenbehartiger van) het slachtoffer, aansprakelijk gestelde partijen hebben in 2012 geen gebruik van de deelgeschilprocedure gemaakt.

Oriëntatiepunten van de rechtspraak

Een heikel punt in de deelgeschilprocedure is mijns inziens de belasting van de rechterlijke organisatie; zal het aantal (veelal ingewikkelde) bodemprocedures in letselschadezaken inderdaad afnemen als gevolg van de deelgeschilprocedure? En betekent dit dat de belasting van het rechterlijk apparaat wat letselschadeafwikkelingstrajecten in totaal afneemt of wordt de deelgeschilprocedure zoveel ingezet dat hiervan geen sprake is? Deze vragen vallen buiten het bestek van dit onderzoek en worden hopelijk bij de afgesproken evaluatie van de Wet deelgeschillen in 2014 beantwoord.²⁷⁷ Op grond van de nu bekende gegevens kan echter wel worden gesteld dat relatief veel deelgeschillen zijn afgewezen met als reden dat ze niet geschikt werden bevonden voor behandeling in de deelgeschilprocedure. Nu hierover blijkbaar onduidelijkheid heerst bij partijen, terwijl de rechtspraak wel duidelijke aanknopingspunten en handvatten biedt, ben ik van mening dat een beleidsrichtlijn goed van pas zou kunnen komen. Deze richtlijn is niet alleen bedoeld voor de rechtspraak, maar is er primair op gericht dat partijen meer inzicht krijgen of hun geschil geschikt is voor de deelgeschilprocedure of niet. Dit betekent immers dat minder vaak ten onrechte een beroep op de rechterlijke macht wordt gedaan. Zoals ik in het voorgaande heb geopperd zou in plaats van een beleidsrichtlijn ook gesproken kunnen worden over 'oriëntatiepunten voor de rechtspraak'. Wellicht is een nog betere omschrijving 'oriëntatiepunten van de rechtspraak', want dat zijn het. Door deze oriëntatiepunten transparant te maken, zijn ze kenbaar voor partijen. Dit brengt tevens met zich mee dat de rechterlijke macht strenger kan omgaan met het kostenaspect van de deelgeschilprocedure en daarmee een onnodig beroep op de rechter wellicht kan voorkomen. Nu immers handvatten worden gegeven voor geschiktheid van een verzoek voor de deelgeschilprocedure, kan eerder worden vastgesteld dat een verzoek ten onrechte als deelgeschil wordt aangebracht. Uiteraard dient de rechter hier voorzichtig mee om te gaan om de toegang tot de rechter niet onnodig te beperken, maar een iets kritischer houding ten opzichte van het kostenaspect van de deelgeschilprocedure is naar mijn mening op zijn plaats.

Suggesties voor aanvullingen

Helaas is nog niet voldoende uitgekristalliseerd in de rechtspraak wat de consequenties zijn van het ontbreken van onderhandelingsbereidheid bij partijen en de betekenis van het feit dat met de deelgeschilbeslissing een einde kan komen aan het gehele geschil. Ik schrijf hier helaas omdat ik denk dat de rechtspraak en partijen gebaat zijn bij duidelijkheid op deze punten. Wat het ontbreken van onderhandelingsbereidheid betreft komt enerzijds in de uitspraken naar voren dat de deelgeschilprocedure niet bedoeld is om de wederpartij aan de onderhandelingstafel te dwingen. Anderzijds is van belang dat het ontbreken van onderhandelingsbereidheid bij de

²⁷⁷ *Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, p. 26.*

wederpartij op zich ook geen reden mag zijn voor afwijzing van het verzoek voor behandeling als deelgeschil omdat een uitspraak niet tot onderhandelingen en daarmee tot een vaststellingsovereenkomst zou kunnen leiden. Dit laatste zou het wel erg gemakkelijk maken voor de wederpartij om de deelgeschilprocedure te blokkeren en het brede toepassingsbereik en de toegang tot de rechter frustreren. Ook als een verzoek zou worden afgewezen omdat hiermee een einde aan het gehele geschil komt, wordt de deelgeschilprocedure mijns inziens onnodig belemmerd en de doelstelling van vereenvoudiging en versnelling van het letselschadetraject gefrustreerd. Immers, als geen overeenstemming wordt bereikt kan het zijn dat alsnog een bodemprocedure wordt aangespannen, waarbij wellicht ook weer geschilpunten waar eerder reeds overeenstemming was bereikt onder de loep worden genomen. Dit leidt tot vertraging van de schadeafwikkeling en verharding van de standpunten van partijen. Bovendien staat van tevoren niet vast of de beslissing daadwerkelijk tot het einde van het totale geschil zal leiden.

Meer duidelijkheid

Al met al ben ik van mening dat de rechtspraak het begrip 'deelgeschil' conform de bedoelingen van de wetgever invult en daarbij oog heeft voor enerzijds het ruime toepassingsbereik van de procedure en anderzijds de efficiëntie van de regeling goed bewaakt. Hiermee wordt de toegankelijkheid tot een onafhankelijke rechter gewaarborgd. Aan de andere kant worden nog steeds veel verzoeken afgewezen voor behandeling via de deelgeschilprocedure hetgeen een verspilling is van de tijd en moeite van alle betrokkenen. Ik denk dan ook dat de rechtspraak en partijen er zeker bij gebaat zouden zijn als er meer duidelijkheid komt over de al dan niet geschiktheid van een verzoek voor behandeling via de deelgeschilprocedure. Deze duidelijkheid ligt mijns inziens voor het oprapen nu er in de rechtspraak inmiddels voldoende aanknopingspunten zijn voor de afbakening van het begrip 'deelgeschil'. Door deze aanknopingspunten, zoals genoemd in hoofdstuk 9, te publiceren worden ze kenbaar voor partijen en wordt minder vaak ten onrechte een verzoek op de deelgeschilprocedure gedaan. Ook een kritischer houding van de rechter ten aanzien van de kostenregeling van de deelgeschilprocedure kan hieraan bijdragen.

De rechtspraak zit grotendeels op één lijn op het punt van geschiktheid van een zaak voor de deelgeschilprocedure. Door deze lijn duidelijk te maken voor partijen kan wellicht worden toegewerkt naar een situatie waarin partijen van tevoren beter kunnen bepalen of hun geschil zich leent voor de deelgeschilprocedure. Uiteraard zijn in het recht de omstandigheden van het geval altijd doorslaggevend en zal dus van tevoren nooit helemaal vaststaan of het om een deelgeschil gaat of niet, maar wat meer duidelijkheid op dit punt kan zeker geen kwaad om onnodige belasting van de rechterlijke organisatie en partijen te voorkomen. Ik hoop met deze scriptie hieraan een steentje te hebben bijgedragen.

LITERATUURLIJST

Akkermans 2010

A.J. Akkermans, 'De normstellende betekenis van de deelgeschilrechter: rechtsvorming als remedie tegen overbelasting van de rechtspraak', *Verkeersrecht* 2010-6, p. 177-179.

Akkermans & de Groot 2010

A.J. Akkermans, G. de Groot, 'De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: nieuwe verantwoordelijkheden voor de rechter én voor partijen', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* 2010-2, p. 29-36.

Asser, Groen & Vranken 2003

W.D.H. Asser, H.A. Groen, J.B.M. Vranken, m.m.v. I.N. Tzankova. *Een nieuwe balans*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2003.

Asser, Groen & Vranken 2006

W.D.H. Asser, H.A. Groen, J.B.M. Vranken, m.m.v. I.N. Tzankova. *Uitgebalanceerd*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2006.

Barendrecht e.a. 2004

J.M. Barendrecht e.a., *Schadeclaims: kan het goedkoper en minder belastend?* 2004, <www.arno.uvt.nl/show.cgi?fid=29652>.

Colsen 2011

S. Colsen, 'Begroting van de kosten van de deelgeschilprocedure', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* 2011-4, p. 112 – 117.

Van Dijk 2008

Chr. H. van Dijk, 'Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade', *Personenschade Instituut voor Verzekeraars - Bulletin* 2008-8, p. 1- 4.

Van Dijk 2010

Chr. H. van Dijk, 'De deelgeschillenregeling: nieuwe ronde, nieuwe kansen', *Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht* 2010-7, p. 247-257.

Van Dijk & Oskam 2010

Chr. H. van Dijk & P. Oskam, 'De Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade', *Personenschade Instituut voor Verzekeraars - Bulletin* 2010-4, blz. 6-11.

De Groot 2005

G. de Groot, 'Naar een buitengerechtelijk beroep op de rechter in deelgeschillen? Een potentieel middel tot verbetering van de afdoening van letselschadezaken', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* 2005-4, p. 122-127.

De Groot 2010

G. de Groot, 'Achtergrond, beweegredenen en enkele hoofdlijnen van de deelgeschilregeling', *Verkeersrecht* 2010-6, p. 162-164.

De Groot 2011

G. de Groot, 'De deelgeschilprocedure in de rechtspraak: goede start, spannende vlucht, behouden landing', *Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging* 2011-2, blz. 41-49.

De Groot 2010

S.J. de Groot, 'De nieuwe deelgeschilprocedure: de eerste oogst', *Letsel & Schade* 2010-4, p. 13 – 18.

De Groot & Van Oers 2012

S.J. de Groot & J.E. van Oers, 'De toegang tot de deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: de rol van de rechter zoals door de wetgever beoogd?', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* 2012-1, p. 25-32.

Jongbloed, Ernes e.a. 2007

A.W. Jongbloed, A.L.H. Ernes e.a., *Herbalans. Beschouwingen naar aanleiding van het rapport uitgebalanceerd*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2007.

Kamminga & Van Zeeland 2006

Y.P. Kamminga & C.M.C. van Zeeland, 'Eerste stappen naar een systeem van geschiloplossing voor de letselschaderegeling.' *Tijdschrift voor Mediation* 2006-1, p. 9-13.

Klaassen 2010

C.J.M. Klaassen, 'letsel- en overlijdensschade: een nieuwe loot aan de processuele stam', *Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging* 2010-2, p. 37-46.

Klein Gunnewiek & Van Beurden 2012

P.J. klein Gunnewiek & M.S.E. van Beurden, 'Niet eens met de beschikking in een deelgeschilprocedure: wat te doen?' *Personenschade Instituut voor Verzekeraars - Bulletin* 2012-2, p. 14-16.

Klein Gunnewiek 2012

P.J. klein Gunnewiek, 'De deelgeschilprocedure: een korte introductie voor de arbeidsrechtjurist', *ArbeidsRecht* 2012-10, p. 11-14.

Van Klinken 2011

A.R. van Klinken, *De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: ervaringen uit de rechtspraktijk*, Tilburg: Celsus juridische uitgeverij 2011

Van Klinken 2011

A.R. van Klinken, 'De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: de rechtspraktijk getoetst', *Letsel & Schade* 2011-4, p. 5-15.

Kolder 2008

A. Kolder, 'Het wetsvoorstel Deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade. Een verkenning.', *Maandblad voor Vermogensrecht* 2008-11, p. 254-259.

Oskam & Van Dijk 2011

P. Oskam & Chr. H. van Dijk, 'Deelgeschilprocedure: de eerste zes maanden in de praktijk', *Personenschade Instituut voor Verzekeraars - Bulletin* 2011-1, p. 17-21.

Oskam & Van Dijk 2011

P. Oskam & Chr. H. van Dijk, 'Deelgeschilprocedure: een jaar in de praktijk – Nog meer beschikkingen onder de loep...', *Personenschade Instituut voor Verzekeraars - Bulletin* 2011-5, p. 1-11.

Oskam 2012

P. Oskam, 'De deelgeschillenrechter anderhalf jaar in actie (III)', *Personenschade Instituut voor Verzekeraars - Bulletin* 2012-1, p. 28-33.

Oskam 2012

P. Oskam, 'De deelgeschillenrechter twee jaar in actie (IV)', *Personenschade Instituut voor Verzekeraars - Bulletin* 2012-6, p. 12-17.

Van Mierlo, Van Nispen & Polak (red) 2012

A.I.M. van Mierlo, C.J.J.C. van Nispen & M.V. Polak (red), *Tekst & Commentaar Burgerlijke Rechtsvordering*, Deventer: Kluwer 2012.

De Ridder 2012

M.J.J. de Ridder, 'De deelgeschilprocedure in de praktijk', *Tijdschrift voor Gezondheidsrecht* 2012 - 1, p. 4-16.

Sap 2008

J. Sap, 'Procederend onderhandelen: de deelgeschilprocedure bij letsel- en overlijdensschade', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* 2008-4, p.101-108.

Steenberghe 2006

H.M.M. Steenberghe, 'Vroegtijdige rechterlijke interventie? Een kwestie van afspreken en doen!', *Tijdschrift voor Mediation* 2006-1, p. 18-22.

Stichting De Ombudsman 2003

Stichting De Ombudsman, *Letselschaderegeling. Onderhandelen met het mes op tafel of een zoektocht naar de redelijkheid*, Hilversum: Drukkerij de Toekomst 2003.

Stichting De Ombudsman 2011

Stichting De Ombudsman, *De Gedragscode Behandeling Letselschade: een goed bewaard geheim*, onder andere gepubliceerd op <www.deombudsman.nl>: 7 maart 2011.

Tzankova & Weterings 2003

I.N. Tzankova & W.C.T. Weterings, *Preprocessuele afwikkeling van personenschadeclaims: Een rechtsvergelijkende studie naar de mogelijkheden tot structurering van het proces van buitengerechtelijke afwikkeling van personenschadeclaims in Nederland aan de hand van procedurele normen en andere instrumenten*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2003.

Tzankova 2007

I.N. Tzankova, 'De deelgeschilregeling: een regeling voor een deelterrein', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* 2007-2, p. 54-56.

Van & Akkermans 2011

A.J. Van & A.J. Akkermans, 'Effect deelgeschilprocedure veel groter dan zichtbaar aan alleen het aantal uitspraken', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* 2011-3, p. 82-86.

Van Wassenauer 2009

G.M. van Wassenauer, 'Het wetsvoorstel deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, een reactie vanuit de praktijk', *Verkeersrecht* 2009-1, p. 1-4.

Van Weering 2007

C.J. van Weering, 'Deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade; noodzaak of overbodige luxe?', *Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht* 2007-6, p. 228-232.

Wesselink 2010

M. Wesselink, 'Deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Gewenst maar zal het werken?', *Nederlands Juristenblad* 2010-25, p. 1584-1588.

Weterings 2004

W.C.T. Weterings, *Efficiëntere en effectievere afwikkeling van letselschadeclaims* (diss. Tilburg KUB), Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2004.

Geraadpleegde websites

www.arno.uvt.nl
www.europanu.nl
www.justice.gov.uk/civil/procrules_fin > 'Rules & Practice Directions part 8b en part 36 A'
www.letselschademagazine.nl/wet-deelgeschillen
www.deletselschaderaad.nl
www.deombudsman.nl
www.internetconsultatie.nl/massaschade
mronline.nl/images/stories/files/PDF_1_manifest_raadsheren.pdf
www.nvvr.org
www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen
www.stichtingpiv.nl
www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1292978
www.verzekeraars.nl

Kamerstukken

Kamerstukken II 2006/07, 30 951, nr. 1
Kamerstukken II 2007/08, 31 518 nr. 2
Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3
Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 5
Kamerstukken II 2008/09, 31 518, nr. 8
Kamerstukken II 2008/09, 31 518, nr. 13
Kamerstukken II 2008/09, 31 518, nr. 14
Kamerstukken I 2008/09, 31 518, A
Kamerstukken I 2009/10, 31 518, C
Kamerstukken I 2009/10, 31 518, nr. 13
Kamerstukken II 2010/11, 32555, nr. 95.

JURISPRUDENTIELIJST

EHRM

EHRM 8 juni 2006, EHRC 2006, 100, paragraaf 138 (Sürmeli/Duitsland).

Hoge Raad

HR 22 november 1996, NJ 1997, 204.

HR 27 juni 1997, NJ 1997, 651.

HR 27 juni 1997, NJ 1998, 328.

HR 29 november 2002, RvdW 2002, 189.

HR 9 september 2005, NJ 2006, 93.

HR 15 september 2006, NJ 2007, 538.

HR 23 november 2007, RvdW 2007, 996.

HR 25 april 2008, NJ 2008, 553.

Gerechtshoven

Arnhem

Gerechtshof Arnhem 13 december 2011, *LJN* BU8395.

's-Hertogenbosch

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 10 mei 2012, *LJN* BW5744.

's-Gravenhage

Gerechtshof 's-Gravenhage 17 april 2012, *LJN* BW4607.

Gerechtshof 's-Gravenhage 5 juni 2012, *LJN* BW8517.

Rechtbanken

Alkmaar

Rb. Alkmaar 29 maart 2012, *LJN* BW0460.

Almelo

Rb. Almelo 18 juli 2012, *LJN* BX2338.

Amsterdam

Rb. Amsterdam 23 december 2010, *LJN* BP1581.
Rb. Amsterdam 26 januari 2012, *LJN* BV2693.
Rb. Amsterdam 26 januari 2012, *LJN* BV8485.
Rb. Amsterdam 8 maart 2012, *LJN* BV8487.
Rb. Amsterdam sector kanton 30 maart 2012, *LJN* BW3642.
Rb. Amsterdam sector kanton 27 april 2012, *LJN* BW5485.
Rb. Amsterdam 26 juli 2012, *LJN* BX4272.
Rb. Amsterdam 26 juli 2012, *LJN* BX4320.
Rb. Amsterdam 25 oktober 2012, *LJN* BY3931.
Rb. Amsterdam 29 november 2012, *LJN* BY7235.
Rb. Amsterdam 29 november 2012, *LJN* BY7466.

Arnhem

Rb. Arnhem 11 januari 2011, *LJN* BP5033.
Rb. Arnhem sector kanton 8 juni 2011, *LJN* BQ9096.
Rb. Arnhem sector kanton 30 mei 2012, *LJN* BW7289.
Rb. Arnhem sector kanton 14 december 2012, *LJN* BY7016.

Assen

Rb. Assen 12 juni 2012, *LJN* BW9053.

Breda

Rb. Breda 2 mei 2011, *LJN* BQ3226.
Rb. Breda 11 juli 2011, *LJN* BR1988.
Rb. Breda 16 januari 2012, *LJN* BV1481.
Rb. Breda 6 februari 2012, *LJN* BV5615.
Rb. Breda 16 april 2012, *LJN* BW4353.
Rb. Breda 11 juni 2012, *LJN* BW8563.
Rb. Breda 6 augustus 2012, *LJN* BX3739.
Rb. Breda sector kanton 6 september 2012, *LJN* BX7896.

Dordrecht

Rb. Dordrecht 11 januari 2012, *LJN* BV0837.
Rb. Dordrecht 15 februari 2012, *LJN* BV3577.
Rb. Dordrecht 27 juni 2012, *LJN* BX0795.

's-Gravenhage

Rb. 's-Gravenhage 11 februari 2011, *LJN* BP5391.
Rb. 's-Gravenhage 4 mei 2011, *LJN* BQ6068.

Rb. 's-Gravenhage 20 januari 2012, *LJN* BV6894.
Rb. 's-Gravenhage 24 januari 2012, *LJN* BV6900.
Rb. 's-Gravenhage 8 maart 2012, *LJN* BV8828.
Rb. 's-Gravenhage 8 maart 2012, *LJN* BW0709.
Rb. 's-Gravenhage 12 maart 2012, *LJN* BW2521.
Rb. 's-Gravenhage 22 maart 2012, *LJN* BW0695.
Rb. 's-Gravenhage sector kanton 6 april 2012, *LJN* BW3175.
Rb. 's-Gravenhage 14 mei 2012, *LJN* BW6816.
Rb. 's-Gravenhage 16 mei 2012, *LJN* BW7278.
Rb. 's-Gravenhage 27 juni 2012, *LJN* BX2018.
Rb. 's-Gravenhage 6 juli 2012, *LJN* BX2021.
Rb. 's-Gravenhage sector kanton 12 juli 2012, *LJN* BX6775.
Rb. 's-Gravenhage 18 juli 2012, *LJN* BX7172.
Rb. 's-Gravenhage 16 augustus 2012, *LJN* BY1650.
Rb. 's-Gravenhage 17 augustus 2012, *LJN* BX7791.
Rb. 's-Gravenhage 17 augustus 2012, *LJN* BX8037.
Rb. 's-Gravenhage 25 oktober 2012, *LJN* BY2552.
Rb. 's-Gravenhage 25 oktober 2012, *LJN* BY3377.
Rb. 's-Gravenhage sector kanton 30 oktober 2012, *LJN* BY2558.
Rb. 's-Gravenhage 30 november 2012, *LJN* BZ2041.
Rb. 's-Gravenhage sector kanton 12 december 2012, *LJN* BY7058.
Rb. 's-Gravenhage sector kanton 12 december 2012, *LJN* BY7085.
Rb. 's-Gravenhage 19 december 2012, *LJN* BZ2046.

Groningen

Rb. Groningen sector kanton 21 september 2012, *LJN* BY3401.
Rb. Groningen sector kanton 11 oktober 2012, *LJN* BY4099.

Haarlem

Rb. Haarlem 14 maart 2012, *LJN* BW6462.

's-Hertogenbosch

Rb. 's-Hertogenbosch 8 februari 2012, *LJN* BV3743.
Rb. 's-Hertogenbosch 8 mei 2012, *LJN* BW5476.
Rb. 's-Hertogenbosch 24 mei 2012, *LJN* BW6836.
Rb. 's-Hertogenbosch 29 mei 2012, *LJN* BX2727.
Rb. 's-Hertogenbosch 11 juli 2012, *LJN* BX7216.
Rb. 's-Hertogenbosch 19 juli 2012, *LJN* BX3377.
Rb. 's-Hertogenbosch 25 juli 2012, *LJN* BX3734.
Rb. 's-Hertogenbosch sector kanton 17 oktober 2012, *LJN* BY1145.

Maastricht

Rb. Maastricht sector kanton 12 januari 2011, *LJN* BP2143.

Rb. Maastricht 24 mei 2011, *LJN* BQ5739.

Middelburg

Rb. Middelburg 11 januari 2012, *LJN* BW6490.

Rb. Middelburg 13 juni 2012, *LJN* BY4585.

Rotterdam

Rb. Rotterdam 23 maart 2011, *LJN* BP8824.

Rb. Rotterdam 6 april 2011, *LJN* BQ0244.

Rb. Rotterdam 13 april 2011, *LJN* BQ1123.

Rb. Rotterdam 1 juni 2011, *LJN* BQ6735.

Rb. Rotterdam sector kanton 11 januari 2012, *LJN* BV0631.

Rb. Rotterdam 1 februari 2012, *LJN* BV2395.

Rb. Rotterdam 1 februari 2012, *LJN* BV2505.

Rb. Rotterdam 1 februari 2012, *LJN* BV2500.

Rb. Rotterdam 7 februari 2012, *LJN* BV3066.

Rb. Rotterdam 8 februari 2012, *LJN* BV3328.

Rb. Rotterdam 22 februari 2012, *LJN* BV6621.

Rb. Rotterdam 20 maart 2012, *LJN* BV9247.

Rb. Rotterdam 13 juni 2012, *LJN* BW9061.

Rb. Rotterdam 20 juni 2012, *LJN* BW8748.

Rb. Rotterdam 4 juli 2012, *LJN* BX0122.

Rb. Rotterdam 10 oktober 2012, *LJN* BX9800.

Rb. Rotterdam 7 november 2012, *LJN* BY2564.

Rb. Rotterdam 12 december 2012, *LJN* BY6446.

Utrecht

Rb. Utrecht 29 februari 2012, *LJN* BV7503.

Rb. Utrecht 21 maart 2012, *LJN* BY0648.

Rb. Utrecht 28 maart 2012, *LJN* BX5660.

Rb. Utrecht 23 mei 2012, *LJN* BY0650.

Rb. Utrecht 27 juni 2012, *LJN* BX5657.

Rb. Utrecht 4 juli 2012, *LJN* BX5644.

Rb. Utrecht 1 augustus 2012, *LJN* BX5635.

Rb. Utrecht 8 augustus 2012, *LJN* BX5629.

Rb. Utrecht 22 augustus 2012, *LJN* BX6456.

Rb. Utrecht sector kanton 23 augustus 2012, *LJN* BY1855.

Rb. Utrecht 5 september 2012, *LJN* BX7653.

Rb. Utrecht 19 september 2012, *LJN* BX7945.

Rb. Utrecht 3 oktober 2012, *L/N* BY1146.
Rb. Utrecht 10 oktober 2012, *L/N* BY0944.
Rb. Utrecht sector kanton 12 oktober 2012, *L/N* BY0014.
Rb. Utrecht 17 oktober 2012, *L/N* BY1151.
Rb. Utrecht 17 oktober 2012, *L/N* BY2872.
Rb. Utrecht 14 december 2012, *L/N* BZ1412.
Rb. Utrecht 19 december 2012, *L/N* BY7764.

Zutphen

Rb. Zutphen 15 oktober 2012, *L/N* BY0801.
Rb. Zutphen 25 oktober 2012, *L/N* BY1386.

BIJLAGE I

Aantallen deelgeschiluitspraken in 2012 per arrondissement

Arrondissement	Aantal gepubliceerde deelgeschillen	Aantal via deelgeschilprocedure afgehandelde verzoeken	Aantal afgewezen deelgeschillen op grond van formele criteria
Alkmaar	1 (1,1 %) ²⁷⁸	0	1 (100 %) ²⁷⁹
Almelo	1 (1,1 %)	0	1 (100 %)
Amsterdam	10 (10,7 %)	8 (80 %)	2 (20 %)
Arnhem	2 (2,2 %)	1 (50 %)	1 (50 %)
Assen	1 (1,1 %)	0	1 (100 %)
Breda	6 (6,5 %)	4 (66,6 %)	2 (33,3 %)
Dordrecht	3 (3,2 %)	2 (66,6 %)	1 (33,3 %)
's- Gravenhage	23 (24,7 %)	15 (65 %)	8 (35 %)
Groningen	2 (2,2 %)	1 (50 %)	1 (50 %)
Haarlem	1 (1,1 %)	1 (100 %)	
's-Hertogenbosch	7 (7,5 %)	5 (62,5 %) ²⁸⁰	3 (37,5 %) ²⁸¹
Leeuwarden	0		
Maastricht	0		
Middelburg	2 (2,2 %)	0	2 (100 %)
Roermond	0		
Rotterdam	14 (15 %)	14 (82 %) ²⁸²	3 (18 %) ²⁸³

²⁷⁸ Dit is het percentage gepubliceerde deelgeschillen ten opzichte van het totaal aantal gepubliceerde deelgeschillen.

²⁷⁹ Hier gaat het om het percentage afgewezen verzoeken ten opzichte van het totaal aantal verzoeken bij de desbetreffende rechtbank.

²⁸⁰ Hierbij is van belang dat een van de voorgelegde geschillen is afgewezen voor wat betreft de aansprakelijkheidsvraag maar wel volledig is behandeld ten aanzien van het geschil omtrent verjaring: Rb. 's-Hertogenbosch 8 februari 2012, *LJN* BV3743.

²⁸¹ Idem.

²⁸² Ook hier geldt dat een gevraagde beslissing deels compleet is behandeld en deels is afgewezen voor verdere inhoudelijke behandeling: Rb. Rotterdam 8 februari 2012, *LJN* BV3328.

Utrecht	18 (19,4 %)	17 (94 %)	1 (6 %)
Zutphen	2 (2,2 %)	2 (100 %)	0
Zwolle Lelystad	0		
Totaal	93 (100,2 %)	70 (72 %)	27 (28 %)

²⁸³ Idem.

BIJLAGE II

Stroomschema afwijzingen deelgeschillen 2012

